

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

FAKULTA HUMANITNÍCH STUDIÍ

Pracoviště historické sociologie

Bc. et Bc. Aleš Trpík

Rezidenční spokojenost seniorů v Hradci Králové

Diplomová práce

Vedoucí práce: **PhDr. Martin Vávra, Ph.D.**

Praha 2020

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem předkládanou práci vypracoval samostatně. Všechny použité prameny a literatura byly řádně citovány. Práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze dne 31. července 2020

.....
Bc. et Bc. Aleš Trpík

Poděkování

Mé upřímné poděkování patří PhDr. Martinu Vávrovi, Ph.D. za odborné vedení diplomové práce a velmi přínosné rady. Dále bych rád poděkoval také Ing. Hedvice Fialové, díky které jsem získal podrobnější data ze Sčítání lidu, domů a bytů 2011 a také cenné zkušenosti s tvorbou tabulek a textů. V neposlední řadě děkuji také RNDr. Mgr. Lucii Vítkové, Ph.D., díky které jsem získal mnoho cenných zkušeností a to nejen ve výzkumech rezidenční spokojenosti.

Abstrakt

Předkládaná diplomová práce se zabývá rezidenční spokojeností seniorů ve vybraných částech města Hradce Králové. Cílem práce je hodnocení a komparace rezidenční spokojenosti seniorů v Malšovicích a na Slezském Předměstí. Hodnocena je zejména celková rezidenční spokojenost a spokojenost ve vztahu k vybraným aspektům fyzického prostředí a občanské vybavenosti města. Hodnocení rezidenční spokojenosti je doplněno analýzou největších předností a problémů zkoumaných částí města a nákupního chování seniorů v rámci města. Práce vychází z dosavadního stavu bádání v oblasti rezidenční spokojenosti a přihlíží také k výsledkům výzkumů o každodennosti a mobilitě seniorů v rámci českých měst. Na základě těchto teoretických poznatků byla vybrána hodnocená občanská vybavenost a aspekty prostředí, které jsou důležité pro skupinu seniorů a podílí se na utváření jejich rezidenční spokojenosti. Výzkum byl proveden pomocí dotazníkového šetření v ulicích zkoumaných částí města. Analyzovány byly otevřené i uzavřené otázky. Cílová skupina seniorů byla v práci vymezena na základě věkové hranice 65 let a více.

Abstract

The submitted master thesis deals with the residential satisfaction of seniors in selected parts of the city of Hradec Králové. The main aim is to evaluate and compare the residential satisfaction of seniors in Malšovice and Slezské Předměstí. In particular, the evaluation of the overall residential satisfaction and the evaluation of the residential satisfaction in relation to selected aspects of the physical environment and public amenities of the city. An analysis of the positives and the negatives of the researched districts and the shopping behavior of seniors within the city are added to these findings. This thesis is theoretically based on the current state of the research in the field of residential satisfaction and it also takes into account the results of research on the everyday life and mobility of seniors in Czech cities. On the basis of this theoretical knowledge, the evaluated public amenities and aspects of the environment that are important for a group of seniors and contribute to their residential satisfaction were selected. The research was carried out using a questionnaire survey in the streets of the surveyed districts. Open-ended and closed-ended questions were analyzed. The age of respondents was limited in this thesis to adults aged 65 years and older.

Obsah

1. Úvod.....	9
2. Dosavadní stav bádání.....	12
2.1. Stáří a seniori.....	12
2.2. Venkovní mobilita městských seniorů.....	16
2.3. Rezidenční spokojenost.....	22
2.4. Rezidenční spokojenost českých seniorů.....	28
2.5. Spokojenost občanů s místním společenstvím.....	30
3. Charakteristiky a vymezení zkoumaných částí města.....	33
3.1. Malšovice.....	33
3.2. Slezské Předměstí.....	36
4. Metodologická část.....	40
4.1. Rozsah zkoumaného území.....	40
4.2. Cílová populace, metoda výzkumu a konstrukce dotazníku.....	41
4.3. Metody zpracování dat.....	44
5. Empirická část.....	46
5.1. Představení výzkumného vzorku.....	46
5.2. Celková rezidenční spokojenost seniorů.....	48
5.3. Spokojenost seniorů s prostředím zkoumaných částí města.....	50
5.4. Spokojenost seniorů s obchody a službami.....	60
5.5. Nákupní chování seniorů v rámci městských částí.....	66
5.6. Spokojenost seniorů se sousedskými vztahy a bezpečností.....	67
5.7. Největší přednosti zkoumaných částí města podle seniorů.....	71
5.8. Největší problémy zkoumaných částí města podle seniorů.....	76
5.9. Důležitost vybraných aspektů rezidenční spokojenosti.....	80
6. Kritická diskuse.....	82
7. Závěr.....	84
Použitá literatura.....	88
Přílohy.....	92

Seznam tabulek

Tabulka 1: Obyvatelstvo podle obvyklého pobytu na území základních sídelních jednotek spadajících do území komise místní samosprávy Malšovice (stav k 26. 3. 2011).....	36
Tabulka 2: Obyvatelstvo podle obvyklého pobytu na území základních sídelních jednotek spadajících do území komisí místních samospráv Slezské Předměstí - jih a Slezské Předměstí - sever (stav k 26. 3. 2011)	39
Tabulka 3: Respondenti podle pohlaví.....	46
Tabulka 4: Respondenti podle věku.....	47
Tabulka 5: Respondenti podle typu bydlení	47
Tabulka 6: Celková rezidenční spokojenost respondentů.....	49
Tabulka 7: Spokojenost respondentů s celkovým vzhledem městské části	50
Tabulka 8: Spokojenost respondentů s blízkostí přírody k procházkám.....	51
Tabulka 9: Spokojenost respondentů se zelení mezi domy k odpočinku.....	52
Tabulka 10: Spokojenost respondentů s počtem laviček k sezení v městské části	53
Tabulka 11: Spokojenost respondentů s mírou hluku v městské části	54
Tabulka 12: Spokojenost respondentů s hustotou dopravy v městské části.....	55
Tabulka 13: Spokojenost respondentů s parkovacími místy.....	56
Tabulka 14: Spokojenost respondentů se stavem chodníků v městské části.....	57
Tabulka 15: Spokojenost respondentů s úklidem chodníků v městské části.....	58
Tabulka 16: Spokojenost seniorů s blízkostí zastávky městské hromadné dopravy.....	60
Tabulka 17: Spokojenost seniorů s frekvencí spojů městské hromadné dopravy.....	61
Tabulka 18: Spokojenost seniorů s dostupností lékárny v blízkosti bydliště.....	63
Tabulka 19: Spokojenost seniorů s dostupností základních zdravotnických služeb	64
Tabulka 20: Spokojenost seniorů s dostupností prodejny potravin v blízkosti bydliště	65
Tabulka 21: Frekvence využívání obchodů s potravinami a obchodních center v jiných částech města, než je bydliště respondentů.....	66
Tabulka 22: Důvody seniorů k využívání obchodů potravin v jiných částech města, než je jejich bydliště.....	67
Tabulka 23: Spokojenost respondentů se sousedskými vztahy v místě bydliště	68
Tabulka 24: Spokojenost respondentů se sousedskými vztahy podle typu domu.....	69
Tabulka 25: Bezpečnost ve dne podle respondentů	69
Tabulka 26: Bezpečnost v noci podle respondentů.....	70
Tabulka 27: Největší přednosti podle seniorů v části města Malšovice.....	71
Tabulka 28: Největší přednosti podle seniorů v části města Malšovice - Brněnská	72

Tabulka 29: Největší přednosti podle seniorů v části města Malšovice - les	73
Tabulka 30: Největší přednosti podle seniorů v části města Slezské Předměstí.....	74
Tabulka 31: Největší přednosti podle seniorů v části města Slezské Předměstí - jih.....	74
Tabulka 32: Největší přednosti podle seniorů v části města Slezské Předměstí - sever	75
Tabulka 33: Největší problémy podle seniorů v části města Malšovice	76
Tabulka 34: Největší problémy podle seniorů v části města Malšovice - Brněnská.....	77
Tabulka 35: Největší problémy podle seniorů v části města Malšovice - les	77
Tabulka 36: Největší problémy podle seniorů v části města Slezské Předměstí	78
Tabulka 37: Největší problémy podle seniorů v části města Slezské Předměstí - jih	78
Tabulka 38: Největší problémy podle seniorů v části města Slezské Předměstí - sever.....	79
Tabulka 39: Důležitost vybraných aspektů rezidenční spokojenosti podle respondentů (četnost odpovědí)	80
Tabulka 40: Důležitost vybraných aspektů rezidenční spokojenosti podle respondentů (podíl odpovědí v %).....	81
Tabulka 41: Průměrná udělená hodnocení za jednotlivé aspekty rezidenční spokojenosti (část I)	87
Tabulka 42: Průměrná udělená hodnocení za jednotlivé aspekty rezidenční spokojenosti (část II) ...	87

1. Úvod

Předkládaná diplomová práce se zabývá rezidenční spokojeností seniorů (obyvatel ve věku 65 let a starších) ve vybraných částech města Hradce Králové. Práce hodnotí a komparuje rezidenční spokojenost seniorů v Malšovicích a na Slezském Předměstí. Hodnocena je zejména celková rezidenční spokojenost a spokojenost ve vztahu k vybraným aspektům fyzického prostředí a občanské vybavenosti města. Hodnocení je doplněno analýzou největších předností a problémů zkoumaných částí města a nákupního chování seniorů v rámci města. Předkládaná diplomová práce volně navazuje na mou bakalářskou práci *Rezidenční spokojenost matek s dětmi na vybraných sídlištích v Hradci Králové* a je tak již mým druhým dotazníkovým šetřením rezidenční spokojenosti v Hradci Králové. Dotazníkové šetření bylo prováděno v ulicích zkoumaných částí města, tak aby reflektovalo názory skutečných uživatelů prostředí, tedy seniorů, kteří si v tomto prostředí obstarávají denní potřeby nebo toto prostředí alespoň využívají.

První část předkládané diplomové práce je složena z pěti podkapitol a věnuje se dosavadnímu stavu bádání, přičemž vychází zejména z teoretických poznatků na základě prostudovaných textů a výsledků výzkumných zpráv.

První podkapitola s názvem *Stáří a senioři* ukazuje různé možnosti, jak vymezit stáří a skupinu seniorů. Předkládaná vymezení stáří a skupiny seniorů jsou doplněna o názory české populace na to, kdy se člověk stává starým a seniorem. Na základě této podkapitoly definuji cílovou skupinu seniorů.

Druhá podkapitola s názvem *Venkovní mobilita městských seniorů* se zaměřuje zejména na typické aktivity seniorů v rámci města a poukazuje na to, jakým způsobem se tyto aktivity mění, pokud je mobilita seniorů omezena vlivem špatného zdravotního stavu. Podkapitola představuje výsledky výzkumů o každodennosti a mobilitě seniorů. Tyto výsledky výzkumů jsou podkladem pro identifikaci klíčových oblastí, které jsou důležité pro skupinu seniorů a podílí se na utváření jejich rezidenční spokojenosti.

Třetí podkapitola s názvem *Rezidenční spokojenost* představuje pojem rezidenční spokojenost a ukazuje možnou širší uchopení výzkumu rezidenční

spokojenosti od spokojenosti s bytem, přes spokojenost se sousedstvím až po spokojenost s komunitou. Podkapitola je doplněna různými doporučeními, na základě kterých jsem prováděl výzkum rezidenční spokojenosti.

Na třetí podkapitolu navazuje podkapitola s názvem *Rezidenční spokojenost českých seniorů*, která se zaměřuje zejména na výsledky výzkumů, jenž byly realizovány v rámci české seniorské populace.

První část práce uzavírá podkapitola s názvem *Spokojenost občanů s místním společenstvím*. V rámci této podkapitoly představuji sociologická šetření spokojenosti obyvatel v Hradci Králové, které si nechává zpracovávat město Hradec Králové. Ve výsledcích šetření si všímám zejména seniorské populace.

Druhá část práce se věnuje charakteristikám a územnímu vymezení zkoumaných částí města. Územní vymezení zkoumaných částí zde doplňuji o přibližné určení počtu obyvatel zkoumaných částí města na základě posledního Sčítání lidu, domů a bytů z roku 2011 a o zjednodušenou analýzu dopravní obslužnosti městskou hromadnou dopravou a výsledky vlastního terénního šetření stavu občanské vybavenosti. Zjištěné výsledky následně porovnávám v empirické části práce se spokojeností respondentů.

Třetí část práce je metodologická. V první podkapitole ukazují, jak byl zvolen rozsah zkoumaného území. V rámci druhé podkapitoly představuji použitou metodu práce, cílovou populaci a ukazují, jakým způsobem byl dotazník konstruován a následně i distribuován. Třetí podkapitola se věnuje metodám zpracování dat.

Další část práce je empirická a obsahuje devět podkapitol, přičemž první z nich pouze představuje výzkumný vzorek. Druhá podkapitola hodnotí a komparuje celkovou míru rezidenční spokojenosti seniorů ve zkoumaných částech města a zároveň odpovídá na první výzkumnou otázku. Další podkapitoly hodnotí a komparují míru spokojenosti s prostředím zkoumaných částí města a míru spokojenosti s obchody a službami, čímž zároveň odpovídají na další dvě výzkumné otázky. Další podkapitola hodnotí a komparuje míru spokojenosti se sousedskými vztahy a bezpečností ve zkoumaných částech města, což je již nad rámec položených výzkumných otázek. V ostatních podkapitolách empirické části práce dostala analýza odpovědí na otevřené otázky, v rámci kterých jsem zjišťoval nákupní chování seniorů v rámci městských částí a největší přednosti a největší problémy zkoumaných částí města.

Diplomovou práci uzavírá kapitola s názvem *Kritická diskuse*, kde zmiňují některá omezení předkládané práce a ukazují, že předkládaná práce není prací pouze čistě sociologickou.

V diplomové práci se snažím odpovědět na následující výzkumné otázky:

1) Jaká je celková míra rezidenční spokojenosti seniorů ve zkoumaných částech města?

Jaká je celková míra rezidenční spokojenosti seniorů na Slezském Předměstí?

Jaká je celková míra rezidenční spokojenosti seniorů v Malšovicích?

2) Jaká je míra spokojenosti seniorů s prostředím ve zkoumaných částech města?

Zde je zkoumána spokojenost s následujícími aspekty prostředí: celkový vzhled městské části, blízkost přírody k procházkám, zeleň mezi domy k odpočinku, lavičky k sezení v městské části, míra hluku v městské části, hustota dopravy v městské části, parkovací místa, stav chodníků a úklid chodníků v městské části.

3) Jaká je míra spokojenosti seniorů s obchody a službami ve zkoumaných částech města?

Zde je zkoumána spokojenost s následujícími aspekty občanské vybavenosti: blízkost zastávky městské hromadné dopravy, frekvence spojů městské hromadné dopravy, dostupnost lékárny v blízkosti bydliště, dostupnost základních zdravotnických služeb a dostupnost prodejny potravin v blízkosti bydliště.

4) Jak se mezi sebou liší zkoumané části města v naměřené spokojenosti seniorů?

2. Dosavadní stav bádání

2.1. Stáří a senioři

Kritéria toho, kdy je člověk již považován za starého, jsou proměnlivá. Jiný postoj k padesátileté ženě zaujmeme dnes a jiný postoj k ní zaujali lidé před sto lety. Kritérium toho, kdo je považován za mladého nebo starého, je proměnlivé nejen v rámci doby, ale zároveň je proměnlivé také v různých typech společností, které koexistují ve stejném čase. Stárnutí tedy není pouze jevem biologickým, ale je také jevem sociálním. To, zda je člověk považován za mladého nebo starého, je dáno zejména sociálními skutečnostmi. Záleží tak na každé společnosti, zda bude považovat člověka za starého v padesáti nebo sedmdesáti letech. Jedinec, který je v jedné části světa považován za mladého, může být v jiné části světa považován za starého [Freiová 1982: 205-206]. Podobný názor jako Freiová zastávají také autoři publikace *Sociologie stáří a seniorů*. Ti říkají, že „identita seniora je společenský produkt, který je opakovaně redefinován vývojem společnosti a jejími proměnami“ [Sak a Kolesárová 2012: 25].

Jedním z významných prvků sociální diferenciacce je chronologický věk, který je vázán na sociální role a souvisí se sociálním statutem, i když sám o sobě není obecně platným kritériem toho, zda je člověk mladý nebo starý. Tímto kritériem se věk stává v době, kdy mu jsou přiřazována určitá očekávání, kdy se v konkrétním věku očekává výkon určitých rolí, které jsou vázány k danému chronologickému věku. Tato očekávání určuje společnost a záleží tak na konkrétní společnosti, zda bude či nebude, řekněme v šedesáti letech, člověk považován za seniora [Freiová 1982: 206]. Chronologický věk má navíc význam jako objektivní znak v určení identity seniora, protože je na rozdíl od zdravotního stavu, kondice nebo stavu mysli lehce identifikovatelnou záležitostí [Sak a Kolesárová 2012: 25]. Podle Rabušice je tím, co odděluje stáří od ne-stáří, konkrétně důchodový věk. Důchodce je sociální status, jehož atributem je, že člověk pobírá pravidelný měsíční příjem bez jakékoli práce. Status důchodce je člověku připsán ze dne na den, když člověk opustí své zaměstnání. V tento den se stává nejen důchodcem, ale také seniorem, protože věk odchodu do důchodu definuje také stáří [Rabušic 1998: 268]. Jandourek v rámci *Sociologického slovníku* v tomto kontextu uvádí, že věk, kdy člověk odchází do důchodu, je shodný s právní definicí stáří. Mimo

to se zde také zmiňuje, že stáří není vymezitelné pouze a jedině věkem. Různí stejně staří jedinci se mezi sebou totiž značně liší. Nicméně i přesto je podle Jandourka za stáří považována především fáze životního cyklu, která nastává po ukončení ekonomické činnosti a je postupně doprovázena také fyzickými a duševními změnami [Jandourek 2007: 237-238].

Také *Velký sociologický slovník* považuje za stáří závěrečnou etapu života, která bývá vymezena dobou od ukončení ekonomické aktivity až do smrti jedince. Tato životní etapa pak bývá nazývána třetím věkem. I zde je poukázáno, že stáří nelze spolehlivě definovat biologickým věkem. Pro stáří je pak podle *Velkého sociologického slovníku* typické, že se zmenšuje schopnost jedince adaptovat a ubývá rezerv fyzických a duševních sil. Zároveň ve stáří roste společenská izolovanost a zmenšuje se okruh zájmů. Některé tyto rysy stáří ovšem mohou být kompenzovány psychickou připraveností jedince nebo vlivem jeho okolí [Petrusek 1996: 1218].

Jak ve své práci upozorňují Vohralíková a Rabušic, určení věkové hranice stáří, které je především sociálním konstruktem, je nutné také pro administrativní potřeby sociálního státu. Mimo to můžeme říci, že pro každou práci, která se zabývá seniory, je důležitým bodem přesné vymezení této skupiny populace. Je třeba vymezit přesná kritéria na základě objektivních znaků, abychom jasně určili, koho budeme považovat za seniory. Ohledně této hranice nepanuje jednoznačná shoda [Vohralíková a Rabušic 2004: 6]. Můžeme si všimnout, že tato shoda nepanuje nejen v dostupné literatuře, ale také v samotných názorech české populace, na což chci poukázat v následující části textu.

Výsledky z empirických sociologických šetření v české společnosti prezentují například Rabušic s Vohralíkovou v publikaci *Čeští senioři včera, dnes a zítra*, kde dochází k názoru, že mladí lidé určují hranici stáří níže než lidé starší. Například podle názorů předseniorské populace se stává člověk starým až kolem 67 roku života. V rámci tohoto výzkumu bylo také zjišťováno, které faktory hrají roli při vnímání člověka za starého. Nejčastěji respondenti volili fyzický zdravotní stav. S druhou nejvyšší frekvencí se pak objevovala odpověď věk. Dále následovaly odpovědi ztráta duševní svěžesti a ztráta autonomie [Vohralíková a Rabušic 2004: 6].

Další výsledky sociologických šetření v české společnosti prezentuje publikace *Sociologie stáří a seniorů*. Reprezentativnímu vzorku české populace byla položena otázka na to, v kolika letech se stává člověk seniorem. Podle názorů české populace se stává člověk seniorem někdy mezi šedesáti až sedmdesáti lety. Podle zjištění z tohoto výzkumu byl nejčastěji zmiňován věk šedesát let. Tento názor zastává 45 % populace. Pokud bychom vzali v úvahu kumulativní četnosti, bylo by to v šedesáti letech již 54 % populace. V šedesáti pěti letech se pak stává člověk seniorem podle 23 % populace. Třetí nejčastěji zmiňovaný věk, kdy se stává člověk seniorem, byl v sedmdesáti letech. Tento názor zastává 16 % české populace. Kromě toho byla ve výzkumu položena také otázka, co se lidem vybaví, když se řekne senior. Nejvíce respondentů spojuje seniora se stářím a považuje ho za starého člověka. Jako druhá nejčastější odpověď se ve výzkumu objevovala skutečnost, že je senior pobíratelem důchodu [Sak a Kolesárová 2012: 26]. K těmto výsledkům výzkumu je nicméně třeba dodat, že byly získány před rokem 2012 a tak předpokládám, že do jisté míry odráží také průměrný věk odchodu do starobního důchodu, který byl v tomto období nižší, než je tomu dnes. Až do konce roku 1995 byla hranice věku odchodu do důchodu stanovena pevně. Pro muže byla tato hranice stanovena na 60 let a u žen mezi 53 až 57 lety podle počtu vychovaných dětí. Nicméně od 1. ledna 1996 byl tento důchodový věk postupně zvyšován. U žen činilo zvýšení 4 měsíce za rok a u mužů 2 měsíce za rok. Poté se zákon týkající se této problematiky měnil ještě dvakrát, konkrétně 30. září 2011 a 1. ledna 2018 [Jakešová a Urbánková 2018: 9-14].

Také Mareš si všímá, že vymezení stáří koresponduje s členěním lidského života na základě osy, kterou je trh práce. Respektive, že se člověk stává starým v době, kdy se zároveň stává penzistou. Tedy v době, kdy ztrácí své postavení na trhu práce. Stáří je sociálně konstruovanou základnou, která je spojená se vznikem nového oprávnění ve vztahu k sociálnímu státu. U nás je to čerpání starobního důchodu. Mareš tak ve svém textu z roku 1998 mluví o věkovém rozmezí 60-65 let, kdy se člověk stává seniorem. Přibližně se jedná podle Mareše o takový věk, kdy již člověka na trhu práce handicapují různé tělesné a fyzické změny, které vyžadují intenzivnější zdravotní péči [Mareš 1998: 322-323].

Obecně tak můžeme říci, že většina textů definuje seniory podle věku a pracuje s hranicí 60 nebo 65 let, kdy se stává člověk seniorem. Například publikace *Senioři*

včera, dnes a zítra mluví o věku 60 a 65 let jako o konvenčně přijímaných hranicích seniority. Autoři textu využívají těchto obou věkových hranic, podle toho, z jakých čerpali zdroje [Vohralíková a Rabušic 2004: 6]. Freiová ve svém textu poukazuje k jedné konkrétní věkové hranici. Podle ní se v literatuře ve vyspělých zemích nejčastěji využívá vymezení 65 let jako hranice stáří. Freiová také ukazuje, že tuto věkovou hranici využívá většina světových statistik, stejně tak jako pracuje s věkovou kategorií 0-14 let. Tato hranice seniority pak podle Freiové reflektuje obecně uznávanou hranici stáří ve vyspělých zemích [Freiová 1982: 208-210]. Najdeme ale také texty, které vymezují seniory jako osoby starší 60 let. V tomto kontextu mohu poukázat například na publikaci *Stáří ve městě, město v životě seniorů* nebo na text *Rezidenční spokojenost seniorů v proměňujících se čtvrtích Prahy*. Druhé jmenované dílo vychází při určení hranice seniority především z toho, že věk 60 let odpovídal v době tvorby textu průměrnému věku odchodu do důchodu v České republice [Temelová, Dvořáková, Slezáková 2010: 97; Vidovičová et al. 2013: 49]. Dá se tak dle mého názoru předpokládat, že bude stále více využíván věk 65 let jako hranice stáří, protože i věk odchodu do starobního důchodu se za poslední roky posunul. Seniorita se ovšem dá jednoduše vymezit i na základě jiného objektivního znaku než na základě věku. Příkladem toho je text Hruškové, kde Hrušková považuje za seniory všechny osoby, které pobírají starobní důchod a nejsou ve stálém pracovním poměru [Hrušková 2010: 3].

Protože většinou vymezujeme stáří podle věku a tato vymezení seniority začínají již na 60 a více letech, musíme vzít v úvahu, že jedna sociální skupina seniorů může mít při dožití seniora sta let rozpětí klidně až 40 let. Takové rozpětí jedné věkové skupiny je příliš velké a taková skupina ztrácí na homogenitě. Řešením je takovou skupinu rozdělit na mladší a starší seniory. V tomto kontextu poukazuji k textu *Čtvrtý věk jako specifické pole pro vyjádření aktérství*, který napsala Marcela Petrová Kafková a Tatiana Sedláková. Autorky pracují s myšlenkou „vícevěkosti“ stáří, kdy se dá stáří rozdělit na třetí a čtvrtý věk. Podle Petrové Kafkové a Sedlákové vymezují koncept čtvrtého věku různí autoři odlišně, nicméně panuje shoda alespoň v tom, že je čtvrtý věk spojen s křehkostí, nemohoucností a se ztrátou autonomie. O čtvrtém věku tak můžeme mluvit jako o konceptu, který se využívá k zachycení zkušenosti, ke které dochází při souběhu pokročilého věku a postižení. Mnozí autoři podle Petrové Kafkové a Sedlákové

vymezují třetí a čtvrtý věk na základě chronologického věku, i když není toto vymezení zcela užitečné, protože homogenizuje jedince s rozdílnou mírou (ne)přítomnosti postižení spojeného s věkem. Autorky se naopak přiklání k tomu, aby byl čtvrtý věk brán jako období, které může, ale zároveň nemusí v životě jedince nastat. Pokud toto období nastane, je spojené s pomocí, podporou a péčí druhých nebo se vstupem institucí sociálního a zdravotního zabezpečení do života jedince [Petrová Kafková a Sedláková 2017: 720-724, 730-731].

2.2. Venkovní mobilita městských seniorů

Nyní, když jsem ukázal, jak se dá vymežit populace seniorů, se v další části práce zaměřím na způsob užívání venkovního prostředí seniorů, tedy na mobilitu seniorů v rámci města. Mobilitou tu chápu stejně jako autoři publikace *Stáří ve městě, město v životě seniorů* veškerý pohyb po venkovním prostředí, který je realizovaný chůzí i dopravními prostředky. Jedná se o pohyb mezi dvěma místy za účelem uspokojování určitých potřeb, účasti na aktivitách nebo udržování sociálních vztahů [Vidovičová et al. 2013: 108].

I když nemůžeme podle autorů publikace *Stáří ve městě, město v životě seniorů* spojovat vyšší věk s horším zdravotním stavem, tak můžeme říci, že s pokročilejším věkem přibývá jedinců, kteří mají fyzická omezení ovlivňující možnosti mobility. Jedná se zejména o problémy s chůzí, problémy s překonáváním výškových rozdílů nebo problémy se zhoršením zraku či sluchu. Autoři výše zmíněné publikace zjistili, že se s rostoucím věkem seniora snižuje četnost vycházení ven a zároveň se také snižuje čas, který senioři tráví venku. Zajímavý rozdíl byl v tomto kontextu zpozorován také mezi jednotlivými pohlavími. V populaci seniorů bylo zjištěno, že tráví více času venku muži než ženy [Vidovičová et al. 2013: 109-113]. Dále bylo v rámci výzkumu zjištěno, že se vyskytují rozdíly mezi mladšími a staršími seniory v tom, zda tráví většinu času venku v okolí svého bydliště nebo ve větší vzdálenosti od svého bydliště. Většinu času v okolí svého bydliště tráví pouze 29 % z nejmladší skupiny seniorů, ale v nejstarší skupině seniorů tráví většinu času v okolí bydliště již 65 % seniorů [Vidovičová et al. 2013: 131]. V celkovém pohledu tak můžeme říci, že mladší a zdravější senioři využívají městský prostor aktivně a uspokojují své potřeby i ve větší vzdálenosti od svého

bydliště. Nejsou totiž omezeni pouze docházkovou vzdáleností a jsou zároveň řidiči, pasažéry nebo využívají služeb městské hromadné dopravy. Ve vyšším věku nebo při zhoršení zdravotního stavu se akční pole seniorů zmenšuje [Vidovičová et al. 2013: 127-128, 140]. O tom, že se akční pole jedince mění v závislosti na věku a zdravotním stavu, píše také Musil. Za nepohyblivější skupinu považuje mladé lidi před uzavřením sňatku. Rozsah užívaného prostoru je poměrně velký až do téměř padesátého roku života. V závislosti na zdravotním stavu se pak začíná akční rádius u seniorů omezovat na bydliště a jeho okolí. Nejstarší lidé v posledních fázích života mají užívaný prostor ještě menší [Musil 1982: 240]. Obecně tak můžeme konstatovat, že se vzrůstajícím věkem přibývá venkovních aktivit, které již senioři vykonávají méně často nebo je nevykonávají již vůbec [Vidovičová et al. 2013: 137]. Senioři tak podle Musila realizují své činnosti v poměrně malém prostoru, který je soustředěn zejména v okolí jejich bydliště. V tomto směru jsou zejména starší senioři podobní dětem, které jsou stejně jako skupina seniorů více závislí na nejbližším okolí svého bydliště. Na významu tak pro seniory nabývá kvalita domu a nejbližšího okolí, nejbližší obchody, lékárny, zdravotnická zařízení, rekreační plochy určené pro krátkodobý odpočinek a městská hromadná doprava. Právě v tomto směru ale nejsou podle Musila současná města stavěna tak, aby byla vhodná pro starší lidi. Prostředí měst bylo podle Musila formováno především pro ekonomicky aktivní lidi, v době, kdy byl nižší podíl seniorů ve společnosti a tak se příliš nebral ohled na nadměrné vzdálenosti k obchodům, zdravotnickým zařízením nebo zastávkám městské hromadné dopravy, nebo na to, že ve městech schází přiměřená místa k odpočinku v blízkosti domů. Dále se při plánování měst nebral ohled ani na organizaci městského provozu, s kterým mají problém zejména lidé se sníženou rychlostí reakcí nebo se sníženou rychlostí pohybů, což se týká zejména skupiny seniorů [Musil 1982: 231-236, 240-241].

Již výše jsem zmínil skutečnost, že se senioři nepohybují pouze v místě bydliště. Pro mobilitu do vzdálenějších oblastí od místa bydliště je pro seniory důležitá spolehlivá a finančně dostupná městská hromadná doprava nebo vlastnictví automobilu. Z výsledků sociologického šetření uváděného v publikaci *Stáří ve městě, město v životě seniorů* můžeme vidět, že senioři používají městskou hromadnou dopravu ve velkých městech velmi často. Každodenně využívá městskou hromadnou dopravu 25 % respondentů a dalších 42 % respondentů ji využívá alespoň jednou týdně. I zde četnost

užívání klesá s přibývajícím věkem a horšícím se zdravotním stavem. Stejně závěry o klesající četnosti užívání s přibývajícím věkem a horším zdravotním stavem platí také pro využívání automobilu [Vidovičová et al. 2013: 121-124]. Faktor vlastnictví automobilu u současné generace seniorů nesmíme směřem k mobilitě seniorů po městě podceňovat, protože většina současných seniorů již začala během svého života začleňovat motorismus do svého života a tak tito senioři většinou stále vlastní automobil [Sak a Kolesárová 2012: 113]. Mezi nejstaršími seniory je počet vlastníků automobilu nižší. Tato skutečnost je ovšem částečně způsobena také vyšším podílem žen v nejvyšších věkových kategoriích [Vidovičová et al. 2013: 123-124].

Nyní se pokusím vymezit okruh každodenních aktivit, kterým se čeští senioři ve městě věnují. Pokud bychom se zabývali celkově všemi aktivitami současné generace seniorů bez zaměření na venkovní mobilitu, zjistili bychom, že stěžejní součástí každodennosti dnešního seniora je především sledování televize či četba novin a časopisů. Oběma těmito aktivitám se podle výsledků sociologických průzkumů, které zveřejnila publikace *Čeští senioři včera, dnes a zítra*, věnuje více jak 95 % českých seniorů [Vohralíková a Rabušic 2004: 76]. Sledování televize je typickou aktivitou pro seniory už jen proto, že o této aktivitě můžeme říci, že jí senioři věnují dvakrát více času oproti ostatní populaci. Ve srovnání s ostatní populací senioři také více poslouchají rozhlas, více chovají zvířata a také více čtou noviny, časopisy i knihy. Naopak méně se senioři věnují sportovním aktivitám nebo návštěvě hospod, restaurací a vináren. Návštěva restauračních zařízení je aktivitou, která je s přibývajícím věkem stále méně vykonávána [Sak a Kolesárová 2012: 103, 110]. Také účast a členství v zájmových organizacích a svépomocných sdruženích nejsou pro české seniory příliš typické. „Český senior se podle svých činností tedy jeví jako individualista, který do velké míry preferuje individuální činnosti.“ [Vohralíková a Rabušic 2004: 77] Tomuto tvrzení zcela odpovídají i výsledky rozhovorů, které realizovala Slezáková v rámci své diplomové práce na téma *Rezidenční spokojenost seniorů na vybraných pražských sídlištích*. Ani jeden ze 45 respondentů, které Slezáková oslovila, nenavštěvuje volnočasové organizované aktivity. Dotázaní senioři si volnočasové aktivity raději vytvářejí sami, přestože nabídku volnočasových organizovaných aktivit většinou dobře znají a jsou o těchto aktivitách informováni [Slezáková 2011: 30, 84]. Vzhledem ke stereotypu seniora je poměrně překvapivým zjištěním, že čeští senioři, kteří žijí ve městech, příliš

nenavštěvují hřbitov. Publikace *Stáří ve městě, město v životě seniorů* uvádí, že 71 % městských seniorů chodí na hřbitov méně než jedenkrát za měsíc. Kromě návštěvy hřbitova má příležitostný charakter u českých seniorů také návštěva kulturních a vzdělávacích zařízení, protože se jedná o poměrně finančně i logisticky náročné aktivity pro seniory [Vidovičová et al. 2013: 136].

Nyní se přes předchozí negativní vymezení dostáváme k aktivitám, které jsou pro české seniory v rámci venkovní mobility ve městě typické. Nejčastější aktivitou, při které senioři opouštějí svůj byt nebo dům, je menší nákup. Publikace *Stáří ve městě, město v životě seniorů* uvádí, že přibližně třetina respondentů zařizuje takový nákup každodenně. Alespoň jednou za týden zařizuje menší nákup 85 % respondentů. Tyto výsledky navíc platí stejně pro obě pohlaví, protože mezi jednotlivými pohlavími nebyl zaznamenán žádný rozdíl v četnosti nákupů [Vidovičová et al. 2013: 134-137]. Nákupy neslouží seniorům pouze k zajištění základních potřeb, ale jsou také formou rekreačních aktivit, zábavou, pohybem pro zdraví, přináší možnost upevňování sociálních vazeb, nebo vytržení ze stereotypu a změnu prostředí [Vidovičová a Kafková 2012: 957]. Mezi další pravidelnou aktivitu městských seniorů patří procházky. Na ty se podle výsledků uváděných v publikaci *Stáří ve městě, město v životě seniorů* vydává alespoň jednou týdně 41 % respondentů. Pokud pak vezmeme v úvahu všechny seniory, kteří se alespoň občas vydávají na procházky, zjistíme, že se této aktivitě věnuje 76 % seniorů [Vidovičová et al. 2013: 135]. K podobnému závěru došli také autoři publikace *Čeští senioři včera, dnes a zítra*. Ti referují o tom, že procházky zařazuje mezi své aktivity, kterým se věnuje, 75 % osob ve věku 65 let nebo více [Vohralíková a Rabušic 2004: 76]. Celkově můžeme také říci, že životní styl seniorů charakterizuje častý pobyt v přírodě. Procházky nebo výlety jsou aktivitou, která je daleko více součástí životního stylu seniorů než mladých generací [Sak a Kolesárová 2012: 106-107]. Mezi každotýdenní aktivity, kterým se čeští senioři ve městech věnují, patří také velké nákupy, cesta na chatu, zahrádku nebo výpomoc rodině či přátelům. Z aktivit, kterým se senioři v rámci města věnují, stojí za zmínku ještě návštěva lékaře. Alespoň jednou měsíčně nebo častěji navštěvuje lékaře 56 % seniorů [Vidovičová et al. 2013: 135].

Když jsem vymezil aktivity, kterým se čeští senioři věnují v městském prostředí a rovněž aktivity, které pro tyto seniory tak typické nejsou, mohu se nyní vrátit zpět k tomu, že jsou senioři skupinou populace, ve které spolu s rostoucím věkem přibývá

jedinců, kteří mají fyzická omezení [Temelová, Dvořáková, Slezáková 2010: 97]. Zdraví a fyzický stav většinou nejsou pro seniory limitujícím faktorem již od počátku stáří, protože většinu seniorů zastihne tato doba ještě v relativně dobré fyzické kondici a poměrně zdravých [Sak a Kolesárová 2012: 99]. Tato situace se většinou později mění a fyzická omezení a zhoršující se zdraví ovlivňují možnosti mobility seniorů po městě. V tomto kontextu poukazují Temelová, Dvořáková a Slezáková na skutečnost, že lidé se sníženou pohyblivostí ujdou bez zastávky obvykle pouze okolo 350 až 450 metrů. Můžeme tak mluvit o tom, že významnou dimenzí prostoru je pro seniory vzdálenost a to především ve vztahu k dostupnosti základních obchodů nebo služeb [Temelová, Dvořáková, Slezáková 2010: 97]. Podle zjištění prezentovaných v publikaci *Stáří ve městě, město v životě seniorů* uspokojují senioři většinu svých potřeb v dosahu svého bydliště. Za služby v dosahu bydliště byly považovány ty, které byly vzdálené pěší chůzí do 15 minut od bydliště respondenta. V takto vymezeném okolí nakupuje potraviny 90 % respondentů, drogerii 78 % respondentů a lékaře zde využívá 63 % respondentů. Navzdory tomu, že většina seniorů nakupuje v okolí svého bydliště, bylo zjištěno, že senioři vyráží také do vzdálenějších supermarketů z důvodu vyšší cenové hladiny v okolí bydliště. Za praktickým lékařem pak ve městě dojíždí za hranice okolí svého bydliště 34 % seniorů. Dojíždění seniorů k lékaři za hranice okolí bydliště je podle autorů výše zmíněné publikace více typické pro menší krajská města než pro Prahu, Brno nebo Ostravu [Vidovičová et al. 2013: 137-138]. Podle článku *Rezidenční spokojenost seniorů v proměňujících se čtvrtích Prahy* se senioři při cestách, které vedou k obstarávání nákupu, většinou pohybují pěšky. Tato situace platí zejména pro centrum Prahy a pro území centrálního Smíchova. Ve třetí zkoumané lokalitě na sídlišti Háje se pohybuje pěšky již o něco méně seniorů. Tito senioři využívají ke svým cestám zejména městskou hromadnou dopravu. Osobní automobil využívají senioři ve všech třech zkoumaných lokalitách minimálně [Temelová, Dvořáková, Slezáková 2010: 108].

Opakuji, že pokud je mobilita seniorů omezena, nabývá u starých lidí na významu kvalita bydlení a bezprostředního okolí. Na důležitosti nabývají také snadno dostupné obchody a další zařízení, které senioři využívají a také snadná cesta k zastávkám městské hromadné dopravy. Dostupnost nemůžeme určit pouze tím, jak jsou obchody, zařízení nebo zastávky vzdálené od místa bydliště. Krátká vzdálenost v metrech je pouze jedním z atributů snadné dostupnosti. Významnou úlohu hraje také

umístění, tak aby k těmto zařízením, obchodům nebo zastávkám vedla bezpečná a snadná cesta. V tomto kontextu mohou být podle Musila pro seniory problematické rušné komunikace bez bezpečných přechodů, krátké intervaly zelené na přechodech se světelnou signalizací, nedostatečné osvětlení cesty nebo nadměrné výškové rozdíly [Musil 1982: 231-232, 255-256]. Temelová, Dvořáková a Slezáková by pak k tomuto výčtu přidaly na základě výzkumu rezidenční spokojenosti v proměňujících se čtvrtích Prahy ještě špatný stav chodníků a také nedostatečnou údržbu těchto chodníků v zimním období. Nedostatečná údržba chodníků v zimě byla terčem stížností seniorů ve výzkumu. Kluzký povrch sám o sobě způsobuje u této skupiny lidí obavy a znesnadňuje jejich docházku za základními službami [Temelová, Dvořáková, Slezáková 2010: 108]. Kromě výše zmíněného mohou být podle Musila pro městské seniory problémové také architektonické bariéry ztěžující přístup do budov nebo dopravních prostředků [Musil 1982: 231-232]. Podle textu *Rezidenční spokojenost seniorů v proměňujících se čtvrtích Prahy* patří nevhodné řešení nástupu do městské hromadné dopravy dokonce k nejvýznamnějším překážkám pro pohyb seniorů ve městě. Jedná se především o problém s překonáváním příliš velkých výškových rozdílů například u schodů do autobusů a tramvají nebo u některých stanic metra, kde chybí eskalátory [Temelová, Dvořáková, Slezáková 2010: 108]. Tento problém ovšem neočekávám u seniorů v rámci města Hradce Králové. Dopravní podnik města Hradce Králové totiž od velké obměny vozového parku, která proběhla mezi lety 2011 až 2013, využívá pouze nízkopodlažních vozů. Tato skutečnost, kterou mohou brát cestující v Hradci Králové za samozřejmý standard, ještě zdaleka není pravidlem v ostatních městech České republiky [Dopravní podnik města Hradce Králové 2013].

Také autoři publikace *Stáří ve městě, město v životě seniorů* uvádějí jako typické bariéry ve městě nerovné, rozbité nebo v zimě neuklizené chodníky či přechody, které je nebezpečné přecházet z důvodu hustého provozu nebo krátkého intervalu zelené. Kromě těchto a dalších problémů, které jsem již v textu jmenoval v souvislosti s ostatními autory, je podle autorů publikace *Stáří ve městě, město v životě seniorů* pro starší lidi problematický také nedostatek laviček ve městě a nedostatek blízkých parkovacích míst. Lavičky chybí seniorům k odpočinku na cestách po městě nebo na zastávkách hromadné dopravy. Senioři jsou tak nuceni sedět všude a na všem, na čem se dá, i když tato místa nejsou primárně určena k sezení [Vidovičová et al. 2013: 120, 127-

128]. Podobnou skutečnost zmiňuje ve své diplomové práci s názvem *Rezidenční spokojenost seniorů na vybraných pražských sídlištích* Slezáková, která zjistila, že zejména méně pohybliví senioři oceňují vyšší počet laviček například na cestě mezi jejich bydlištěm a obchodem [Slezáková 2011: 63]. O nedostatku laviček pro starší lidi se zmiňuje také Musil. Tomu ovšem jde v jeho textu primárně o nedostatek laviček na menších zelených plochách mezi domy a v jejich nejbližším okolí. Tedy v tomto případě jde spíše o lavičky určené k relaxaci než ke krátkodobému odpočinku v rámci mobility seniora po městě. Nicméně i takováto absence laviček může být zábranou pro pobyt méně pohyblivých seniorů ve venkovním prostředí [Musil 1982: 256].

2.3. Rezidenční spokojenost

Rezidenční spokojenost je důležitou součástí kvality života jednotlivce a snaží se vypovídat o tom, do jaké míry jsou uspokojeny potřeby a touhy jednotlivých lidí v místě jejich bydliště. Rezidenční spokojenost měří rozdíl mezi aktuálním stavem, jak vnímají bydlení a sousedství jednotliví lidé a stavem, na který tito lidé aspirují. Při absenci stížností a vysokém stupni shody mezi aktuální a touženou situací vykazují lidé spokojenost. V opačném případě vede neshoda mezi jejich aktuálním stavem bydlení a sousedství s jejich potřebami k nespokojenosti. Můžeme tak říci, že je rezidenční spokojenost vzhledem do subjektivní zkušenosti jednotlivců s jejich bydlením a sousedstvím. Naopak objektivní míry různých atributů bydlení a sousedství dostatečně nevysvětlují rezidenční spokojenost. Pro vysvětlení rezidenční spokojenosti je tak mnohem více důležité vnímání konkrétních individuů než aktuální stav rezidenčních podmínek [Lu 1999: 264-267]. Marans v tomto kontextu poukazuje k práci Campbella a dalších autorů, kteří vidí spokojenost jako něco, co je vždy spojeno s lidským ohodnocením a vnímáním nějakých vlastností, které jsou vždy na počátku ovlivněné objektivními charakteristikami. Například skutečnost, že lidé vnímají přelidněnost, je spojena s objektivním měřitelným údajem hustoty osídlení [Marans 2003: 74]. O rezidenční spokojenosti můžeme pak také říci, že je v úzkém vztahu k mobilitě. Pokud totiž nejsou jednotlivci spokojeni se svou současnou situací, která se týká jejich bydlení a sousedství a nejsou naplněny jejich potřeby a aspirace, mohou mít tito lidé potřebu změnit bydliště [Lu 1999: 264-267].

Pokud se budeme bavit obecněji o kvalitě života, jejíž součástí je rezidenční spokojenost, tak již můžeme mluvit o tom, že je vhodné využívat také objektivních indikátorů. Objektivními indikátory, které vypovídají o prostředí města, jsou například úroveň kriminality, úroveň vzdělání, úroveň bydlení nebo dostupnost občanské vybavenosti. Pro dobré pochopení kvality městského prostředí navrhuje Pacione ve svém textu využívat obou typů indikátorů, tedy subjektivních i objektivních [Pacione 2003: 20-21].

Dále si v souvislosti s rezidenční spokojeností lze povšimnout, že můžeme mluvit o dvou různých částech rezidenční spokojenosti, kdy někteří autoři zkoumají jednotlivé části odděleně. Rezidenční spokojenost se tak podle autorů textu *Determinants of Neighbourhood Satisfaction and Perception of Neighbourhood Reputation* nebo podle Maxe Lu skládá ze spokojenosti s bydlením (dwelling satisfaction) a spokojenosti se sousedstvím (neighbourhood satisfaction), přičemž sousedství zde nelze chápat pouze v úzkém významu jako okolní byty nebo domy [Lu 1999: 268; Permentier, Bolt, Ham 2011: 977-996]. V souvislosti s rezidenční spokojeností můžeme najít v literatuře také rozdělení do tří úrovní rezidenčního prostředí, přičemž první dvě úrovně odpovídají tomu, co většina autorů chápe za rezidenční spokojenost. Mezi tyto tři úrovně spokojenosti s rezidenčním prostředím patří podle autorů publikace *The Quality of American Life: Perceptions, Evaluations and Satisfaction* spokojenost s bydlením (housing satisfaction), spokojenost se sousedstvím (neighborhood satisfaction) a spokojenost s komunitou (community satisfaction). Právě posledně zmíněná spokojenost s komunitou zastupuje nejširší oblast rezidenčního prostředí a vztahuje se spíše k takovým oblastem jako je celé město nebo někdy také celá metropolitní oblast. Úžeji než spokojenost s komunitou je pak chápána spokojenost se sousedstvím. Nejúžeji chápeme spokojenost s bydlením. Ta se týká již pouze domu nebo bytu. Mezi bydlením, sousedstvím a komunitou ovšem nedělají respondenti žádné zřetelné hranice. Díky absenci tohoto jasného rozlišení může být vyhodnocení sousedství spojeno s vyhodnocením komunity a také s vyhodnocením bydlení. Vyhovující podmínky jedné úrovně spokojenosti s rezidenčním prostředím tak mohou pozvednout pocit spokojenosti i v jiné úrovni. Tedy například vyhovující sousedství může mít pozitivní vliv i na spokojenost s bydlením. Podle Campbella a dalších autorů výše zmíněné publikace můžeme v případě potřeby tyto tři úrovně

rezidenčního prostředí zkoumat i jako relativně oddělené entity [Campbell, Converse, Rodgers 1976: 221, 238, 256].

Rezidenční spokojenost tedy vypovídá o subjektivním vyhodnocení jedinců, které se týká především jejich bydlení a sousedství. To, co znamená sousedství, můžeme samozřejmě vymezit. Jinou možností, kterou doporučuje na základě svého výzkumu Max Lu, je nechat čistě na respondentech, co oni sami považují za sousedství [Lu 1999: 269]. Pokud bychom nechali na respondentech, co znamená sousedství, pak ho dle slovníku *The Dictionary of Human Geography*, tradičně lidé chápou jako oblast města s převažujícím rezidenčním využitím, která je dostupná pěší chůzí a zároveň je poměrně úzce vymezená. Velikost takové oblasti se může značně lišit a to i z hlediska počtu obyvatel, kteří mají v této oblasti bydliště [Gregory et al. 2009: 494]. Díky publikaci *Stáří ve městě, město v životě seniorů* dokonce víme i to, jak definují sousedství samotní čeští senioři, kteří žijí v krajských městech České republiky. Na základě odpovědí seniorů z výzkumu víme, že sousedství chápe většina seniorů, kteří žijí v bytové zástavbě krajských měst, jako něco, co se vztahuje přibližně k městské části. Senioři, kteří žijí v rodinných domech, pak chápou sousedství o něco úžeji. Celkově se okrajové varianty odpovědí vyskytovaly u nízkého počtu případů. Pouze okolo 7 % seniorů si myslí, že se sousedství vztahuje pouze k jejich domu a shodně přibližně 7 % seniorů vztahuje sousedství k celému krajskému městu. Tyto výsledky platí podle autorů publikace zejména pro města velikosti Hradce Králové a méně již pro Prahu, Brno a Ostravu [Vidovičová et al. 2013: 89].

V podstatě můžeme podle Maxe Lu mluvit o tom, že rezidenční spokojenost je ovlivněna množstvím faktorů, které se týkají bydlení, sousedství a individuálních charakteristik [Lu 1999: 282-283].

Co se týká spokojenosti s bydlením, která je jednou z částí rezidenční spokojenosti, zjistil Lu na základě svého výzkumu, že vyšší spokojenost s bydlením vyjadřují respondenti s vyšším příjmem nebo respondenti, kteří platí za bydlení vyšší částky. Také skutečnosti, že respondenti obývají větší byt nebo že jsou jeho vlastníkem, jsou spojeny s vyšší spokojeností respondentů s bydlením. Dále jsou oproti domácnostem jednotlivců s bydlením spokojenější manželské páry s dětmi. Obyvatelé městského centra a suburbii jsou pak s bydlením spokojenější než ti, kteří bydlí mimo

metropolitní oblast. Jednoznačně nejzajímavějším zjištěním Maxe Lu s ohledem na tuto práci je to, že starší lidé vykazují větší spokojenost s bydlením než mladší lidé [Lu 1999: 275-278].

Stejně jako u spokojenosti s bydlením vyjadřují podle Maxe Lu větší spokojenost se sousedstvím starší lidé, vlastníci domů nebo bytů a také ti, kteří mají vyšší příjem. Dále má podle Maxe Lu pozitivní vliv na spokojenost se sousedstvím například vzdělanost, kdy vzdělanější obyvatelé vyjadřují větší spokojenost se sousedstvím. U spokojenosti se sousedstvím, která je druhou částí rezidenční spokojenosti, již neplatí, že spokojenější jsou obyvatelé z centra města a suburbíí a méně spokojení ti, kteří žijí mimo metropolitní oblast. V tomto ohledu je to přesně naopak než u spokojenosti s bydlením, protože u obyvatel z centra města a suburbíí byla zjištěna nižší spokojenost se sousedstvím oproti nemetropolitním protějškům [Lu 1999: 279-281]. Kromě některých zjištění, která byla shodná s Maxem Lu, identifikovali Permentier, Bolt a Ham, že pozitivní efekt na spokojenost se sousedstvím má také dostatečná občanská vybavenost. Vyšší spokojenost se sousedstvím vykazovali respondenti tam, kde byl například dostatek škol nebo zdravotnických zařízení [Permentier, Bolt, Ham 2011: 977-996].

Zajímavým českým příspěvkem k tomuto tématu je diplomová práce *Rezidenční spokojenost domácností bytových domů v pražských lokalitách - role občanské vybavenosti*, ve které Otakar Bursa potvrzuje výše zmíněné zjištění, že dostupnost a kvalita občanské vybavenosti má vliv na utváření rezidenční spokojenosti. Bursa zmiňuje, že respondenti přikládají dostupnosti a kvalitě občanské vybavenosti při utváření celkové rezidenční spokojenosti obdobnou váhu jako kvalitě bytového fondu nebo kvalitě rezidenčního prostředí v okolí bydliště. Za nejdůležitější považuje Bursa kvalitu a dostupnost té občanské vybavenosti, která je využívána domácnostmi nejčastěji. Ty podle něj poptávají zejména dobrou dostupnost služeb denní potřeby jako obchody s potravinami nebo městskou hromadnou dopravu. „Míra důležitosti dalších služeb se ale často liší na základě pozice domácnosti v životním cyklu. Vzdělávací zařízení tak většinou poptávají jen rodiny s dětmi.“ [Bursa 2018: 61]

Celkově tak za obě části rezidenční spokojenosti, tedy za spokojenost se sousedstvím i spokojenost s bydlením, můžeme podle Maxe Lu říci, že vyšší

spokojenost vykazují vlastníci domu nebo bytu, ti co mají vyšší příjem, ti co obývají dražší domácnosti nebo ti, kteří jsou starší [Lu 1999: 282-283].

Můžeme si také povšimnout, že některé texty, které prezentují výsledky empirických studií, mají navzájem konfliktní výsledky. V tomto kontextu poukazuje Lu například na protikladná zjištění ohledně toho, jak ovlivňuje rezidenční spokojenost doba, po kterou respondenti v místě bydlí. Podle některých empirických studií platí, že respondenti, kteří bydlí v místě bydliště delší dobu, vyjadřují větší spokojenost se susedstvím. Podle jiných studií je efekt opačný a naopak s delším bydlením v oblasti se spokojenost respondentů se susedstvím snižuje. Tento nesoulad v empirických šetřeních může být podle Maxe Lu ovlivněn například tím, že různé skupiny obyvatel vyhodnocují totožné rezidenční podmínky odlišně, protože mají jiné susedské preference a jiné potřeby bydlení. Druhou možností může být to, že jsou klíčové proměnné definovány v každé studii jinak [Lu 1999: 268-269]. Jelikož je rezidenční spokojenost subjektivního charakteru, tak můžeme dle Maranse říci, že nejen různé skupiny obyvatel, ale celkově každá osoba hodnotí stejné prostředí odlišným způsobem. Subjektivní pohled osoby na konkrétní rezidenční prostředí může reflektovat nejen různé objektivní atributy prostředí, ale také individuální charakteristiky respondenta, jeho potřeby a dokonce i minulé zkušenosti [Marans 2003: 74].

O skutečnosti, že stejné rezidenční podmínky vyhodnocuje každá skupina obyvatel jinak, informuje ve své studii také Pacione. Každá dobrá studie, která se zabývá kvalitou života, by se proto podle něj měla soustředit pouze na jednu skupinu obyvatel nebo alespoň pouze na jednu část města, ve které sdílí obyvatelé nějaký společný zájem. Dále by každá taková studie měla být postavena na co nejkompexnějším souboru indikátorů, který bude přesně měřit spokojenost s kvalitou života vybrané populace. Tento soubor indikátorů musí zahrnout všechny důležité zájmy, které jsou důležité pro vybranou populaci [Pacione 2003: 22-23]. Podobného názoru jsou Temelová, Dvořáková a Slezáková, podle kterých je u každého výzkumu rezidenční spokojenosti důležité zahrnout do výzkumu ty rysy prostředí, které jsou nejvíce spojeny s potřebami zkoumané skupiny obyvatel ve vztahu k jejich každodennímu životu [Temelová, Dvořáková, Slezáková 2010: 102].

Například Permentier, Bolt a Ham zkoumali spokojenost se susedstvím, která je jednou z částí rezidenční spokojenosti. Aby zjistili tuto subjektivní spokojenost, rozhodli se využít průměrné skóre respondentů na pětistupňových škálách, které se týkaly různých atributů susedství. Na těchto škálách zjišťovali spokojenost respondentů s místem, spokojenost se vzhledem lokality, spokojenost s dostupností občanské vybavenosti, spokojenost se zelení, s obchody, s bezpečností, s kontakty se spoluobčany a spokojenost se složením obyvatelstva [Permentier, Bolt, Ham 2011: 977-996].

Pokud bychom pak chtěli v rámci výzkumu hodnotit, jaká je celková míra rezidenční spokojenosti, není podle Maxe Lu žádoucí využívat metodu sčítání jednotlivých atributů bydlení a susedství. Max Lu totiž tvrdí, že různí lidé připisují odlišnou důležitost různým atributům bydlení a susedství a jejich váhy tak nejsou stejné. O celkové míře rezidenční spokojenosti proto mnohem více vypovídá jedna konkrétně položená otázka respondentům na tuto celkovou míru [Lu 1999: 270]. Tuto metodu využil v rámci výzkumu českých sídlišť také Musil. Ten položil respondentům následující otázku: „Když zhodnotíte všechny skutečnosti týkající se života lidí na vašem sídlišti, můžete nám říci, jak jste celkově spokojen?“ [Musil 1985: 268] Stejným způsobem můžeme podle Maxe Lu změřit například celkovou spokojenost se susedstvím, nebo celkovou spokojenost s bydlením. Také Max Lu, stejně jako výše zmínění autoři měřil spokojenost pomocí škálování i když s využitím širší desetistupňové škály [Lu 1999: 269].

Závěrem uvedu, že je tu ještě jedna typická skutečnost, kterou jsem v předcházející části nezmínil, a která se objevuje u většiny výsledků studií rezidenční spokojenosti. Touto skutečností je sklon respondentů hodnotit jejich spokojenost s bydlením a susedstvím vždy spíše příznivěji. S touto myšlenkou pracoval kromě Maxe Lu ve své studii zabývající se výzkumem českých sídlišť také Musil. Oba zmínění autoři tvrdí, že respondenti mají tendenci zvyšovat jejich rezidenční spokojenost v přibližně podobném rozsahu a tak rozdíly v jejich hodnoceních reflektují především to, jak hodně je vzdálená vnímaná rezidenční kvalita od potřeb a aspirací respondentů [Lu 1999: 270; Musil 1985: 271]. Musil ve své studii poukazuje, že naměřené rozdíly mezi zkoumanými oblastmi s nejnižší a nejvyšší sledovanou spokojeností, které v jeho studii činily 49 procentních bodů, jsou natolik výrazné, že nemůžeme pochybovat

o tom, že tyto rozdíly odráží především subjektivně vnímané rozdíly ve vlastnostech rezidenčního prostředí. Podle Musila jsou tak hlavními činiteli odlišné úrovně spokojenosti respondentů především jednotlivé charakteristiky, ve kterých se mezi sebou zkoumané oblasti liší [Musil 1985: 271, 285-286]. To potvrzuje také diplomová práce *Rezidenční spokojenost domácností bytových domů v pražských lokalitách - role občanské vybavenosti*, ve které Bursa došel v jeho šetření k tomu, že byla vyšší rezidenční spokojenost obyvatel ovlivněna zejména lepší rezidenční kvalitou okolí a lepší občanskou vybaveností. Kromě toho Bursova práce nepochybně potvrzuje výše zmíněný sklon respondentů hodnotit jejich rezidenční spokojenost spíše příznivěji. Ve zkoumané oblasti s vyšší rezidenční spokojeností se okolo 98 % obyvatel zařadilo na pětistupňové škále do první kategorie velmi spokojen/a nebo do druhé kategorie spokojen/a. Pouze okolo 2 % respondentů volilo kategorii průměrně spokojen/a. Kategorie nespokojen/a a velmi nespokojen/a zde nezvolil žádný respondent. Ve zkoumané oblasti s nižší rezidenční spokojeností naproti tomu Bursa zaznamenal okolo 20 % respondentů, kteří se řadili do kategorie průměrně spokojen/a a okolo 2 % spíše nespokojených respondentů. Také zde se žádný respondent nezařadil do kategorie velmi nespokojen/a. Výrazný rozdíl mezi zkoumanými oblastmi byl také v podílu velmi spokojených. Zatímco u oblasti s vyšší rezidenční spokojeností tento podíl dosahoval více než 45 %, u oblasti s nižší rezidenční spokojeností činil pouze okolo 15 % [Bursa 2018: 44, 59].

2.4. Rezidenční spokojenost českých seniorů

Skutečnost, že starší lidé vykazují větší spokojenost s bydlením a sousedstvím platí také pro české seniory. Podle zjištění Musila pro českou populaci platí, že s přibývajícím věkem obvykle klesá kvalita bydlení, ale subjektivní spokojenost s bydlením i obytným prostředím se naopak zvětšuje. Neznamena to ovšem, že by čeští senioři nechtěli žít v lepším prostředí. Podle Musila by se to dalo interpretovat spíše tak, že starší lidé jsou se svojí situací ohledně bydlení a sousedství nejmířenější ze všech. Spolu s přibývajícím věkem respondentů můžeme sledovat snižující se nároky na standardy bydlení a celého rezidenčního prostředí. Starší lidé si méně stěžují i na takové atributy jako je znečištěné prostředí nebo hluk v oblasti [Musil 1982: 252].

K podobným výsledkům ohledně vysoké spokojenosti seniorů došly také autorky článku *Aktivita seniorů ve velkých městech: zdraví, prostor a subjektivní kvalita života*, který zveřejnil *Sociologický časopis*. Podle tohoto článku Vidovičové a Kafkové, který se zabýval spíše tím, co bychom mohli označit jako spokojenost se sousedstvím, než jako spokojenost s bydlením, převažuje u českých seniorů spokojenost. Do kategorie spokojených bychom mohli na základě tohoto výzkumu zařadit 79 % českých seniorů, kteří vykazovali spokojenost s prostředím bydliště a jeho okolím [Vidovičová a Kafková 2012: 949]. Také míra spokojenosti s bydlením je u českých seniorů velmi vysoká, což Rabušic a Vohralíková dokládají ve své publikaci *Čeští senioři včera, dnes a zítra* hned několika výzkumy, které byly zaměřené na české seniory. Na tomto místě poukážu pouze na výsledky jednoho z uváděných výzkumů v této publikaci, který proběhl již v roce 1996. Podle výsledků tohoto výzkumu bylo se svým bydlením spokojeno 87 % seniorů ve věkové skupině mezi 60 až 69 lety a 91 % seniorů, kteří byli starší 70 let. O většině respondentů se pak dá říci, že se neměli zájem stěhovat [Vohralíková a Rabušic 2004: 66-67]. Tato skutečnost koresponduje také se zjištěním Slezákové, podle které je většina seniorů na sídlištích stabilizovaná a nemají v plánu se ze svého bydliště stěhovat [Slezáková 2011: 85]. Autoři publikace *Čeští senioři včera, dnes a zítra* v tomto kontextu poukazují, že je pro českou společnost charakteristická spíše nízká mobilita a stěhování je v životě člověka spíše výjimečnou událostí. O to více platí tato skutečnost pro české seniory, pro které není běžnou praxí, aby se stěhovali, a to ani v důsledku změny jejich potřeb. Toto tvrzení dokládají autoři na výsledcích výzkumu, ve kterém se zjistilo, že se během posledních 10 let stěhovalo pouze 14 % seniorů [Vohralíková a Rabušic 2004: 65].

Publikace *Čeští senioři včera, dnes a zítra* zároveň zmiňuje, že je pro spokojenost seniorů s bydlením důležitá také bezpečnost, která se vztahuje jak k bytu, tak i k širšímu prostředí, kterým je okolí bydliště. Vohralíková a Rabušic zde poukazují k výsledkům studie, ve které bylo zjištěno, že se přes 90 % českých seniorů cítí ve svém bytě a okolí přes den bezpečně. Noční vycházení v okolí svého bydliště pak považovalo za bezpečné pouze 70 % českých seniorů. Protože tato studie nebyla dělána pouze ve městech, je možné říci, že větší obavy z nízké bezpečnosti v okolí bydliště v nočních hodinách mají senioři ve velkých městech [Vohralíková a Rabušic 2004: 66-67].

Protože mají různé skupiny obyvatel různé rezidenční preference, tak každá skupina obyvatel považuje za důležité jiné faktory pro jejich rezidenční spokojenost. Slezáková se ve své diplomové práci snažila kromě samotné rezidenční spokojenosti zjistit právě tyto faktory, které nejvíce přispívají k rezidenční spokojenosti seniorů na třech různých sídlištích na území hlavního města. Mezi nejdůležitějšími faktory pro rezidenční spokojenost seniorů Slezáková identifikovala dostatek zelených ploch. Slezáková se v tomto kontextu domnívá, že je pro seniory důležité, aby měli kam chodit na procházky, aby měli kde venčit psy a zároveň aby si měli kde odpočinout. Dále senioři považovali za důležité dostupné obchody s potravinami a základními potřebami, ale také služby jako jsou zdravotnická zařízení nebo pošta. V okrajových částech města pak senioři považovali za důležitou pro jejich rezidenční spokojenost kvalitní městskou hromadnou dopravu [Slezáková 2011: 82]. V článku *Rezidenční spokojenost seniorů v proměňujících se čtvrtích Prahy* pak autorky identifikují jako důležité faktory, které zvyšují rezidenční spokojenost seniorů, dostupnost, cenovou přijatelnost základních služeb, jistotu sousedské výpomoci a blízkost zeleně. Co se týká zelených ploch, jsou pro seniory podle autorek mnohem důležitější menší parky s dostatečným počtem laviček než rozsáhlé frekventované zelené plochy, které navštěvuje velké množství sportovců [Temelová, Dvořáková, Slezáková 2010: 96-98].

2.5. Spokojenost občanů s místním společenstvím

V této části práce představím sociologická šetření s názvem *Spokojenost občanů s místním společenstvím*, která si nechává zpracovávat také město Hradec Králové. Předmětem těchto šetření je sledování jednoho z evropských indikátorů udržitelného rozvoje. Jedná se o indikátor ECI A.1 - Spokojenost občanů s místním společenstvím, který sleduje spokojenost občanů s ohledem na různé rysy fungování obce. Zatím poslední sociologické šetření s využitím tohoto indikátoru provedla pro statutární město Hradec Králové Katedra sociologie Filozofické fakulty Univerzity Hradce Králové. Toto sociologické šetření proběhlo v roce 2017 a jeho výsledky zveřejněné v závěrečné výzkumné zprávě *Spokojenost občanů s místním společenstvím 2017* je možné porovnávat také s předchozími výzkumy, které proběhly v letech 2015, 2013, 2009,

2007 a 2005. [Univerzita Hradec Králové 2017; Focus Marketing & Social Research 2015; Augur 2013]

Závěrečná výzkumná zpráva *Spokojenost občanů s místním společenstvím 2017* podává výsledky o hodnocení spokojenosti občanů především v následujících oblastech: celková spokojenost občanů s městem jako místem pro život, spokojenost s bydlením, spokojenost s různými aspekty dopravy, spokojenost s vybaveností města, spokojenost s bezpečností, spokojenost s údržbou veřejných prostranství, spokojenost se svozem komunálního odpadu nebo spokojenost s informovaností občanů a přístupem úředníků Magistrátu města Hradec Králové. Součástí výzkumu bylo také hodnocení investičních akcí realizovaných městem nebo vnímání míry hluku a znečištění. Spokojenost občanů s výše zmíněnými oblastmi hodnocení je prezentována za Hradec Králové a v přílohách jsou výsledky uvedeny také podle městské části bydliště respondenta a podle věkové kategorie respondenta. Musím ovšem podotknout, že prezentované výsledky za městské části nejsou pro tuto práci využitelné, protože tento výzkum definoval jednotlivé části města zcela jiným způsobem, což je patrné již z letmého pohledu na prezentovanou tabulku struktury respondentů podle městské části. Rozdělení podle věkové kategorie respondenta je pro nás zajímavější, protože je zde vymezena také věková kategorie 65 let a více. Zmíním zde pouze několik nejzajímavějších poznatků, které se dají udělat z výsledků této závěrečné zprávy, i když se tato zpráva primárně nevěnuje seniorům [Univerzita Hradec Králové 2017].

Prvním zajímavým zjištěním z prezentovaných dat je skutečnost, že starší obyvatelé vykazovali vyšší spokojenost s kvalitou bydlení než mladší obyvatelé, což je v souladu s tvrzením, které prezentuji v kapitole věnující se rezidenční spokojenosti [Lu 1999: 275-278; Univerzita Hradec Králové 2017: 162]. Za pozornost stojí také to, že starší obyvatelé v Hradci Králové mají jiné vnímání bezpečnosti než mladší věkové skupiny. Konkrétně uvedlo 89,3 % obyvatel starších 65 let, že považuje za nebezpečné chodit v noci po veřejných prostranstvích. Ve věkové skupině do 29 let vnímá chození v noci po veřejných prostranstvích jako nebezpečné již pouze 65,7 % obyvatel. Dále ještě zmíním, že z prezentovaných tabulek ve výzkumné zprávě je patrné, že starší obyvatelé mluví se sousedy častěji, než mladší obyvatelé. Velmi často mluví se sousedy 42,7 % seniorů, ale pouze 12,8 % obyvatel věkové kategorie do 29 let nebo 23,6 % obyvatel ve věkové skupině 30-44 let. U populace ve věku 45-64 let, kterou bychom

v tomto dělení mohli nazvat jako „předseniorskou“, mluví velmi často se sousedy již 36,5 % obyvatel [Univerzita Hradec Králové 2017: 148, 185]. V tomto kontextu poukazují ještě k textu Temelové, Dvořákové a Slezákové, který upozorňuje na důležitost četnosti a kvality sociálních kontaktů pro seniory. Autorky uvádí, že kvalitu života starších lidí neovlivňují pouze fyzické charakteristiky jednotlivých částí města, ale také sociální rozměr sousedství [Temelová, Dvořáková, Slezáková 2010: 97].

Nyní se vracím k výzkumu *Spokojenost občanů s místním společenstvím 2017*, v jehož rámci byli respondenti u jedné z otázek požádáni, aby si představili, že mohou ovlivnit investice města a u každé sledované oblasti označili, jak velkou investici by v této oblasti mělo město udělat. Respondentům byl dán pokyn, že mají k dispozici omezený rozpočet, a proto pokud navrhnou v jedné oblasti vysokou investici, musí v jiné oblasti navrhnout nižší investici. Zde se věková kategorie 65 let a více odlišila oproti všem ostatním věkovým kategoriím v tom, že více preferovala investice do rozšiřování pěších zón a zón s omezenou automobilovou dopravou, což může poukazovat k tomu, že senioři považují za důležité, aby bylo město dobře uzpůsobeno pro pěší pohyb [Univerzita Hradec Králové 2017: 61, 159].

V kontextu této práce je pro nás zajímavé také hodnocení celkové spokojenosti občanů s městem Hradec Králové jako místem pro život. V této části již uvádím výsledky za všechny věkové kategorie dohromady. Skupina seniorů se zde nijak výrazněji neodlišuje od ostatních věkových skupin obyvatel. Zjištěná míra spokojenosti s Hradcem Králové jako místem k životu je oproti jiným obcím, které byly do srovnání zapojené, velmi vysoká. Vyšší spokojenost obyvatel byla zjištěna pouze v Chrudimi, kde bylo v roce 2015 v posledním dostupném šetření pro danou komparaci spokojeno 93,8 % obyvatel. V Hradci Králové zvolilo odpověď velmi spokojen/a 48,2 % respondentů a dalších 44,6 % respondentů uvedlo, že je spíše spokojeno. Do kategorie spokojených tak můžeme v Hradci Králové zařadit celkem 92,8 % respondentů. V rámci měst s podobným počtem obyvatel byl proveden výzkum také v Pardubicích, kde byla zjištěna poměrně vysoká spokojenost, která ovšem jen těsně nedosáhla hranice 90 %. V roce 2016 bylo spokojeno s Pardubicemi jako místem pro život 89,9 % respondentů. Nejnižší spokojenost obyvatel byla zjištěna v obci Štětí, která náleží do Ústeckého kraje. Zde podle posledního výzkumu z roku 2015 uvedlo pouze 70,9 % obyvatel, že je s obcí spokojeno [Univerzita Hradec Králové 2017: 10-12].

3. Charakteristiky a vymezení zkoumaných částí města

3.1. Malšovice

Malšovice jsou samostatnou čtvrtí Hradce Králové, která leží mezi řekou Orlicí, Městskými lesy Hradce Králové a Brněnskou ulicí. Pokud se budeme snažit o přesnější vymezení, pak můžeme říci, že na severu Malšovic tvoří přírodní hranici řeka Orlice, která je hranicí mezi Malšovicemi a Slezským Předměstím. Na severovýchodě odděluje Malšovice od Malšovy Lhoty volná krajina. Východní a zároveň i jižní hranici Malšovic tvoří Městské lesy Hradec Králové, které jsou rekreačním a sportovním zázemím nejen pro obyvatele Malšovic ale také pro turisty a ostatní obyvatele města. V lesích se nachází turistické a naučné stezky, dětský park, rybníky ke koupání nebo okruh pro cyklisty a in-line bruslaře. Západní hranici Malšovic vymezuje Brněnská ulice, která se napojuje na Gočárův okruh a po níž je městem vedena nákladní tranzitní doprava. Severozápadní hranici Malšovic tvoří již výše zmíněný Gočárův okruh, který odděluje Malšovice a střed města. Z pohledu této práce je ještě nutné připomenout, že Gočárův okruh i Brněnská ulice patří podle výsledků ze sčítání dopravy na dálniční a silniční síti v roce 2016 mezi nejvytíženější komunikace ve městě Hradec Králové [ŘSD ČR 2016].

Výše zmíněný popis území Malšovic odpovídá šesti základním sídelním jednotkám (Malšovice - jih, Malšovice - sever, Malšovice - u kolejí, Na Brně, Na Kotli, Plachta). Těchto šest základních sídelních jednotek tvoří územní obvod působnosti komise místní samosprávy Malšovice. Tento územní obvod je na jihu tvořen ještě malou částí území základní sídelní jednotky Novohradecké lesy, kterou jsem ovšem nezapočítával, protože zde podle posledních dostupných dat ze Sčítání lidu, domů a bytů z roku 2011 nevedl obvyklý pobyt žádný senior a jedná se tak již spíše o část Městských lesů Hradec Králové [Český statistický úřad 2020; Magistrát města Hradec Králové 2020].

V celé této práci budu pracovat s územním obvodem působnosti komise místní samosprávy Malšovice, který jsem sám pracovníčně rozdělil na dvě části, tak abych oddělil část Malšovic u ulice Brněnská a Gočárova okruhu, kde se již podle prvních výsledků ukazovalo jiné hodnocení respondentů než v části Malšovic, která leží blíž Městským lesům Hradec Králové. Tyto dvě části Malšovic jsem pracovníčně pojmenoval Malšovice -

Brněnská a Malšovice - les. Jako území části Malšovice - Brněnská hodnotím území vymezené severně Gočárovým okruhem, východně ulicí Náhon, jižně ulicí Mrštíkova a západně Brněnskou ulicí. Zbytek z výše popsaného vymezení Malšovic v práci nazývám jako Malšovice - les a to i proto, že toto území leží blíže Městským lesům Hradec Králové nebo i řece Orlici či volné krajině.

Podle druhu zástavby můžeme o Malšovicích mluvit jako o zahradní čtvrti města, která byla doplněna bytovými domy vystavěnými pomocí rozsáhlé svépomocné družstevní výstavby. I přes zastavění prostoru, který byl původně plánován pro rodinné domy, zůstal sídlišti podle Rohlíčka výraz zahradní čtvrti města [Rohlíček 1976: 5-10].

Z občanské vybavenosti je v této práci potřeba klást důraz zejména na obchody s potravinami, polikliniky a lékárny, tedy na občanskou vybavenost, kterou považuji za nejpodstatnější pro skupinu seniorů. V rámci obchodů s potravinami jsem bral v úvahu pouze klasické potraviny a nezapočítával specializované prodejny typu ovoce a zelenina, pekařství nebo řeznictví, které sice mohou mít vliv na spokojenost respondentů, nicméně nejsou schopny zajistit veškerý sortiment pro běžný nákup. Rozložení občanské vybavenosti, které jsem zjišťoval vlastním terénním šetřením, uvedu i v rámci mého rozdělení Malšovic na dvě části, tedy na část Malšovice - Brněnská a část Malšovice - les. Poslední zjištěný stav rozložení občanské vybavenosti v Malšovicích a na Slezském Předměstí je ke konci května 2020.

V oblasti Malšovic se nachází jedna poliklinika, konkrétně v části Malšovice - Brněnská, jejíž součástí je také lékárna. Poblíž polikliniky se nachází také obchod s potravinami, který patří do obchodní sítě Hruška. U Brněnské ulice je umístěno obchodní centrum Futurum, které je největším nákupním centrem v Hradci Králové. Dle mého územního vymezení leží obchodní centrum na hranicích části Malšovice - Brněnská, přičemž územně patří do části Malšovice - les. Vchod obchodního centra je ovšem situován na Brněnskou ulici, čímž je obchodní centrum daleko lépe dostupné pro respondenty z části Malšovice - Brněnská. Obchodní centrum nabízí nejen hypermarket a lékárnu ale také množství dalších obchodů a multikino. Kromě obchodního centra Futurum se na pomezí částí Malšovice - Brněnská a Malšovice - les nachází další dva menší obchody s potravinami. V části Malšovice - les se pak nenachází žádná lékárna a do části náleží pouze jeden obchod s potravinami patřící do obchodní sítě CBA.

V rámci dopravní obslužnosti městskou hromadnou dopravou jsem zjednodušeně analyzoval jízdní řády Dopravního podniku města Hradce Králové (stav ke konci května 2020). Pro tuto práci jsem vzal v potaz pouze stav běžných denních autobusových a trolejbusových linek v pracovní dny. Nebral jsem v úvahu noční ani rychlíkové spoje, které mají oproti normálním linkám změněné trasy a snížený počet spojů za den. Stejně tak jsem nebral v úvahu skutečnost, že některé linky nejezdí o víkendech. Také intervaly jednotlivých spojů uvádím s velkou mírou zjednodušení.

Podle zjištění z jízdních řádů je na tom v Malšovicích nejlépe ulice Brněnská, kterou obsluhují trolejbusové linky 1, 2 a 27, přičemž každá jezdí v intervalu tří až čtyř spojů za hodinu. Brněnskou ulici dále obsluhuje trolejbusová linka 4, která jezdí v intervalu dvou spojů za hodinu a autobusová linka 18, která jezdí přibližně v hodinovém intervalu. Brněnskou ulicí jezdí v intervalu dvou až tří spojů za hodinu také linka 21, která ovšem neobsluhuje pouze část Malšovice - Brněnská jako výše zmíněné linky, ale zajíždí také do části Malšovice - les. V podobném intervalu obsluhuje obě části Malšovic také autobusová linka 25. Dále obsluhují obě části Malšovic ještě autobusové linky 8 a 9 přičemž první jmenovaná jezdí pouze několikrát denně a druhá jmenovaná v intervalu tří až čtyř spojů za hodinu. Část Malšovice - les obsluhuje zejména trolejbusová linka 7, která ovšem jezdí z části také po hranici území s částí Malšovice - Brněnská. Tato linka má interval čtyř spojů za hodinu. Autobusové linky 11 a 17 pak obsluhují výhradně část Malšovice - les, nicméně obě jezdí pouze v hodinovém intervalu [Dopravní podnik města Hradce Králové 2020].

Alespoň přibližnou představu o aktuálním počtu seniorů, kteří žijí v Malšovicích, si můžeme udělat na základě dat z posledního Sčítání lidu, domů a bytů z roku 2011, přičemž rozhodným okamžikem sčítání byla půlnoc mezi 25. a 26. březnem. Tato data s počty obyvatel podle věkových skupin za základní sídlení jednotky nejsou dostupná v běžných výstupech Českého statistického úřadu a byla mi pro tuto práci poskytnuta informačními službami Českého statistického úřadu. I přesto, že se jedná o nejnovější data, která jsou za tyto územní celky k dispozici, musíme vzít v úvahu, že se od roku 2011 mohl počet seniorů v jednotlivých částech města změnit. K 26. 3. 2011 uvedlo obvyklý pobyt na území Malšovic celkem 9 447 obyvatel. Do věkové kategorie 65 let a více spadalo 2 361 obyvatel, z nich pak 53,0 % tvořily ženy [Český statistický úřad 2019].

Tabulka 1: Obyvatelstvo podle obvyklého pobytu na území základních sídelních jednotek spadajících do území komise místní samosprávy Malšovice (stav k 26. 3. 2011)

Zdroj: Český statistický úřad

	Obyvatelstvo celkem	z toho ve věkové kategorii 65+		
		ženy	muži	celkem
Malšovice	9 447	1 252	1 109	2 361
Malšovice - jih	3 501	386	413	799
Malšovice - sever	2 658	360	306	666
Malšovice - u kolejí	1 770	361	290	651
Na Brně	137	4	4	8
Na Kotli	709	116	83	199
Plachta	672	25	13	38

3.2. Slezské Předměstí

Sídlíště Slezské Předměstí leží v severovýchodní části města Hradce Králové a je podle architekta tohoto sídlíště Zídka vymezeno tratí ČD na severu, Kladskou ulicí na východě, třídou Víta Nejedlého na jihu a ulicemi Okružní, Buzuluckou a Pouchovskou na západě [Zídka, Toman 1973: 5]. „Sídlíště navazuje na severním a východním okraji na skladištní a průmyslovou oblast města, na jihu na volnou krajinu podél řeky Orlice a na západě na širší centrální oblast města.“ [ibid] Toto Zídkovo vymezení odpovídá čtyřem základním sídelním jednotkám (Na Střezině, Slezské Předměstí - jih, Slezské Předměstí - sever a Slezské Předměstí - střed). Jedinou malou odchylkou je zde skutečnost, že základní sídelní jednotka Slezské Předměstí - jih nekončí přesně třídou Víta Nejedlého, ale pokračuje až k řece Orlici (o čemž poté Zídka také píše), která je i podle územních obvodů komisí místní samosprávy hranicí mezi Slezským Předměstím a Malšovickami. Slezské Předměstí se skládá ze dvou územních obvodů komisí místní samosprávy. Tyto dva územní obvody Slezské Předměstí - jih a Slezské Předměstí - sever rozděluje páteřní komunikace celého Slezského Předměstí, která je zčásti pojmenována jako třída SNP a zčásti jako Pospíšilova třída. Územní obvody komisí místní samosprávy Slezské Předměstí - jih a Slezské Předměstí - sever přesně odpovídají osmi základním sídelním jednotkám. Jsou to čtyři výše zmíněné (Na Střezině, Slezské Předměstí - jih, Slezské Předměstí - sever a Slezské Předměstí - střed) a dále základní sídelní jednotky Nad Jezem, Pouchov - skladištní oblast, Slezské Předměstí - východ a Slezské Předměstí - za tratí. Čtyři poslední jmenované základní sídelní jednotky leží za vlakovou tratí ČD a za ulicí

Kladskou, pomocí nichž Zídka vymezil sídliště Slezské Předměstí. Na území těchto čtyř základních sídelních jednotek se nachází zejména skladištní oblast, což je vidět i z letmého pohledu na počet seniorů s obvyklým pobytem na území těchto základních sídelních jednotek. Podle posledních dostupných dat ze Sčítání lidu, domů a bytů, které proběhlo v roce 2011, zde uvedlo obvyklý pobyt pouze 81 seniorů (obyvatel ve věku 65 let a více) [Český statistický úřad 2020; Magistrát města Hradec Králové 2020].

I přesto, že by k vymezení Slezského Předměstí pomohly pouze čtyři základní sídelní jednotky, rozhodl jsem se v práci využít (stejně jako u Malšovic) vymezení územních obvodů podle komisí místní samosprávy. Důvodem je zde především další rozdělení Slezského Předměstí na dvě části pro potřeby výzkumu. Územní vymezení obvodů komisí místní samosprávy poskytlo jasnou dělicí hranici pro dvě části Slezského Předměstí, což by územní vymezení základních sídelních jednotek nemohlo poskytnout. Přestože všech osm základních sídelních jednotek tvoří dohromady stejné území jako oba obvody podle komisí místní samosprávy, tak nemůžeme vymezit jeden územní obvod komise místní samosprávy za pomoci konkrétních základních sídelních jednotek, protože území některých základních sídelních jednotek zasahuje do obou obvodů komise místní samosprávy [Český statistický úřad 2020; Magistrát města Hradec Králové 2020].

Podle druhu zástavby můžeme považovat Slezské Předměstí za sídliště, na kterém převažují rodinné domky [Musil 1985: 79]. Sídliště je složeno především z původní rozptýlené zástavby rodinných domků, která byla později doplněna o novou bytovou zástavbu a nově budovanou občanskou vybavenost. Stejně jako v případě Malšovic se tak jedná o sídliště, které spojilo původní osídlení s novou bytovou zástavbou [Zídka, Toman 1973: 5].

Z pohledu dopravní vytíženosti je nejvíce frekventovanou komunikací na území Slezského Předměstí třída Víta Nejedlého, která náleží do územního obvodu komise místní samosprávy Slezské Předměstí - jih. Zároveň můžeme říci, že tato komunikace patří k nejvytíženějším v rámci celého města [ŘSD ČR 2016].

Většina občanské vybavenosti na Slezském Předměstí, kterou hodnotím v této práci, se nachází na hlavní třídě SNP / Pospíšilově třídě, která tvoří hranici mezi Slezským Předměstím - jih a Slezským Předměstím - sever a měla by tak být alespoň částečně dostupná pro respondenty z obou částí Slezského Předměstí. V části třídy, která je pojmenovaná jako třída SNP nalezneme čtyři menší obchody s potravinami a dvě lékárny.

V části, která je pojmenovaná jako Pospíšilova třída pak nalezneme další dva menší obchody s potravinami a další lékárnu. V této části se zároveň nachází také prodejna obchodního řetězce Penny. Další prodejny větších obchodních řetězců se nachází na Slezském Předměstí - jih, kde nalezneme na třídě Víta Nejedlého prodejnu obchodního řetězce Lidl a obchodní centrum Orlice Park, ve kterém sídlí obchodní řetězec Albert a také lékárná. V části Slezské Předměstí - jih se nachází také jediná poliklinika na Slezském Předměstí, jejíž součástí je také lékárná. V části Slezské Předměstí - sever se nachází pouze dva obchody s potravinami, přičemž ten větší náleží do obchodní sítě Hruška. Lékárná se v této části nenachází.

V rámci dopravní obslužnosti městskou hromadnou dopravou můžeme na Slezském Předměstí považovat za nejlépe obslouženou třídu SNP (Pospíšilovu třídu), která zároveň tvoří hranici mezi Slezským Předměstím - sever a Slezským Předměstím - jih. Celá tato třída je primárně propojena třemi linkami, které jezdí v intervalu tří až čtyř spojů za hodinu. Konkrétně se jedná o autobusovou linku 23 a trolejbusové linky 6 a 27. Část z této třídy obsluhuje také trolejbusová linka 3, která jezdí v intervalu čtyř spojů za hodinu. Dále tato linka pokračuje již výhradně částí Slezské Předměstí - sever. Téměř totéž můžeme říci také o autobusové lince 14, která projíždí Slezským Předměstím - sever a částí třídy SNP (Pospíšilovou třídou) v intervalu tří spojů za hodinu. Část třídy SNP (Pospíšilova třída) a druhou stranu Slezského Předměstí (část jih) obsluhuje v intervalu čtyř spojů za hodinu autobusová linka 12. Výhradně Slezským Předměstím - jih projíždí další tři autobusové linky, které jezdí pouze přibližně v hodinovém intervalu (linky 5, 11 a 17). Posledním spojením na Slezském Předměstí je linka 25, která obsluhuje obě části Slezského Předměstí v intervalu dvou až tří spojů za hodinu [Dopravní podnik města Hradce Králové 2020].

Závěrem této části jsem učinil pokus alespoň o přibližné určení počtu obyvatel Slezského Předměstí. Stejně jako v případě Malšovic využívám data za základní sídelní jednotky z posledního Sčítání lidu, domů a bytů z roku 2011. Na Slezském Předměstí uvedlo k 26. 3. 2011 obvyklý pobyt 10 920 obyvatel, což bylo o 1 473 obyvatel více než v Malšovicích. Do věkové kategorie 65 let a více spadalo 3 088 obyvatel Slezského Předměstí, z nichž 60,4 % tvořily ženy [Český statistický úřad 2019].

Tabulka 2: Obyvatelstvo podle obvyklého pobytu na území základních sídelních jednotek spadajících do území komisí místních samospráv Slezské Předměstí - jih a Slezské Předměstí - sever (stav k 26. 3. 2011)

Zdroj: Český statistický úřad

	Obyvatelstvo celkem	z toho ve věkové kategorii 65+		
		ženy	muži	celkem
Slezské Předměstí	10 920	1 866	1 222	3 088
Na Střezině	878	125	79	204
Nad jezem	104	5	8	13
Pouchov - skladištní oblast	249	3	6	9
Slezské Předměstí - jih	2 000	412	268	680
Slezské Předměstí - sever	2 193	434	286	720
Slezské Předměstí - střed	5 014	852	551	1 403
Slezské Předměstí - východ	265	20	10	30
Slezské Předměstí - za tratí	217	15	14	29

4. Metodologická část

4.1. Rozsah zkoumaného území

Původním záměrem této práce bylo hodnocení rezidenční spokojenosti seniorů ve třech městských částech Hradce Králové. Konkrétně se jednalo o Malšovice, Slezské Předměstí a centrum města. U tohoto záměru jsem předpokládal využití pěti územních obvodů působnosti komisí místních samospráv. Konkrétně se jednalo o územní obvody Malšovice, Slezské Předměstí - jih, Slezské Předměstí - sever, Historický střed města a Střed města. Již z prvních získaných dat z dotazníků jsem ovšem zaznamenal, že územní vymezení podle obvodu působnosti komise místní samosprávy Malšovice nebude dobře využitelné, protože se jedná o příliš velké území. To se ukázalo zejména v tom, že respondenti vykazovali na každé straně Malšovic jinou spokojenost. Při využití takto velkého území by se jednalo o metodologický problém, čehož si ve své diplomové práci všímá také Otakar Bursa. Ten ve své práci uvádí, že pokud je výzkum rezidenční spokojenosti prováděn na příliš velkém území, výsledky za tato území bývají zkruseny konkrétním bydlištěm respondentů v rámci větší oblasti, ve které je znatelná prostorová proměnlivost některých faktorů kvality rezidenčního prostředí [Bursa 2018: 30]. Tímto tedy nastala potřeba území Malšovic pracovní rozdělit na minimálně dvě části. Kromě toho se na základě tohoto zjištění dalo předpokládat, že území obvodu působnosti komise místní samosprávy Střed města bude při jeho rozloze potřeba také pracovní rozdělit na minimálně dvě části. Pro tak velký počet hodnocených částí města bych ovšem nebyl schopen zajistit odpovídající počet dotazníků a tak nastala potřeba snížit počet hodnocených částí města.

Po dlouhé úvaze jsem se rozhodl práci zredukovat o územní obvody působnosti komisí místních samospráv Historický střed města a Střed města. K tomuto kroku zredukovat práci o centrum města mě vedla následující úvaha. Pokud bych chtěl zkoumat část centrum města, musel bych tuto část pracovní rozdělit minimálně do tří částí. Využil bych zde územního obvodu působnosti komise místní samosprávy Střed města, který bych rozdělil na dvě části a dále územního obvodu Historický střed města. Oproti tomu části města Malšovice a Slezské Předměstí mohu pracovní dělit pouze do

dvou částí. Redukce práce o tři zkoumané části podle mého názoru pomůže hlubší analýze zbývajících částí více, než redukce práce pouze o dvě zkoumané části.

Dalším důvodem rozhodnutí zredukovat práci o centrum města byla skutečnost, že podle dat, které se mi podařilo získat od Českého statistického úřadu, uvedlo ve Sčítání lidu, domů a bytů 2011 obvyklý pobyt na území základní sídelní jednotky Hradec Králové - historické jádro pouze 120 obyvatel ve věkové skupině 65 let a více, což bylo 9,3 % ze všech obyvatel této základní sídelní jednotky (tato základní sídelní jednotka odpovídá územnímu obvodu působnosti komise místní samosprávy Historický střed města). Ve srovnání s tím do věkové skupiny 65 let a více patřilo 25,0 % obyvatel Malšovic a na Slezském Předměstí patřilo do této věkové skupiny dokonce 28,3 % obyvatel. K tomu je podle mého názoru nutné vzít do úvahy, že se počet seniorů s obvyklým pobytem v základní sídelní jednotce Hradec Králové - historické jádro mohl od roku 2011 změnit. S velkou pravděpodobností tu mohlo dojít i ke snížení počtu seniorů, kteří v této oblasti aktuálně bydlí a to vlivem přirozené měny obyvatelstva a gentrifikace [Český statistický úřad 2019; Magistrát města Hradec Králové 2020].

Po výše uvedené redukci zkoumaného území a především rozdělení území Malšovic na dva menší územní celky (Malšovice - Brněnská a Malšovice - les) v práci hodnotím rezidenční spokojenost seniorů celkem ve čtyřech menších částech města (Slezské Předměstí - jih, Slezské Předměstí - sever a výše zmíněné části Malšovice - Brněnská a Malšovice - les).

4.2. Cílová populace, metoda výzkumu a konstrukce dotazníku

Při výběru cílové populace pro výzkum rezidenční spokojenosti jsem bral v úvahu především skutečnost, aby cílová populace co nejlépe znala okolí svého bydliště a aby se v tomto okolí často pohybovala. Jako skupiny obyvatel, které tráví nejvíce času v okolí svého bydliště a zároveň jsou na okolí svého bydliště nejvíce vázány, bych vybral matky s menšími dětmi a seniory. Pro tuto práci jsem stanovil jako cílovou populaci skupinu seniorů. Tu mohu v rámci této práce také částečně komparovat se skupinou matek s dětmi, jelikož jsem se rezidenční spokojenosti za skupinu matek s dětmi věnoval ve své bakalářské práci.

Skupinu seniorů jsem se v této práci rozhodl vymezením na základě věku. Jistě by se tato skupina dala vymezením i na základě jiných objektivních znaků, například statusu starobního důchodce, nicméně rozhodl jsem se přiklonit k vymezení na základě věku, protože toto vymezení využívá většina prací z prostudované literatury a zároveň je toto vymezení lépe srovnatelné s nejnovějšími daty Českého statistického úřadu. Ten populaci standardně dělí do tří věkových skupin, přičemž ta „seniorská“ je vymezena věkem 65 let a více. Tuto věkovou hranici využívám také ve své práci a dávám jí přednost před věkovou hranicí 60 let a více, která je využívána převážně ale nikoli výlučně ve starších textech.

Pro výzkum rezidenční spokojenosti skupiny seniorů jsem se rozhodl využít kvantitativního dotazníkového šetření. Zvolená metoda práce nejdříve předpokládala identifikaci klíčových oblastí, které jsou důležité pro skupinu seniorů a podílí se na utváření jejich rezidenční spokojenosti. Na základě prostudované literatury jsem jako nejčastější aktivity seniorů v rámci města identifikoval menší nákupy a procházky spojené s pobytem v přírodě. Mimo důležitosti blízké přírody jsem identifikoval také důležitost zelených ploch v blízkosti bydliště, které seniorům slouží nejen k procházkám ale také k venčení psů nebo k odpočinku. Na základě prostudované literatury také víme, že je pro většinu seniorů v českých městech důležitá městská hromadná doprava. Právě tyto výše zmíněné klíčové oblasti jsem bral v potaz při konstrukci dotazníku, stejně jako skutečnost, že mobilita některých seniorů s fyzickými omezeními nebo se zhoršeným zdravotním stavem může být výrazně snížena a na důležitosti tak pro tyto seniory nabývá dostupnost, a to především ve vztahu k výše zmíněným oblastem jako jsou obchody s potravinami nebo zastávky městské hromadné dopravy. Na rezidenční spokojenosti seniorů se ovšem může podílet velký výčet dalších oblastí a proto nemohou být všechny do dotazníku zahrnuty. Na další důležité oblasti pro seniory, které jsem zahrnul do dotazníku, poukazuji v kapitole s názvem dosavadní stav bádání, kde zmiňuji například dostupnost zdravotnických zařízení a lékáren, stav a úklid chodníků v zimním období nebo dostatečný počet laviček v oblasti. Závěrem je pak potřeba zdůraznit, že konstrukce dotazníku nevycházela pouze ze znalosti populace seniorů ale také z dosavadního stavu bádání v oblasti rezidenční spokojenosti.

Distribuci dotazníku jsem prováděl přímo v ulicích města Hradce Králové a to pouze v těch částech města, které územně spadaly do mnou vymezené zkoumané

oblasti. Dotazníkové šetření jsem uskutečnil v letních a podzimních měsících roku 2019. Seniors k oslovení jsem si ve většině případů vybíral účelovým výběrem podle jejich míry zaneprázdnění. Někteří senioři nebyli vhodnými adepty pro oslovení, protože byla jejich míra zaneprázdnění příliš vysoká na to, aby byli ochotni odpovídat. Jednalo se zejména o seniory, kteří měli plné ruce tašek s nákupem, čekali na zastávkách na přijíždějící spoj nebo prováděli jinou činnost, která prakticky vylučovala, že by byli ochotni vyplňovat dotazník. Naopak jsem k oslovení preferoval ty seniory, kteří seděli na lavičkách, venčili psa nebo byli viditelně na procházce. Zřejmě i díky tomu většina oslovených seniorů s vyplněním souhlasila. Z výše uvedeného je tak patrné, že se zde nedá mluvit o náhodném výběru respondentů. Způsob, kterým jsem respondenty oslovoval, některé seniory vyloučil z výzkumu, což například u seniorů, kteří se nepohybují v ulicích města, nebylo na škodu, protože cílem bylo zejména to, aby dotazníkové šetření reflektovalo především názory skutečných uživatelů prostředí. Reprezentativnosti dat se pak věnuji v empirické části práce, konkrétněji v její první podkapitole s názvem *Představení výzkumného vzorku*. Vysoký podíl oslovených, kteří byli ochotni zúčastnit se výzkumu, jsem si zároveň zajistil tím, že jsem seniorům, kteří nechtěli dotazník vyplňovat, nabízel také možnost pouze odpovídat. V takovém případě jsem se seniory vedl rozhovor a jejich odpovědi sám zaznamenával do dotazníku. Tato možnost byla mezi seniory velmi oblíbená a pravděpodobně právě díky ní mě někteří senioři neodmítli. Touto metodou byla vyplněna přibližně polovina dotazníků. Mezi časté první reakce seniorů po oslovení totiž patřilo, že na dotazník neuvidí. Mimo to jsem také často dostával otázku na délku dotazníku. Tato otázka mě ovšem nepřekvapila. Naopak již při konstrukci dotazníku jsem předpokládal, že to zda mi senioři dotazník vyplní, bude záviset také na jeho délce. Z tohoto důvodu jsem si stanovil, že délka dotazníku nesmí překročit jeden oboustranný list papíru ve formátu A4. Tento cíl jsem naplnil i díky tomu, že jsem v dotazníku vynechal úvodní část s oslovením respondentů, představením výzkumu a jeho cílem. Tuto část jsem se rozhodl nechat formou face to face. Tato volba se mi navíc velmi osvědčila při oslovení respondentů, v němž jsem v první větě nežádal o vyplnění dotazníku, ale místo toho jsem prosil o pomoc s diplomovou prací. Po krátkém představení výzkumu byli respondenti obecně mnohem vstřícnější k vyplnění dotazníku.

4.3. Metody zpracování dat

Protože jsem měl dotazníky vzhledem k jejich typu distribuce v tištěné podobě, bylo prvním krokem převedení získaných dat z vyplněných dotazníků do elektronické podoby. K tomuto účelu jsem využil programu Microsoft Excel, kam jsem data z dotazníků přepisoval. Následně jsem v tomto programu respondenty třídil do čtyř zkoumaných částí města. Toto rozřazení probíhalo na základě ulic, které respondenti uvedli v dotazníku. Číslo popisné jsem pro dostatečnou anonymitu dotazníku nezjišťoval, i když několik respondentů ho k ulici samo vypsalo. Z popisného čísla by se dalo zjistit, na které straně ulice respondent žije, a do kterého zkoumaného území tak spadá. To by výrazně usnadnilo rozřazování respondentů do zkoumaných částí města. Číslo popisné jsem ovšem k dispozici neměl a proto jsem vycházel pouze ulic, které respondenti uvedli. Ulice, které leží na hranicích dvou zkoumaných částí, jsem tak musel zařadit pouze do jedné zkoumané části. Toto se týkalo pouze sedmi respondentů. Ty jsem rozřazoval zejména na základě následujících důvodů. Ulici Brandlovu jsem zařadil do části Slezské Předměstí - jih, protože zde leží větší část ulice. Ulici Mrštíkovu pak do části Malšovice - Brněnská, protože leží u obchodního centra Futurum. Zároveň ulice vykazuje podobné charakteristiky jako část Malšovice - Brněnská. Nejvíc jsem ovšem přemýšlel nad zařazením třídy SNP. Podle mého názoru ale třída vykazuje více charakteristik společných se Slezským Předměstím - jih a proto byla zařazena do této části.

Po rozřazení respondentů do zkoumaných částí města jsem prováděl analýzu dat v programu SPSS Statistics. Jednalo se především o tvorbu kontingenčních tabulek. Zde jsem se pokusil využít také chí-kvadrátového testování. Ve většině případů ovšem nebyly splněny všechny předpoklady, za kterých je možné využít chí-kvadrátového testování. Šlo tu o podmínku, podle které by mělo mít očekávanou četnost větší než 5 alespoň 80 % buněk kontingenční tabulky. Tento problém nebyl řešitelný ani za pomoci slučování kategorií, když jsem vytvořil novou transformovanou proměnnou, kde jsem sloučil kategorie velmi spokojen a spokojen v jednu kategorii spokojen a kategorie velmi nespokojen a nespokojen v jednu kategorii nespokojen. Většina respondentů v těchto případech totiž spadalo do kategorie velmi spokojen nebo spokojen. Toto rozložení respondentů ovšem koresponduje s dosavadním stavem poznání v oblasti rezidenční spokojenosti. V kapitole dosavadní stav bádání zmiňuji, že většina

respondentů má sklon hodnotit jejich rezidenční spokojenost spíše příznivě a že s přibývajícím věkem spokojenost s bydlením a sousedstvím obvykle stoupá. To ovšem ještě neznamená, že by se nedaly zaznamenat rozdíly mezi oblastmi s vyšší a nižší spokojeností respondentů. Též ve výše uvedené kapitole zmiňuji, že mají respondenti tendenci zvyšovat jejich rezidenční spokojenost v podobném rozsahu a tak rozdíly v jejich hodnoceních reflektují především subjektivně vnímané rozdíly ve vlastnostech rezidenčního prostředí [Lu 1999; Musil 1985].

Ve většině případů by mi díky rozložení respondentů do jednotlivých kategorií nepomohl ani dvojnásobně velký vzorek respondentů. Pokud bychom však měli výrazně větší počet respondentů, předpokládal bych zde statisticky významné rozdíly. Chí-kvadrátové testování jsem tak provedl pouze tam, kde bylo možné a to na 5% hladině statistické významnosti. V ostatních případech jsem se opřel o věcnou významnost. Jako doplňkovou oporu pro svá tvrzení jsem se rozhodl využít také adjustovaná rezidua, která mohou poskytnout podrobný pohled při interpretaci kontingenčních tabulek. V mé práci se jedná o pomocný ukazatel, který prezentuji až v příloze práce. Adjustovaná rezidua jsou v práci pouze pomocným ukazatelem, protože v datech vystupují věcné rozdíly, které je možné interpretovat i bez inferenční statistiky. Dále také proto, že výběr respondentů nebyl náhodný a nakonec i proto, co jsem zmiňoval výše. Tedy, že není možné využít celkové zhodnocení nezávislosti vztahů v tabulkách podle Chí-kvadrátu.

5. Empirická část

5.1. Představení výzkumného vzorku

Výsledky empirické části práce jsou založeny na názorech 117 respondentů, z nichž 59,0 % tvoří ženy. Rozložení respondentů podle částí města jsem se snažil zajistit rovnoměrně a to s ohledem na skutečnost, že má území Malšovic a Slezského Předměstí přibližně podobný počet obyvatel. V části města Malšovice se povedlo získat 59 respondentů, přičemž 54,2 % ze všech respondentů Malšovic tvoří ženy. Vyšší zastoupení žen jsem zaznamenal také mezi respondenty s bydlištěm na Slezském Předměstí. Zde jsem získal 58 respondentů, z nichž 63,8 % tvoří ženy.

Získaný vzorek prakticky odpovídá poslední dosud známé struktuře populace podle pohlaví ze Sčítání lidu, domů a bytů v roce 2011. Podle výsledků sčítání tvořily ženy v Malšovicích ve věkové kategorii 65 let a více 53,0 % ze všech obyvatel Malšovic v této věkové kategorii. Na Slezském Předměstí byl pak podíl žen v této věkové kategorii 60,4 %. Novější data jsou k dispozici pouze za území celého města Hradce Králové. Podle demografické ročenky měst převažují v Hradci Králové v populaci seniorů ženy. Ke konci roku 2018 měl Hradec Králové mezi osobami, kterým bylo 65 let nebo více 58,7% podíl žen [Český statistický úřad 2019].

Tabulka 3: Respondenti podle pohlaví

Zdroj: vlastní dotazníkové šetření

	Respondenti celkem	v tom	
		muži	ženy
Malšovice	59	27	32
v tom			
Malšovice - Brněnská	35	17	18
Malšovice - les	24	10	14
Slezské Předměstí	58	21	37
v tom			
Slezské Předměstí - jih	30	11	19
Slezské Předměstí - sever	28	10	18
Celkem za obě oblasti	117	48	69

Tabulka 4: Respondenti podle věku

Zdroj: vlastní dotazníkové šetření

	Respondenti celkem	v tom ve věkové kategorii		Průměrný věk respondentů
		65–79	80 a více	
Malšovice	59	40	19	76,2
v tom				
Malšovice - Brněnská	35	23	12	77,0
Malšovice - les	24	17	7	75,0
Slezské Předměstí	58	43	15	74,5
v tom				
Slezské Předměstí - jih	30	22	8	74,8
Slezské Předměstí - sever	28	21	7	74,3
Celkem za obě oblasti	117	83	34	75,4

Průměrný věk respondenta ve výzkumném vzorku je 75,4 roku. Nejstaršímu respondentovi bylo v době vyplňování dotazníku 90 let, nejstarší respondentce 88 let. Z celkového počtu 117 respondentů můžeme 70,9 % zařadit do věkové kategorie mezi 65 až 79 lety.

Tabulka 5: Respondenti podle typu bydlení

Zdroj: vlastní dotazníkové šetření

	Respondenti celkem	v tom bydlící	
		v bytovém domě	v rodinném domě
Malšovice	59	39	20
v tom			
Malšovice - Brněnská	35	29	6
Malšovice - les	24	10	14
Slezské Předměstí	58	55	3
v tom			
Slezské Předměstí - jih	30	28	2
Slezské Předměstí - sever	28	27	1
Celkem za obě oblasti	117	94	23

V získaném vzorku převažují respondenti, kteří bydlí v bytových domech. Z celkového počtu 117 respondentů žije v rodinném domě pouze 19,7 % seniorů. Většina respondentů z rodinných domů žije v Malšovicích a to v části, kterou jsem si pracovně nazval jako Malšovice - les. Naopak ze Slezského Předměstí jsou ve vzorku pouze tři respondenti, kteří bydlí v rodinném domě.

5.2. Celková rezidenční spokojenost seniorů

Celkovou rezidenční spokojenost respondentů jsem měřil na základě jedné konkrétně formulované otázky. Tedy způsobem, který zmiňuji v kapitole dosavadní stav poznání a který ve svých textech doporučuji Lu nebo Musil. Otázku jsem se rozhodl dát v dotazníku na první místo, aby nebyli respondenti ovlivněni dalšími otázkami a celkově tématy dotazníku. Vedlejším efektem tohoto umístění otázky na úvod dotazníku ovšem bylo to, že se někteří respondenti rozhodli nechat vyplnění otázky až na závěr, kdy budou seznámeni se všemi tématy dotazníku a poté na vyplnění otázky zapomněli. V některých případech jsem si sice všiml, že respondenti zapomněli první otázku vyplnit, a dodatečně jsem je vyzval k vyplnění. Nicméně ne vždy se mi to povedlo včas zachytit. Celkově se i u jiných otázek velmi často stávalo, že respondent jednu z otázek přeskočil s tím, že se k ní později vrátí, a poté na vyplnění této otázky zapomněl. Další senioři přeskočili otázku omylem svojí vlastní nekoncentrovaností.

Stejně jako u většiny dalších otázek týkajících se rezidenční spokojenosti hodnotili respondenti i celkovou rezidenční spokojenost na škále od jedné do pěti, přičemž jednička odpovídala největší spokojenosti a pětka největší nespokojenosti. Každá z otázek nabízela také variantu nevím, ke které se mohl respondent uchýlit v případě, že měl pocit, že se ho daná otázka netýká nebo že na ni nedokáže odpovědět.

V otázkách, ve kterých respondenti hodnotili na škále od jedné do pěti, jsem vypočítal také průměrné udělené hodnocení. Nižší průměrné udělené hodnocení tu odkazuje vždy k vyšší spokojenosti. Hodnocení bylo vypočítáno tak, že byly sečteny hodnoty všech udělených hodnocení za hodnocený aspekt (hodnoty jedna až pět) a ty byly následně vyděleny počtem respondentů, kteří daný aspekt hodnotili (do toho nejsou započítáni respondenti, kteří uvedli odpověď nevím, protože nehodnotili na škále jedna až pět).

U otázky na celkovou míru rezidenční spokojenosti odpovědělo 112 ze 117 respondentů, přičemž žádný z respondentů nezvolil odpověď nevím. Otázku zapomnělo vyplnit 5 respondentů. Ze všech 112 respondentů, kteří na tuto otázku odpověděli, patřilo 83,1 % respondentů do kategorií velmi spokojen a spokojen. Dalších 13,4 % respondentů se zařadilo do kategorie ani spokojen, ani nespokojen. Mezi nespokojené a velmi nespokojené se zařadilo pouze 3,6 % respondentů. Toto rozložení respondentů

do jednotlivých kategorií, kdy se většina respondentů zařazuje mezi spokojené, odpovídá i výsledkům jiných výzkumů v rámci rezidenční spokojenosti [Musil 1985; Lu 1999; Bursa 2018].

Tabulka 6: Celková rezidenční spokojenost respondentů

Zdroj: vlastní dotazníkové šetření

	Celková spokojenost					Celkem
	velmi spokojen	spokojen	ani spokojen, ani nespokojen	nespokojen	velmi nespokojen	
	Četnost odpovědí					
Malšovice	20	30	3	0	1	54
v tom						
Malšovice - Brněnská	9	19	3	0	0	31
Malšovice - les	11	11	0	0	1	23
Slezské Předměstí	10	33	12	2	1	58
v tom						
Slezské Př. - jih	4	13	11	1	1	30
Slezské Př. - sever	6	20	1	1	0	28
Celkem za obě oblasti	30	63	15	2	2	112
	Podíl odpovědí (v %)					
Malšovice	37,0	55,6	5,6	0,0	1,9	100,0
v tom						
Malšovice - Brněnská	29,0	61,3	9,7	0,0	0,0	100,0
Malšovice - les	47,8	47,8	0,0	0,0	4,3	100,0
Slezské Předměstí	17,2	56,9	20,7	3,4	1,7	100,0
v tom						
Slezské Př. - jih	13,3	43,3	36,7	3,3	3,3	100,0
Slezské Př. - sever	21,4	71,4	3,6	3,6	0,0	100,0
Celkem za obě oblasti	26,8	56,3	13,4	1,8	1,8	100,0

Nejvyšší míru celkové rezidenční spokojenosti vykazovali senioři v části Malšovice - les, kde byl téměř každý druhý senior velmi spokojený a 95,6 % respondentů patřilo do kategorií velmi spokojen nebo spokojen. Naopak nejnižší míra celkové rezidenční spokojenosti byla zjištěna na Slezském Předměstí - jih, kde bylo pouze 13,3 % seniorů velmi spokojeno a do kategorií velmi spokojen nebo spokojen patřilo pouze 56,6 % respondentů. Pokud bychom pak chtěli porovnat Malšovice a Slezské Předměstí jako dva územní celky, můžeme si všimnout vyšší spokojenosti respondentů Malšovic, u kterých bylo zaznamenáno nižší průměrné udělené hodnocení než na Slezském Předměstí (1,74 v Malšovicích a 2,16 na Slezském Předměstí).

5.3. Spokojenost seniorů s prostředím zkoumaných částí města

Stejně jako v případě celkové rezidenční spokojenosti vykazovali nejvyšší míru spokojenosti s celkovým vzhledem městské části respondenti z Malšovic - les, kde se 41,7 % seniorů zařadilo mezi velmi spokojené. Do kategorií nespokojen a velmi nespokojen se zde stejně jako v částech města Malšovice - Brněnská a Slezské Předměstí - sever nezařadil žádný respondent. Nejnižší míra spokojenosti s celkovým vzhledem městské části byla zjištěna také ve stejné části města jako u celkové rezidenční spokojenosti. Na nejhůře hodnoceném Slezském Předměstí - jih byl pouze 13,3% podíl velmi spokojených respondentů. Polovina ze všech respondentů na Slezském Předměstí - jih nepatřila do kategorií velmi spokojen a spokojen. Při srovnání Malšovic a Slezského Předměstí jako územních celků vykazovali vyšší spokojenost respondenti z Malšovic.

Tabulka 7: Spokojenost respondentů s celkovým vzhledem městské části

Zdroj: vlastní dotazníkové šetření

	Spokojenost s celkovým vzhledem městské části					Celkem
	velmi spokojen	spokojen	ani spokojen, ani nespokojen	nespokojen	velmi nespokojen	
Četnost odpovědí						
Malšovice	19	37	3	0	0	59
v tom						
Malšovice - Brněnská	9	25	1	0	0	35
Malšovice - les	10	12	2	0	0	24
Slezské Předměstí	10	27	17	3	1	58
v tom						
Slezské Př. - jih	4	11	11	3	1	30
Slezské Př. - sever	6	16	6	0	0	28
Celkem za obě oblasti	29	64	20	3	1	117
Podíl odpovědí (v %)						
Malšovice	32,2	62,7	5,1	0,0	0,0	100,0
v tom						
Malšovice - Brněnská	25,7	71,4	2,9	0,0	0,0	100,0
Malšovice - les	41,7	50,0	8,3	0,0	0,0	100,0
Slezské Předměstí	17,2	46,6	29,3	5,2	1,7	100,0
v tom						
Slezské Př. - jih	13,3	36,7	36,7	10,0	3,3	100,0
Slezské Př. - sever	21,4	57,1	21,4	0,0	0,0	100,0
Celkem za obě oblasti	24,8	54,7	17,1	2,6	0,9	100,0

Tabulka 8: Spokojenost respondentů s blízkostí přírody k procházkám

Zdroj: vlastní dotazníkové šetření

	Spokojenost s blízkostí přírody k procházkám					Celkem
	velmi spokojen	spokojen	ani spokojen, ani nespokojen	nespokojen	velmi nespokojen	
	Četnost odpovědí					
Malšovice	41	11	5	0	1	58
v tom						
Malšovice - Brněnská	19	9	5	0	1	34
Malšovice - les	22	2	0	0	0	24
Slezské Předměstí	15	29	12	2	0	58
v tom						
Slezské Př. - jih	10	12	7	1	0	30
Slezské Př. - sever	5	17	5	1	0	28
Celkem za obě oblasti	56	40	17	2	1	116
	Podíl odpovědí (v %)					
Malšovice	70,7	19,0	8,6	0,0	1,7	100,0
v tom						
Malšovice - Brněnská	55,9	26,5	14,7	0,0	2,9	100,0
Malšovice - les	91,7	8,3	0,0	0,0	0,0	100,0
Slezské Předměstí	25,9	50,0	20,7	3,4	0,0	100,0
v tom						
Slezské Př. - jih	33,3	40,0	23,3	3,3	0,0	100,0
Slezské Př. - sever	17,9	60,7	17,9	3,6	0,0	100,0
Celkem za obě oblasti	48,3	34,5	14,7	1,7	0,9	100,0

Nejvyšší míru spokojenosti s blízkostí přírody k procházkám vykazovali respondenti z části Malšovice - les. Všichni respondenti z této části města hodnotili v kategoriích velmi spokojen a spokojen, přičemž 91,7 % seniorů se zařadilo do kategorie velmi spokojen. Průměrné udělené hodnocení respondentů v části Malšovice - les bylo 1,08, což bylo nejlepší hodnocení nejen v rámci Malšovic - les ale i v rámci všech ostatních zkoumaných územních celků. Žádný jiný aspekt rezidenční spokojenosti nebyl hodnocen lépe. Naopak nejnižší míra spokojenosti byla zjištěna na Slezském Předměstí - sever, kde patřilo pouze 17,9 % respondentů mezi velmi spokojené. Tomu odpovídalo také průměrné udělené hodnocení respondentů v této části města, které dosahovalo hodnoty 2,07. Celkově pak můžeme říci, že vyšší spokojenost s blízkostí přírody vykazovali senioři v Malšovicích, čemuž odpovídalo i průměrné udělené hodnocení v částech Malšovice - Brněnská (1,68) a Slezské Předměstí - jih (1,97).

Tabulka 9: Spokojenost respondentů se zelení mezi domy k odpočinku

Zdroj: vlastní dotazníkové šetření

	Spokojenost se zelení mezi domy k odpočinku					Celkem
	velmi spokojen	spokojen	ani spokojen, ani nespokojen	nespokojen	velmi nespokojen	
	Četnost odpovědí					
Malšovice	29	21	3	3	0	56
v tom						
Malšovice - Brněnská	11	17	2	2	0	32
Malšovice - les	18	4	1	1	0	24
Slezské Předměstí	27	22	6	2	0	57
v tom						
Slezské Př. - jih	11	12	5	2	0	30
Slezské Př. - sever	16	10	1	0	0	27
Celkem za obě oblasti	56	43	9	5	0	113
	Podíl odpovědí (v %)					
Malšovice	51,8	37,5	5,4	5,4	0,0	100,0
v tom						
Malšovice - Brněnská	34,4	53,1	6,3	6,3	0,0	100,0
Malšovice - les	75,0	16,7	4,2	4,2	0,0	100,0
Slezské Předměstí	47,4	38,6	10,5	3,5	0,0	100,0
v tom						
Slezské Př. - jih	36,7	40,0	16,7	6,7	0,0	100,0
Slezské Př. - sever	59,3	37,0	3,7	0,0	0,0	100,0
Celkem za obě oblasti	49,6	38,1	8,0	4,4	0,0	100,0

Spokojenost se zelení mezi domy k odpočinku je dalším hodnoceným hlediskem, ve kterém vykazovali nejvyšší spokojenost respondenti z části města Malšovice - les. Vysoká spokojenost seniorů byla ovšem zaznamenána také v části města Slezské Předměstí - sever, kde patřilo 59,3 % respondentů mezi velmi spokojené, což bylo pouze o 15,3 procentního bodu méně než v části Malšovice - les. Pokud bychom pak chtěli komparovat Malšovice a Slezské Předměstí jako územní celky, zjistili bychom velmi podobnou míru spokojenosti seniorů v obou částech města. Je zde proto lepší mluvit o tom, že každá z těchto dvou zkoumaných částí města má jednu lépe hodnocenou část a jednu hůře hodnocenou část. V obou hůře hodnocených částech města (Malšovice - Brněnská a Slezské Předměstí - jih) bylo okolo 35 % velmi spokojených respondentů.

Tabulka 10: Spokojenost respondentů s počtem laviček k sezení v městské části

Zdroj: vlastní dotazníkové šetření

	Spokojenost s počtem laviček k sezení v městské části					Celkem
	velmi spokojen	spokojen	ani spokojen, ani nespokojen	nespokojen	velmi nespokojen	
	Četnost odpovědí					
Malšovice	7	17	13	9	3	49
v tom						
Malšovice - Brněnská	4	12	7	5	1	29
Malšovice - les	3	5	6	4	2	20
Slezské Předměstí	10	21	14	7	3	55
v tom						
Slezské Př. - jih	4	10	7	5	1	27
Slezské Př. - sever	6	11	7	2	2	28
Celkem za obě oblasti	17	38	27	16	6	104
	Podíl odpovědí (v %)					
Malšovice	14,3	34,7	26,5	18,4	6,1	100,0
v tom						
Malšovice - Brněnská	13,8	41,4	24,1	17,2	3,4	100,0
Malšovice - les	15,0	25,0	30,0	20,0	10,0	100,0
Slezské Předměstí	18,2	38,2	25,5	12,7	5,5	100,0
v tom						
Slezské Př. - jih	14,8	37,0	25,9	18,5	3,7	100,0
Slezské Př. - sever	21,4	39,3	25,0	7,1	7,1	100,0
Celkem za obě oblasti	16,3	36,5	26,0	15,4	5,8	100,0

U spokojenosti respondentů s počtem laviček k sezení v městské části nebyly nalezeny mezi zkoumanými částmi města výraznější rozdíly. Oproti ostatním částem města byli o něco spokojenější respondenti z části Slezské Předměstí - sever, kde byl zaznamenán oproti ostatním částem města o něco vyšší podíl velmi spokojených respondentů a zároveň o něco nižší podíl nespokojených a velmi nespokojených respondentů. Ani pokud bychom komparovali Malšovice a Slezské Předměstí jako územní celky, nezjistili bychom u spokojenosti respondentů s počtem laviček k sezení žádné výraznější rozdíly mezi těmito dvěma městskými částmi. Za mnohem zajímavější zjištění u této otázky však pokládám skutečnost, že 12 respondentů zaškrtnlo variantu odpovědi nevím a jeden respondent otázku nevyplnil. To mohlo souviset například s tím, že značná část seniorů nepovažovala dostatek laviček k sezení v městské části za důležitý a tak tato skupina respondentů na otázku ani nedokázala odpovědět.

Tabulka 11: Spokojenost respondentů s mírou hluku v městské části

Zdroj: vlastní dotazníkové šetření

	Spokojenost s mírou hluku v městské části					Celkem
	velmi spokojen	spokojen	ani spokojen, ani nespokojen	nespokojen	velmi nespokojen	
	Četnost odpovědí					
Malšovice	4	23	17	7	7	58
v tom						
Malšovice - Brněnská	0	15	11	4	5	35
Malšovice - les	4	8	6	3	2	23
Slezské Předměstí	6	18	15	13	6	58
v tom						
Slezské Př. - jih	2	5	8	10	5	30
Slezské Př. - sever	4	13	7	3	1	28
Celkem za obě oblasti	10	41	32	20	13	116
	Podíl odpovědí (v %)					
Malšovice	6,9	39,7	29,3	12,1	12,1	100,0
v tom						
Malšovice - Brněnská	0,0	42,9	31,4	11,4	14,3	100,0
Malšovice - les	17,4	34,8	26,1	13,0	8,7	100,0
Slezské Předměstí	10,3	31,0	25,9	22,4	10,3	100,0
v tom						
Slezské Př. - jih	6,7	16,7	26,7	33,3	16,7	100,0
Slezské Př. - sever	14,3	46,4	25,0	10,7	3,6	100,0
Celkem za obě oblasti	8,6	35,3	27,6	17,2	11,2	100,0

Velmi podobná byla zjištěná spokojenost seniorů s mírou hluku v městské části a s hustotou dopravy v městské části. Nejlépe hodnocenou oblastí bylo Slezské Předměstí - sever, kde bylo průměrné udělené hodnocení respondentů 2,43 u míry hluku a 2,57 u hustoty dopravy. Jako druhou nejlépe hodnocenou oblast můžeme uvést Malšovice - les s průměrným uděleným hodnocením seniorů 2,61 u míry hluku a 3,00 u hustoty dopravy. Naopak nejhůře hodnocenou oblastí bylo Slezské Předměstí - jih, kde bylo průměrné udělené hodnocení respondentů 3,37 za míru hluku a 3,63 za hustotu dopravy. Na třetí pozici mezi Slezské Předměstí - jih a Malšovice - les pak můžeme zařadit Malšovice - Brněnskou s průměrným uděleným hodnocením respondentů 2,97 u míry hluku a 3,18 u hustoty dopravy. Pokud bychom chtěli komparovat Malšovice a Slezské Předměstí jako územní celky, zjistili bychom u spokojenosti s mírou hluku i spokojenosti s hustotou dopravy velmi podobnou míru spokojenosti respondentů

v obou výše uvedených částech města. U spokojenosti s mírou hluku i spokojenosti s hustotou dopravy bylo možné po transformování proměnných do tří kategorií provést chí-kvadrátové testování. Sloučeny byly kategorie velmi spokojen a spokojen v jednu kategorii spokojen a kategorie nespokojen a velmi nespokojen v jednu kategorii nespokojen. Očekávanou četnost větší než 5 zde měly všechny buňky kontingenční tabulky. Na základě provedeného chí-kvadrátového testování pak mohou říci, že jak u spokojenosti s mírou hluku, tak u spokojenosti s hustotou dopravy, vychází statisticky významné rozdíly. Testované tabulky uvádím v rámci přílohy práce.

Tabulka 12: Spokojenost respondentů s hustotou dopravy v městské části

Zdroj: vlastní dotazníkové šetření

	Spokojenost s hustotou dopravy v městské části					Celkem
	velmi spokojen	spokojen	ani spokojen, ani nespokojen	nespokojen	velmi nespokojen	
	Četnost odpovědí					
Malšovice	8	14	13	8	14	57
v tom						
Malšovice - Brněnská	5	8	5	6	9	33
Malšovice - les	3	6	8	2	5	24
Slezské Předměstí	6	12	18	13	9	58
v tom						
Slezské Př. - jih	1	4	8	9	8	30
Slezské Př. - sever	5	8	10	4	1	28
Celkem za obě oblasti	14	26	31	21	23	115
	Podíl odpovědí (v %)					
Malšovice	14,0	24,6	22,8	14,0	24,6	100,0
v tom						
Malšovice - Brněnská	15,2	24,2	15,2	18,2	27,3	100,0
Malšovice - les	12,5	25,0	33,3	8,3	20,8	100,0
Slezské Předměstí	10,3	20,7	31,0	22,4	15,5	100,0
v tom						
Slezské Př. - jih	3,3	13,3	26,7	30,0	26,7	100,0
Slezské Př. - sever	17,9	28,6	35,7	14,3	3,6	100,0
Celkem za obě oblasti	12,2	22,6	27,0	18,3	20,0	100,0

Při porovnání Malšovic a Slezského Předměstí jako územních celků vykazovali vyšší spokojenost s parkovacími místy senioři v Malšovicích a to zásluhou části Malšovice - les. Všichni respondenti, kteří byli s parkovacími místy velmi spokojení

nebo spokojeni měli bydliště v Malšovicích, téměř všichni z nich v části Malšovice - les. V části Malšovice - Brněnská byl zaznamenán pouze jeden spokojený senior a také velmi špatné průměrné udělené hodnocení, které dosahovalo hodnoty 4,35. Jednalo se o nejhorší průměrné udělené hodnocení v rámci celého mého výzkumu, na což poukazuje i vysoký podíl velmi nespokojených respondentů (54,8 %) v této části města. Také na Slezském Předměstí byla situace s parkovacími místy velmi špatná a to v obou zkoumaných částech Slezského Předměstí. Slovy jedné z respondentek ze Slezského Předměstí - sever byla tato situace dokonce kritická, což respondentka aktivně připsala ke své zakroužkované pětce (velmi nespokojena). Na Slezském Předměstí - jih patřilo mezi velmi nespokojené 41,4 % seniorů a na Slezském Předměstí - sever dokonce 53,6 % seniorů. Průměrné udělené hodnocení dosahovalo na Slezském Předměstí - jih hodnoty 4,28 a na Slezském Předměstí - sever hodnoty 4,32.

Tabulka 13: Spokojenost respondentů s parkovacími místy

Zdroj: vlastní dotazníkové šetření

	Spokojenost s parkovacími místy					Celkem
	velmi spokojen	spokojen	ani spokojen, ani nespokojen	nespokojen	velmi nespokojen	
	Četnost odpovědí					
Malšovice	7	4	7	12	22	52
v tom						
Malšovice - Brněnská	0	1	4	9	17	31
Malšovice - les	7	3	3	3	5	21
Slezské Předměstí	0	0	10	20	27	57
v tom						
Slezské Př. - jih	0	0	4	13	12	29
Slezské Př. - sever	0	0	6	7	15	28
Celkem za obě oblasti	7	4	17	32	49	109
	Podíl odpovědí (v %)					
Malšovice	13,5	7,7	13,5	23,1	42,3	100,0
v tom						
Malšovice - Brněnská	0,0	3,2	12,9	29,0	54,8	100,0
Malšovice - les	33,3	14,3	14,3	14,3	23,8	100,0
Slezské Předměstí	0,0	0,0	17,5	35,1	47,4	100,0
v tom						
Slezské Př. - jih	0,0	0,0	13,8	44,8	41,4	100,0
Slezské Př. - sever	0,0	0,0	21,4	25,0	53,6	100,0
Celkem za obě oblasti	6,4	3,7	15,6	29,4	45,0	100,0

Tabulka 14: Spokojenost respondentů se stavem chodníků v městské části

Zdroj: vlastní dotazníkové šetření

	Spokojenost se stavem chodníků v městské části					Celkem
	velmi spokojen	spokojen	ani spokojen, ani nespokojen	nespokojen	velmi nespokojen	
	Četnost odpovědí					
Malšovice	9	19	17	7	7	59
v tom						
Malšovice - Brněnská	4	11	10	4	6	35
Malšovice - les	5	8	7	3	1	24
Slezské Předměstí	4	16	20	13	5	58
v tom						
Slezské Př. - jih	2	8	10	9	1	30
Slezské Př. - sever	2	8	10	4	4	28
Celkem za obě oblasti	13	35	37	20	12	117
	Podíl odpovědí (v %)					
Malšovice	15,3	32,2	28,8	11,9	11,9	100,0
v tom						
Malšovice - Brněnská	11,4	31,4	28,6	11,4	17,1	100,0
Malšovice - les	20,8	33,3	29,2	12,5	4,2	100,0
Slezské Předměstí	6,9	27,6	34,5	22,4	8,6	100,0
v tom						
Slezské Př. - jih	6,7	26,7	33,3	30,0	3,3	100,0
Slezské Př. - sever	7,1	28,6	35,7	14,3	14,3	100,0
Celkem za obě oblasti	11,1	29,9	31,6	17,1	10,3	100,0

Respondenti z Malšovic i Slezského Předměstí vykazovali velmi podobnou míru spokojenosti se stavem chodníků v části města, kde bydlí. Průměrné udělené hodnocení dosahovalo v Malšovicích hodnoty 2,73 a bylo jen o něco málo lepší než na Slezském Předměstí, kde dosahovalo hodnoty 2,98. Pokud se pak podíváme z pohledu podrobnějšího územního členění, můžeme si všimnout o něco vyšší spokojenosti u respondentů z části Malšovice - les, kde byl zaznamenán vyšší podíl velmi spokojených respondentů. Po transformaci proměnných do tří kategorií zde bylo možné využít chí-kvadrátového testování. Stejně jako v předchozích případech jsem i zde slučoval kategorie velmi spokojen a spokojen v jednu kategorii spokojen a kategorie nespokojen a velmi nespokojen v jednu kategorii nespokojen. Na základě provedeného testu nebyly nalezeny statisticky významné rozdíly. Testovanou tabulku prezentuji v příloze práce.

Tabulka 15: Spokojenost respondentů s úklidem chodníků v městské části

Zdroj: vlastní dotazníkové šetření

	Spokojenost s úklidem chodníků v městské části					Celkem
	velmi spokojen	spokojen	ani spokojen, ani nespokojen	nespokojen	velmi nespokojen	
	Četnost odpovědí					
Malšovice	9	19	15	10	5	58
v tom						
Malšovice - Brněnská	5	12	7	9	2	35
Malšovice - les	4	7	8	1	3	23
Slezské Předměstí	5	21	18	9	2	55
v tom						
Slezské Př. - jih	3	9	10	6	0	28
Slezské Př. - sever	2	12	8	3	2	27
Celkem za obě oblasti	14	40	33	19	7	113
	Podíl odpovědí (v %)					
Malšovice	15,5	32,8	25,9	17,2	8,6	100,0
v tom						
Malšovice - Brněnská	14,3	34,3	20,0	25,7	5,7	100,0
Malšovice - les	17,4	30,4	34,8	4,3	13,0	100,0
Slezské Předměstí	9,1	38,2	32,7	16,4	3,6	100,0
v tom						
Slezské Př. - jih	10,7	32,1	35,7	21,4	0,0	100,0
Slezské Př. - sever	7,4	44,4	29,6	11,1	7,4	100,0
Celkem za obě oblasti	12,4	35,4	29,2	16,8	6,2	100,0

Podobně jako u spokojenosti respondentů se stavem chodníků můžeme také u spokojenosti respondentů s úklidem chodníků vidět, že respondenti z Malšovic i ze Slezského Předměstí uváděli velmi podobnou míru spokojenosti. Tuto skutečnost potvrzují také průměrná udělená hodnocení, která byla v obou částech města velmi podobná (2,71 za Malšovice a 2,67 za Slezské Předměstí). Spokojenost s úklidem chodníků se nelišila ani v rámci menších územních celků a tak nebylo velkým překvapením, že v rámci chí-kvadrátového testování nebyly nalezeny statisticky významné rozdíly. Chí-kvadrát test zde byl proveden po transformaci proměnných do tří kategorií, stejně jako v předchozích tabulkách (tam, kde to bylo možné). Testovanou tabulku prezentuji v příloze práce.

Závěrem této podkapitoly mohu srovnat některé zjištěné výsledky za skupinu seniorů se závěry mé bakalářské práce, jejímž tématem byla rezidenční spokojenost

matek s dětmi na vybraných sídlištích v Hradci Králové. V rámci bakalářské práce jsem komparoval Slezské Předměstí a Moravské Předměstí, přičemž územní vymezení Slezského Předměstí odpovídá tomu, které jsem využil i v této práci, což umožňuje porovnání hodnocení spokojenosti skupiny matek a skupiny seniorů na území Slezského Předměstí. V rámci bakalářské práce bylo hodnoceno několik stejných aspektů prostředí jako v této diplomové práci. Prvním hodnoceným aspektem, který můžeme v rámci této práce porovnat, byla blízkost přírody k procházkám. V rámci spokojenosti s blízkostí přírody k procházkám vykazovala skupina matek na Slezském Předměstí velmi podobné hodnocení jako skupina seniorů. Průměrné udělené hodnocení za skupinu matek bylo 2,00 a za skupinu seniorů 2,02. Dalším hodnoceným aspektem, který můžeme porovnat, jsou volná místa k parkování. V rámci spokojenosti s parkovacími místy na Slezském Předměstí vykazovala skupina seniorů dokonce nepatrně nižší spokojenost než skupina matek. Průměrné udělené hodnocení za skupinu matek bylo 4,16 a za skupinu seniorů 4,30. Důležitější je ovšem upozornit na skutečnost, že se v rámci obou mých dotazníkových šetření jednalo o nejhůře hodnocený aspekt rezidenční spokojenosti na základě průměrného uděleného hodnocení. Třetím hodnoceným aspektem, který se nabízel k porovnání, byla hustota dopravy v městské části (v bakalářské práci uvedeno jako dopravní situace na sídlišti). V rámci spokojenosti s hustotou dopravy vykazovala skupina matek i skupina seniorů velmi podobnou míru spokojenosti. Průměrné udělené hodnocení za skupinu matek bylo 3,09 a za skupinu seniorů 3,12. Další hodnocené aspekty rezidenční spokojenosti již nešlo tak snadno porovnávat, protože diplomová práce formulovala otázky jiným způsobem než bakalářská práce. Příkladem je zde stav chodníků, který jsem v rámci bakalářské práce hodnotil pouze ve vztahu k místu bydliště, ale v rámci diplomové práce ve vztahu k celé městské části (širší prostorové vymezení). Další důvodem, proč se nedalo porovnávat další hodnocené aspekty rezidenční spokojenosti, bylo jednoduše to, že výběr hodnocených aspektů prostředí a občanské vybavenosti byl u skupiny matek zcela jiný. Zatímco matky hodnotily takové aspekty prostředí a občanské vybavenosti jako dětská hřiště, místa pro sportovní vyžití, dostupnost školky nebo dostupnost školy, senioři naproti tomu hodnotili počet laviček k sezení nebo dostupnost lékárny. [Trpík 2018]

5.4. Spokojenost seniorů s obchody a službami

Nejnižší spokojenost s blízkostí zastávky městské hromadné dopravy vykazovali senioři v části města Slezské Předměstí - jih (průměrné udělené hodnocení 1,80), následovali respondenti z části Malšovice - les (průměrné udělené hodnocení 1,63). Naopak vyšší spokojenost s blízkostí zastávky městské hromadné dopravy byla zjištěna v částech města Malšovice - Brněnská a Slezské Předměstí - sever (průměrná udělená hodnocení 1,29; respektive 1,32). Komparace hodnocení respondentů Malšovic s hodnocením respondentů ze Slezského Předměstí pak neukázala na větší rozdíly mezi těmito dvěma městskými částmi. Průměrné udělené hodnocení bylo 1,43 za respondenty z Malšovic a 1,57 za respondenty ze Slezského Předměstí.

Tabulka 16: Spokojenost seniorů s blízkostí zastávky městské hromadné dopravy

Zdroj: vlastní dotazníkové šetření

	Spokojenost s blízkostí zastávky MHD					Celkem
	velmi spokojen	spokojen	ani spokojen, ani nespokojen	nespokojen	velmi nespokojen	
	Četnost odpovědí					
Malšovice	41	11	4	2	0	58
v tom						
Malšovice - Brněnská	26	7	0	1	0	34
Malšovice - les	15	4	4	1	0	24
Slezské Předměstí	33	18	6	1	0	58
v tom						
Slezské Př. - jih	12	13	4	1	0	30
Slezské Př. - sever	21	5	2	0	0	28
Celkem za obě oblasti	74	29	10	3	0	116
	Podíl odpovědí (v %)					
Malšovice	70,7	19,0	6,9	3,4	0,0	100,0
v tom						
Malšovice - Brněnská	76,5	20,6	0,0	2,9	0,0	100,0
Malšovice - les	62,5	16,7	16,7	4,2	0,0	100,0
Slezské Předměstí	56,9	31,0	10,3	1,7	0,0	100,0
v tom						
Slezské Př. - jih	40,0	43,3	13,3	3,3	0,0	100,0
Slezské Př. - sever	75,0	17,9	7,1	0,0	0,0	100,0
Celkem za obě oblasti	63,8	25,0	8,6	2,6	0,0	100,0

Tabulka 17: Spokojenost seniorů s frekvencí spojů městské hromadné dopravy

Zdroj: vlastní dotazníkové šetření

	Spokojenost s frekvencí spojů MHD					Celkem
	velmi spokojen	spokojen	ani spokojen, ani nespokojen	nespokojen	velmi nespokojen	
	Četnost odpovědí					
Malšovice	23	24	4	5	1	57
v tom						
Malšovice - Brněnská	18	10	2	3	0	33
Malšovice - les	5	14	2	2	1	24
Slezské Předměstí	20	19	12	6	1	58
v tom						
Slezské Př. - jih	4	10	10	5	1	30
Slezské Př. - sever	16	9	2	1	0	28
Celkem za obě oblasti	43	43	16	11	2	115
	Podíl odpovědí (v %)					
Malšovice	40,4	42,1	7,0	8,8	1,8	100,0
v tom						
Malšovice - Brněnská	54,5	30,3	6,1	9,1	0,0	100,0
Malšovice - les	20,8	58,3	8,3	8,3	4,2	100,0
Slezské Předměstí	34,5	32,8	20,7	10,3	1,7	100,0
v tom						
Slezské Př. - jih	13,3	33,3	33,3	16,7	3,3	100,0
Slezské Př. - sever	57,1	32,1	7,1	3,6	0,0	100,0
Celkem za obě oblasti	37,4	37,4	13,9	9,6	1,7	100,0

Senioři z části města Slezské Předměstí - jih vykazovali nejnižší spokojenost nejen s blízkostí zastávky městské hromadné dopravy ale také s frekvencí spojů městské hromadné dopravy. Průměrné udělené hodnocení za spokojenost s frekvencí spojů městské hromadné dopravy v části Slezské Předměstí - jih bylo 2,63. Naopak nejlépe hodnocenou částí města bylo Slezské Předměstí - sever s průměrným uděleným hodnocením 1,57. V Malšovicích měla nižší průměrné udělené hodnocení část Malšovice - Brněnská (1,70; oproti tomu Malšovice - les 2,17). Pokud bychom pak chtěli porovnat Malšovice a Slezské Předměstí jako dva územní celky, zjistili bychom nepatrně vyšší míru spokojenosti v Malšovicích, kde bylo průměrné udělené hodnocení 1,89 což bylo méně než na Slezském Předměstí (2,12).

Zjištěná vyšší míra spokojenosti respondentů s frekvencí spojů městské hromadné dopravy v části Malšovice - Brněnská koresponduje s výsledkem mé

zjednodušené analýzy jízdnicích řádů, kde jsem jako nejlépe obslouženou ulici v rámci Malšovic identifikoval ulici Brněnskou, která leží na hranicích části města Malšovice - Brněnská a části města, jejíž území nebylo předmětem tohoto výzkumu. Zdá se tak, že takto dobře dopravně obsloužená ulice se podílí na vyšší spokojenosti respondentů v části Malšovice - Brněnská.

Na Slezském Předměstí je ovšem situace složitější. Na základě mé analýzy je zde nejlépe dopravně obslouženou ulicí třída SNP (Pospíšilova třída), která leží na hranicích mezi zkoumanými částmi Slezského Předměstí a ovlivňuje tak respondenty z obou zkoumaných částí města. Třída SNP (Pospíšilova třída) se tak nepodílí na rozdílném hodnocení respondentů ze Slezského Předměstí - jih a Slezského Předměstí - sever. Ani pohled na frekvenci spojů ostatních linek neukazuje na podstatnější rozdíly mezi Slezským Předměstím - jih a Slezským Předměstím - sever. Mimo provedenou analýzu jsem si ovšem povšiml nižší frekvence spojů o svátcích a víkendech v části Slezské Předměstí - jih. Tato skutečnost ovšem nebude jediným důvodem nižší spokojenosti seniorů na Slezském Předměstí - jih. Dalším důvodem nespokojenosti respondentů s frekvencí spojů může být také to, že některé spoje v této části města nejezdí tam, kam respondenti potřebují a tak respondenti hodnotí pouze frekvenci těch spojů, které jsou pro ně podstatné. Při analýze otevřených otázek jsem si všiml, že na tuto skutečnost poukazovali dva respondenti, kteří vypsali mezi největší problémy části města Slezské Předměstí - jih špatné dopravní spojení s centrem města.

Vyšší míru spokojenosti s dostupností lékárny v blízkosti bydliště vykazovali respondenti ze Slezského Předměstí. V této části města patřilo 91,4 % respondentů mezi velmi spokojené nebo spokojené, což bylo o 22,5 procentního bodu více než u respondentů z Malšovic. Ještě výraznější rozdíly ve spokojenosti respondentů můžeme vidět v rámci podrobnějšího územního členění Malšovic a Slezského Předměstí. Zatímco v části Malšovice - Brněnská bylo 85,3 % respondentů velmi spokojených, v části Malšovice - les to bylo pouze 8,3 % respondentů. Tomu odpovídalo i průměrné udělené hodnocení, které bylo v části Malšovice - Brněnská 1,26 a v části Malšovice - les 3,13. V tomto rozdílném hodnocení respondentů se tak jednoznačně promítla skutečnost, že se v části Malšovice - les nenachází žádná lékárna. Naproti tomu respondenti z části Malšovice - Brněnská mají k dispozici dvě lékárny, z toho jednu v obchodním centru Futurum. Do hodnocení spokojenosti respondentů

z části Malšovice - Brněnská se tak pozitivně promítlo umístění obchodního centra Futurum a to jak u spokojenosti s dostupností lékárny tak u spokojenosti s dostupností prodejny potravin, na což poukážu dále v práci. Také v rámci Slezského Předměstí se spokojenost respondentů s dostupností lékárny lišila. Vyšší spokojenost s dostupností lékárny vykazovali respondenti z části Slezské Předměstí - jih, kde bylo průměrné udělené hodnocení 1,33, což bylo méně než na Slezském Předměstí - sever (1,89). I hodnocení respondentů ze Slezského Předměstí odráželo rozmístění lékáren po Slezském Předměstí. Zatímco v lépe hodnocené části Slezské Předměstí - jih se nachází dvě lékárny, na Slezském Předměstí - sever se lékárna nenachází. Respondenti Slezského Předměstí - sever jsou v porovnání s Malšovickami - les spokojenější, což je s velkou pravděpodobností ovlivněno umístěním tří lékáren na třídě SNP (Pospíšilově třídě), která tvoří hranici Slezského Předměstí - sever a Slezského Předměstí - jih.

Tabulka 18: Spokojenost seniorů s dostupností lékárny v blízkosti bydliště

Zdroj: vlastní dotazníkové šetření

	Spokojenost s dostupností lékárny					Celkem
	velmi spokojen	spokojen	ani spokojen, ani nespokojen	nespokojen	velmi nespokojen	
	Četnost odpovědí					
Malšovice	31	9	7	7	4	58
v tom						
Malšovice - Brněnská	29	3	1	0	1	34
Malšovice - les	2	6	6	7	3	24
Slezské Předměstí	32	21	2	2	1	58
v tom						
Slezské Př. - jih	20	10	0	0	0	30
Slezské Př. - sever	12	11	2	2	1	28
Celkem za obě oblasti	63	30	9	9	5	116
	Podíl odpovědí (v %)					
Malšovice	53,4	15,5	12,1	12,1	6,9	100,0
v tom						
Malšovice - Brněnská	85,3	8,8	2,9	0,0	2,9	100,0
Malšovice - les	8,3	25,0	25,0	29,2	12,5	100,0
Slezské Předměstí	55,2	36,2	3,4	3,4	1,7	100,0
v tom						
Slezské Př. - jih	66,7	33,3	0,0	0,0	0,0	100,0
Slezské Př. - sever	42,9	39,3	7,1	7,1	3,6	100,0
Celkem za obě oblasti	54,3	25,9	7,8	7,8	4,3	100,0

Vyšší spokojenost s dostupností základních zdravotnických služeb vykazovali senioři v částech města Malšovice - Brněnská a Slezské Předměstí - jih. V obou těchto částech města bylo okolo 60 % seniorů velmi spokojeno. Oproti tomu v části města Slezské Předměstí - sever patřilo mezi velmi spokojené 39,3 % respondentů a v části města Malšovice - les pouze 4,2 % respondentů. Zdá se tak, že vyšší spokojenost respondentů s dostupností zdravotnických služeb je spojena zejména s umístěním poliklinik v rámci Slezského Předměstí a Malšovic.

Tabulka 19: Spokojenost seniorů s dostupností základních zdravotnických služeb

Zdroj: vlastní dotazníkové šetření

	Spokojenost s dostupností základních zdravotnických služeb					Celkem
	velmi spokojen	spokojen	ani spokojen, ani nespokojen	nespokojen	velmi nespokojen	
	Četnost odpovědí					
Malšovice	21	20	7	7	4	59
v tom						
Malšovice - Brněnská	20	11	2	2	0	35
Malšovice - les	1	9	5	5	4	24
Slezské Předměstí	29	21	5	2	1	58
v tom						
Slezské Př. - jih	18	11	1	0	0	30
Slezské Př. - sever	11	10	4	2	1	28
Celkem za obě oblasti	50	41	12	9	5	117
	Podíl odpovědí (v %)					
Malšovice	35,6	33,9	11,9	11,9	6,8	100,0
v tom						
Malšovice - Brněnská	57,1	31,4	5,7	5,7	0,0	100,0
Malšovice - les	4,2	37,5	20,8	20,8	16,7	100,0
Slezské Předměstí	50,0	36,2	8,6	3,4	1,7	100,0
v tom						
Slezské Př. - jih	60,0	36,7	3,3	0,0	0,0	100,0
Slezské Př. - sever	39,3	35,7	14,3	7,1	3,6	100,0
Celkem za obě oblasti	42,7	35,0	10,3	7,7	4,3	100,0

Zatímco při srovnání Malšovic a Slezského Předměstí jako dvou územních celků můžeme vidět velmi podobnou míru spokojenosti respondentů s dostupností prodejen potravin v obou komparovaných částech města, při podrobnějším územním pohledu si můžeme všimnout zejména nižší spokojenosti seniorů v části města Malšovice - les.

Toto zjištění koresponduje s rozložením obchodů v Malšovicích, respektive přesněji s umístěním obchodního centra Futurum, které je mnohem lépe dostupné pro respondenty z části Malšovice - Brněnská, což jsem popsal v kapitole s názvem *Charakteristiky a vymezení zkoumaných částí města*. Tento problém se špatnou dostupností obchodního centra Futurum pro obyvatele Malšovic - les velmi dobře vystihla také jedna z respondentek, když kromě vyplnění otázky připsala také vlastní dodatek o tom, že by se měl otevřít zadní vchod v obchodním centru Futurum, který by usnadnil přístup z této části města. Respondenti z části Malšovice - Brněnská vykazovali vyšší spokojenost nejen ve srovnání s částí Malšovice - les ale také ve srovnání s částmi Slezské Předměstí - jih a Slezské Předměstí - sever. Průměrné udělené hodnocení respondentů bylo 1,20 v části Malšovice - Brněnská, 1,60 na Slezském Předměstí - jih, 1,71 na Slezském Předměstí - sever a 2,08 v části Malšovice - les.

Tabulka 20: Spokojenost seniorů s dostupností prodejny potravin v blízkosti bydliště

Zdroj: vlastní dotazníkové šetření

	Spokojenost s dostupností prodejny potravin					Celkem
	velmi spokojen	spokojen	ani spokojen, ani nespokojen	nespokojen	velmi nespokojen	
	Četnost odpovědí					
Malšovice	37	14	5	3	0	59
v tom						
Malšovice - Brněnská	29	5	1	0	0	35
Malšovice - les	8	9	4	3	0	24
Slezské Předměstí	30	19	8	1	0	58
v tom						
Slezské Př. - jih	16	10	4	0	0	30
Slezské Př. - sever	14	9	4	1	0	28
Celkem za obě oblasti	67	33	13	4	0	117
	Podíl odpovědí (v %)					
Malšovice	62,7	23,7	8,5	5,1	0,0	100,0
v tom						
Malšovice - Brněnská	82,9	14,3	2,9	0,0	0,0	100,0
Malšovice - les	33,3	37,5	16,7	12,5	0,0	100,0
Slezské Předměstí	51,7	32,8	13,8	1,7	0,0	100,0
v tom						
Slezské Př. - jih	53,3	33,3	13,3	0,0	0,0	100,0
Slezské Př. - sever	50,0	32,1	14,3	3,6	0,0	100,0
Celkem za obě oblasti	57,3	28,2	11,1	3,4	0,0	100,0

5.5. Nákupní chování seniorů v rámci městských částí

Jak jsem poukázal v části práce, která se věnuje charakteristikám zkoumaných oblastí, nalezneme hned několik obchodů s potravinami v obou zkoumaných částech města. Taktéž nalezneme na Slezském Předměstí i v Malšovicích větší obchodní centrum. I přes to, že mají senioři obchody s potravinami a obchodní centrum k dispozici v místě svého bydliště, většina z nich využívá také obchody s potravinami a obchodní centra v jiných částech města Hradce Králové. Alespoň jednou měsíčně nebo častěji využívá obchody s potravinami a obchodní centra v jiných částech města 83,8 % ze všech respondentů. Někteří z těchto respondentů jsou ještě aktivnější a obchody a obchodní centra v jiných částech města využívají jednou týdně nebo častěji (46,2 % ze všech respondentů). Pouze 16,2 % respondentů nevyužívá tyto obchody a obchodní centra nikdy nebo je využívá méně často než jednou měsíčně. Průměrný věk těchto respondentů byl vyšší než u respondentů, kteří využívají obchody a obchodní centra mimo místo svého bydliště častěji. Z toho můžeme usuzovat, že se zvyšujícím se věkem seniorů se snižuje frekvence využívání obchodů a obchodních center ve větší vzdálenosti od místa bydliště.

Tabulka 21: Frekvence využívání obchodů s potravinami a obchodních center v jiných částech města, než je bydliště respondentů

Zdroj: vlastní dotazníkové šetření

	Četnost odpovědí	Podíl v % *	Průměrný věk respondentů
Každý den	3	2,6	76,7
Alespoň jednou týdně	51	43,6	74,4
Alespoň jednou za měsíc	44	37,6	75,6
Nikdy nebo méně než jednou za měsíc	19	16,2	77,3

*Podíl odpovědi na celkovém počtu respondentů

Jelikož jsou nákupy jednou z hlavních činností, které se senioři v rámci města věnují, jsou pro nás zjištění ohledně nákupního chování seniorů přínosná i v tom smyslu, že víme, že se většina respondentů pohybuje i v jiných částech města, než kde má bydliště, což poukazuje na to, že respondenti znají fyzické prostředí a občanskou vybavenost jednotlivých městských částí a jsou schopni je hodnotit a porovnávat.

Tabulka 22: Důvody seniorů k využívání obchodů potravin v jiných částech města, než je jejich bydliště

Zdroj: vlastní dotazníkové šetření

	Četnost odpovědí	Podíl v % *
Širší sortiment	42	35,9
Nižší cena potravin	35	29,9
Na trase s jiným zařízením	11	9,4
Změna prostředí	9	7,7
Vyšší kvalita potravin	6	5,1
Ostatní důvody	7	6,0

*Podíl odpovědi na celkovém počtu respondentů

Respondenti, kteří využívají obchody s potravinami a obchodní centra i v jiných částech města než je jejich bydliště, byli požádáni, aby uvedli důvod, proč využívají tyto obchody a obchodní centra i v jiných částech města. Celkem na tuto otázku odpovědělo 86 respondentů, přičemž někteří senioři vypsali i dva důvody.

Mezi nejčastěji uváděný důvod, který uvedlo 35,9 % ze všech 117 respondentů, patřil širší sortiment. Druhým nejčastěji vypisovaným důvodem byla nižší cena potravin. Tu uvedlo 29,9 % ze všech respondentů. Další důvody byly uváděny méně často a vypisovalo je již méně než 10 % ze všech respondentů. Jedním z těchto dalších uvedených důvodů pro návštěvu obchodů s potravinami a obchodních center v jiných částech města bylo to, když to měli respondenti při cestě s jiným zařízením. Dalšími uvedenými důvody byla změna prostředí nebo vyšší kvalita potravin. Do kategorie změna prostředí jsem zahrnul také odpovědi, kde respondenti uváděli za důvod návštěvy obchodů a obchodních center v jiných částech města nejen pouhou změnu prostředí ale také něco konkrétnějšího jako „výlet“ nebo slovy jedné ze senierek „městskou turistiku“.

5.6. Spokojenost seniorů se sousedskými vztahy a bezpečností

Nejvyšší spokojenost se sousedskými vztahy v místě bydliště vykazovali respondenti z části Malšovice - les, kde byla více než polovina respondentů velmi spokojena se sousedskými vztahy. Naopak nižší spokojenost se sousedskými vztahy uváděli respondenti ze Slezského Předměstí - jih a Slezského Předměstí - sever, přičemž

nejnižší spokojenost v rámci všech zkoumaných částí byla na Slezském Předměstí - sever, kde patřilo pouze 10,7 % respondentů mezi velmi spokojené. Celkově se tak dá říci, že byli se sousedskými vztahy spokojenější respondenti z Malšovic, jejichž průměrné udělené hodnocení bylo nižší (1,72), než u respondentů ze Slezského Předměstí (2,12).

Tabulka 23: Spokojenost respondentů se sousedskými vztahy v místě bydliště

Zdroj: vlastní dotazníkové šetření

	Spokojenost se sousedskými vztahy					Celkem
	velmi spokojen	spokojen	ani spokojen, ani nespokojen	nespokojen	velmi nespokojen	
Četnost odpovědí						
Malšovice	22	30	6	0	0	58
v tom						
Malšovice - Brněnská	8	22	4	0	0	34
Malšovice - les	14	8	2	0	0	24
Slezské Předměstí	10	33	12	1	1	57
v tom						
Slezské Př. - jih	7	16	4	1	1	29
Slezské Př. - sever	3	17	8	0	0	28
Celkem za obě oblasti	32	63	18	1	1	115
Podíl odpovědí (v %)						
Malšovice	37,9	51,7	10,3	0,0	0,0	100,0
v tom						
Malšovice - Brněnská	23,5	64,7	11,8	0,0	0,0	100,0
Malšovice - les	58,3	33,3	8,3	0,0	0,0	100,0
Slezské Předměstí	17,5	57,9	21,1	1,8	1,8	100,0
v tom						
Slezské Př. - jih	24,1	55,2	13,8	3,4	3,4	100,0
Slezské Př. - sever	10,7	60,7	28,6	0,0	0,0	100,0
Celkem za obě oblasti	27,8	54,8	15,7	0,9	0,9	100,0

Zdá se ovšem, že spokojenost respondentů se sousedskými vztahy je ovlivněna také typem domu, ve kterém respondent bydlí. Zatímco v bytových domech bylo se sousedskými vztahy velmi spokojeno pouze 20,7 % seniorů, v rodinných domech patřilo mezi velmi spokojené 56,5 % seniorů. Můžeme si také všimnout, že vyšší spokojenost vykazovali respondenti v těch částech města, ve kterých jsem měl více respondentů z rodinných domů. Na druhou stranu vyšší podíl respondentů z rodinných domů jsem měl zejména v části Malšovice - les (58,3 %), kde tento vyšší podíl

korespondoval i s reálným stavem této městské části, o které mluví Rohlíček jako o zahradní čtvrti města [Rohlíček 1976]. Zdá se tak, že vyšší spokojenost v Malšovicích se sousedskými vztahy je spojena s typem zástavby. Naopak na Slezském Předměstí, kde respondenti vykazovali nižší spokojenost než v Malšovicích, jsem měl ve vzorku pouze 5,2 % respondentů z rodinných domů, konkrétněji 6,7 % v části Slezské Předměstí - jih a 3,6 % v části Slezské Předměstí - sever.

Tabulka 24: Spokojenost respondentů se sousedskými vztahy podle typu domu

Zdroj: vlastní dotazníkové šetření

	Spokojenost se sousedskými vztahy					Celkem
	velmi spokojen	spokojen	ani spokojen, ani nespokojen	nespokojen	velmi nespokojen	
	Četnost odpovědí					
Bytový dům	19	54	17	1	1	92
Rodinný dům	13	9	1	0	0	23
Celkem	32	63	18	1	1	115
	Podíl odpovědí (v %)					
Bytový dům	20,7	58,7	18,5	1,1	1,1	100,0
Rodinný dům	56,5	39,1	4,3	0,0	0,0	100,0
Celkem	27,8	54,8	15,7	0,9	0,9	100,0

Zjištěná úroveň bezpečnosti byla velmi podobná v Malšovicích i na Slezském Předměstí. Také žádná z menších zkoumaných částí města (Malšovice - Brněnská, Malšovice - les, Slezské Předměstí - jih a Slezské Předměstí - sever) nevykazovala oproti ostatním zkoumaným částem města výrazně odlišnou úroveň bezpečnosti (ve dne i v noci).

Tabulka 25: Bezpečnost ve dne podle respondentů

Zdroj: vlastní dotazníkové šetření

	Bezpečnost ve dne podle respondentů					Celkem
	velmi bezpečné	spíše bezpečné	průměrně bezpečné	spíše nebezpečné	velmi nebezpečné	
	Četnost odpovědí					
Malšovice	21	25	12	1	0	59
Slezské Předměstí	18	27	12	1	0	58
Celkem za obě oblasti	39	52	24	2	0	117
	Podíl odpovědí (v %)					
Malšovice	35,6	42,4	20,3	1,7	0,0	100,0
Slezské Předměstí	31,0	46,6	20,7	1,7	0,0	100,0
Celkem za obě oblasti	33,3	44,4	20,5	1,7	0,0	100,0

Pokud bychom porovnali úroveň bezpečnosti ve dne a v noci, můžeme si všimnout, že je podle respondentů bezpečnější pohybovat se venku přes den. Zatímco pohyb v městské části přes den nepovažují senioři až na výjimky za nebezpečný, pohybovat se venku v noci považuje již okolo čtvrtiny seniorů za spíše nebezpečné nebo velmi nebezpečné, přičemž většina z těchto seniorů uvedla kategorii spíše nebezpečné.

Tabulka 26: Bezpečnost v noci podle respondentů

Zdroj: vlastní dotazníkové šetření

	Bezpečnost v noci podle respondentů					Celkem
	velmi bezpečné	spíše bezpečné	průměrně bezpečné	spíše nebezpečné	velmi nebezpečné	
	Četnost odpovědí					
Malšovice	3	19	23	13	1	59
Slezské Předměstí	1	18	25	12	2	58
Celkem za obě oblasti	4	37	48	25	3	117
	Podíl odpovědí (v %)					
Malšovice	5,1	32,2	39,0	22,0	1,7	100,0
Slezské Předměstí	1,7	31,0	43,1	20,7	3,4	100,0
Celkem za obě oblasti	3,4	31,6	41,0	21,4	2,6	100,0

Na tomto místě se nabízí také komparace s výsledky mé bakalářské práce, v rámci které jsem skupině matek položil stejné otázky na bezpečnost ve dne a na bezpečnost v noci. Na základě výsledků mé bakalářské práce tak mohu říci, že obě skupiny na Slezském Předměstí (senioři i matky) považují za bezpečné pohybovat se ve dne venku. Stejně jako senioři využívali i matky k hodnocení bezpečnosti ve dne téměř výhradně kategorie velmi bezpečné, spíše bezpečné a průměrně bezpečné. Naopak hodnocení bezpečnosti v noci se u skupiny matek a skupiny seniorů liší. Skupina matek hodnotila pohyb v noci v části města Slezské Předměstí téměř výhradně v kategoriích velmi bezpečné, spíše bezpečné a průměrně bezpečné a pouze 7,0 % matek na Slezském Předměstí hodnotilo pohyb v městské části v noci za spíše nebezpečný nebo velmi nebezpečný. Oproti tomu ve skupině seniorů hodnotilo 24,1 % respondentů na Slezském Předměstí pomocí kategorií spíše nebezpečné nebo velmi nebezpečné. Zdá se tak, že s rostoucím věkem přibývá respondentů, kteří hodnotí pohyb v městské části v noci jako nebezpečný. Tuto skutečnost jsem zjistil také ze závěrečné výzkumné zprávy *Spokojenost občanů s místním společenstvím 2017*, kterou si nechává zpracovávat město Hradec Králové [Univerzita Hradec Králové 2017; Trpík 2018].

5.7. Největší přednosti zkoumaných částí města podle seniorů

Pro hlubší analýzu rezidenční spokojenosti seniorů jsem se rozhodl dát v dotazníku prostor také otevřeným otázkám. V jedné z těchto otevřených otázek jsem po respondentech chtěl, aby vypsali největší přednosti části města, ve které bydlí. Otázku jsem umístil hned na úvod dotazníku, aby byli respondenti co nejméně ovlivněni dalšími otázkami z dotazníku. Bohužel jsem ovšem u některých respondentů zaznamenal, že po přečtení této otázky list dotazníku obrací a sledují témata, kterým se dotazník věnuje. V tomto ohledu jsou tak efektivnější dotazníky, které jsou vedeny formou rozhovoru a vyplňovány tazatelem. Respondenti měli v této otázce možnost vypsát maximálně tři přednosti hodnocené městské části. V případě, že měli respondenti pocit, že žádná taková přednost městské části neexistuje, povoloval jsem jim také možnost tuto otázku nevyplňovat. Tuto možnost využilo celkem 11 seniorů, z nichž 7 patřilo do části Malšovice.

Tabulka 27: Největší přednosti podle seniorů v části města Malšovice
(celkově za obě zkoumané části)

Zdroj: vlastní dotazníkové šetření

	Četnost odpovědí	Podíl v % *
Blízkost přírody	24	40,7
Dostupnost obchodů	20	33,9
Klidné prostředí	15	25,4
Dobrá dostupnost MHD	13	22,0
Dostupnost zdravotnických služeb	11	18,6
Zeleň	9	15,3
Celková dostupnost	5	8,5
Nízká zástavba rodinnými domky	5	8,5
Čistota	3	5,1
Čistý vzduch	3	5,1
Ostatní	12	20,3

*Podíl odpovědi na počtu respondentů z Malšovic

Nejčastěji respondenti vyzdvihovali jako přednost Malšovic blízkost přírody. Tuto odpověď uvedlo 40,7 % ze všech 59 respondentů Malšovic. Z většiny těchto odpovědí je patrné, že respondenti vyzdvihují především blízkost Městských lesů Hradce Králové. To potvrzuje také podrobnější územní pohled, ve kterém můžeme vidět, že tuto odpověď uváděli především respondenti z části Malšovice - les, která leží

blíže k Městským lesům Hradce Králové. V Malšovicích - les vypsalo tuto odpověď 62,5 % ze všech respondentů z této části města. Naopak v části Malšovice - Brněnská vypsalo tuto odpověď pouze 25,7 % respondentů.

Druhou nejčastěji uváděnou předností Malšovic je dostupnost obchodů. Tuto odpověď vypsalo 33,9 % respondentů Malšovic. V části Malšovice - Brněnská to byla dokonce nejčastěji uváděná odpověď. Zatímco v části Malšovice - Brněnská tuto odpověď vypsalo 42,9 % respondentů, v části Malšovice - les to bylo pouze 20,8 % respondentů. V odpovědích respondentů se zde jednoznačně promítlo umístění největšího nákupního centra v Hradci Králové.

Tabulka 28: Největší přednosti podle seniorů v části města Malšovice - Brněnská

Zdroj: vlastní dotazníkové šetření

	Četnost odpovědí	Podíl v % *
Dostupnost obchodů	15	42,9
Dobrá dostupnost MHD	12	34,3
Dostupnost zdravotnických služeb	10	28,6
Blízkost přírody	9	25,7
Klidné prostředí	6	17,1
Zeleň	6	17,1
Celková dostupnost	4	11,4
Ostatní	11	31,4

*Podíl odpovědi na počtu respondentů z Malšovic - Brněnská

Třetí nejčastěji uváděnou předností Malšovic je klidné prostředí. Tato odpověď se objevila u přibližně čtvrtiny respondentů Malšovic. Více než pětina respondentů Malšovic pak vypsala mezi hlavní přednosti Malšovic dobrou dostupnost MHD. Do odpovědí „dobrá dostupnost MHD“ jsem zařazoval všechny odpovědi, které se týkaly městské hromadné dopravy. Někteří respondenti vyzdvihovali blízkost stanic městské hromadné dopravy, jiní častou frekvenci spojů nebo dobré dopravní spojení s centrem města. Většina odpovědí byla ovšem obecného typu. Respondenti často uváděli pouze odpověď „MHD“ nebo „dostupnost MHD“, což mě inspirovalo k celkovému pojmenování kategorie. V terminologii kvalitativního výzkumu by se jednalo o in vivo pojmenování. Při podrobnějším územním pohledu si pak můžeme všimnout, že dobrou dostupnost MHD uváděli téměř výhradně respondenti z části

Malšovice - Brněnská, což pravděpodobně souvisí s velmi dobře dopravně obslouženou ulicí Brněnskou.

Téměř pětina respondentů pak považuje za přednost Malšovic dostupnost zdravotnických služeb. Stejně jako u dostupnosti MHD i tuto odpověď uváděli zejména respondenti z části Malšovice - Brněnská. Zde jsou odpovědi respondentů pravděpodobně ovlivněny především umístěním polikliniky, která se nachází právě v této části Malšovic. Tento předpoklad navíc podporuje také situace na Slezském Předměstí. Většina respondentů, která na Slezském Předměstí vypsala za přednost dostupnost zdravotnických služeb, pocházela ze Slezského Předměstí - jih, kde se nachází jediná poliklinika na Slezském Předměstí.

Tabulka 29: Největší přednosti podle seniorů v části města Malšovice - les

Zdroj: vlastní dotazníkové šetření

	Četnost odpovědí	Podíl v % *
Blížkost přírody	15	62,5
Klidné prostředí	9	37,5
Dostupnost obchodů	5	20,8
Nízká zástavba rodinnými domky	4	16,7
Čistý vzduch	3	12,5
Zeleň	3	12,5
Ostatní	8	33,3

*Podíl odpovědi na počtu respondentů z Malšovic - les

Nejčastěji uváděnou předností na Slezském Předměstí je podle respondentů zeleň. Tuto odpověď vypsalo 37,9 % ze všech 58 respondentů ze Slezského Předměstí, což byl výrazně vyšší podíl respondentů než v Malšovicích, kde tuto odpověď uvedlo pouze 15,3 % respondentů. S interpretací zde musíme být ovšem opatrní. Nedá se totiž říci, že by byli respondenti v Malšovicích méně spokojeni se zelení. V otázce, jak jsou respondenti spokojeni se zelení mezi domy k odpočinku, patřilo mezi velmi spokojené nebo spokojené 89,3 % respondentů Malšovic a 86,0 % respondentů ze Slezského Předměstí. Situaci bych proto interpretoval spíše tak, že respondenti z Malšovic vyzdvihovali raději blízkost přírody, která pro ně byla důležitější než zeleň, na jejíž vypsání již pravděpodobně neměli prostor. Celkově se ovšem dá říci, že respondenti ve všech zkoumaných částech vyzdvihují jako největší přednost, že žijí v zeleném prostředí, které mohou využívat k procházkám nebo odpočinku.

Druhou nejčastěji uváděnou předností na Slezském Předměstí je klidné prostředí. Tuto odpověď uvedlo 29,3 % respondentů ze Slezského Předměstí. Převážně se pak jedná o respondenty z části Slezské Předměstí - sever.

Tabulka 30: Největší přednosti podle seniorů v části města Slezské Předměstí
(celkově za obě zkoumané části)

Zdroj: vlastní dotazníkové šetření

	Četnost odpovědí	Podíl v % *
Zeleň	22	37,9
Klidné prostředí	17	29,3
Dostupnost obchodů	15	25,9
Dobrá dostupnost MHD	12	20,7
Celková dostupnost	9	15,5
Dostupnost zdravotnických služeb	8	13,8
Blízkost přírody	7	12,1
Čistota	3	5,2
Ostatní	12	20,7

*Podíl odpovědi na počtu respondentů ze Slezského Předměstí

Třetí nejčastěji vyzdvihovanou předností na Slezském Předměstí je dostupnost obchodů. Tuto odpověď vypsala více než čtvrtina respondentů ze Slezského Předměstí, přičemž většina těchto respondentů je ze Slezského Předměstí - jih, kde byla tato přednost dokonce nejčastěji uváděnou. Na tomto hodnocení respondentů se pravděpodobně promítlo zejména umístění obchodního centra Orlice Park v části Slezské Předměstí - jih.

Tabulka 31: Největší přednosti podle seniorů v části města Slezské Předměstí - jih

Zdroj: vlastní dotazníkové šetření

	Četnost odpovědí	Podíl v % *
Dostupnost obchodů	10	33,3
Zeleň	8	26,7
Dostupnost zdravotnických služeb	6	20,0
Blízkost přírody	6	20,0
Celková dostupnost	4	13,3
Dobrá dostupnost MHD	4	13,3
Klidné prostředí	4	13,3
Ostatní	6	20,0

*Podíl odpovědi na počtu respondentů ze Slezského Předměstí - jih

Dalšími nejčastěji uváděnými přednostmi Slezského Předměstí byly dobrá dostupnost MHD (vypsalo 20,7 % respondentů z této části), celková dostupnost (uvedlo 15,5 % respondentů z této části) a dostupnost zdravotnických služeb (uvedlo 13,8 % respondentů z této části). Skutečnost, zda respondenti vypisovali za přednost dostupnost zdravotnických služeb, byla i na Slezském Předměstí spojená s umístěním polikliniky. Většina z respondentů Slezského Předměstí, která vypsala za přednost dostupnost zdravotnických služeb, byla z části Slezské Předměstí - jih, ve které se nachází jediná poliklinika na Slezském Předměstí.

Tabulka 32: Největší přednosti podle seniorů v části města Slezské Předměstí - sever

Zdroj: vlastní dotazníkové šetření

	Četnost odpovědí	Podíl v % *
Zeleň	14	50,0
Klidné prostředí	13	46,4
Dobrá dostupnost MHD	8	28,6
Celková dostupnost	5	17,9
Dostupnost obchodů	5	17,9
Ostatní	12	42,9

*Podíl odpovědi na počtu respondentů ze Slezského Předměstí - sever

Závěrem se zde nabízí také srovnání s výsledky mé bakalářské práce, jejímž tématem byla rezidenční spokojenost matek s dětmi na vybraných sídlištích v Hradci Králové. V práci jsem komparoval Slezské Předměstí a Moravské Předměstí, přičemž územní vymezení Slezského Předměstí odpovídá tomu, které jsem využil i v této práci. Také v rámci bakalářské práce jsem se respondentek ptal, co považují za hlavní přednosti části města, kde bydlí. Stejná byla také možnost vypsát maximálně tři odpovědi. Díky tomu můžeme na území Slezského Předměstí porovnat odpovědi skupiny seniorů s odpověďmi skupiny matek. Ve srovnání se skupinou seniorů uváděly matky většinu velmi podobných přednosti Slezského Předměstí. Jednalo se o celkovou dostupnost, klidnou lokalitu, zeleň, MHD, obchody, blízkost přírody nebo zdravotnické služby. Matky na rozdíl od seniorů považovaly za přednost Slezského Předměstí také školy, školky a zejména dětská hřiště, které vypsalo 35,6 % ze všech matek ze Slezského Předměstí a jednalo se tak o nejčastěji uváděnou odpověď. Ve srovnání se skupinou seniorů neuváděly matky tak často za přednost Slezského Předměstí zeleň nebo obchody [Trpík 2018: 60-63].

5.8. Největší problémy zkoumaných částí města podle seniorů

Také největší problémy zkoumaných částí města jsem zjišťoval pomocí otevřené otázky, ve které měli respondenti možnost uvést až tři přednosti hodnocené městské části. Pokud se respondenti domnívali, že v části města, kde bydlí, nepocítují žádný problém, nemuseli otázku vyplňovat. Této možnosti využilo celkem 26 respondentů, z nichž 14 bylo z Malšovic a 12 ze Slezského Předměstí. Celkově se dá říci, že byli respondenti spíše pozitivní. Zatímco téměř čtvrtina respondentů (22,2 %) nepocítuje problém v části města, kde bydlí, na přednost této městské části si nevzpomnělo pouze 9,4 % respondentů.

Tabulka 33: Největší problémy podle seniorů v části města Malšovice
(celkově za obě zkoumané části)

Zdroj: vlastní dotazníkové šetření

	Četnost odpovědí	Podíl v % *
Nedostatek parkovacích míst	14	23,7
Hluk	12	20,3
Špatná dopravní situace / silný provoz	11	18,6
Špatné spojení MHD	6	10,2
Nedostatečný úklid	5	8,5
Stav chodníků	4	6,8
Špatná dostupnost prodejen	4	6,8
Ostatní	13	22,0

*Podíl odpovědi na počtu respondentů z Malšovic

Nejčastěji respondenty vypisovaným problémem v části města Malšovice je nedostatek parkovacích míst a to i přesto, že tento problém vypisovali téměř výhradně respondenti z části Malšovice - Brněnská, kde se jednalo o nejčastěji vypisovaný problém. Z části Malšovice - les vypsalo tento problém pouze jeden respondent, a tak se dá říci, že se v tomto případě nejedná o problém celých Malšovic.

Dalšími dvěma nejčastěji uváděnými problémy v Malšovicích jsou hluk a špatná dopravní situace. Oba problémy vypsalo okolo 20 % respondentů Malšovic a o obou se dá zároveň říci, že se dotýkají celých Malšovic. Špatná dopravní situace je zároveň nejčastěji vypisovaným problémem v části Malšovice - les.

Tabulka 34: Největší problémy podle seniorů v části města Malšovice - Brněnská

Zdroj: vlastní dotazníkové šetření

	Četnost odpovědí	Podíl v % *
Nedostatek parkovacích míst	13	37,1
Hluk	9	25,7
Nedostatečný úklid	5	14,3
Špatná dopravní situace / silný provoz	4	11,4
Stav chodníků	4	11,4
Ostatní	7	20,0

*Podíl odpovědi na počtu respondentů z Malšovic - Brněnská

Za zmínku stojí také přibližně deset procent respondentů Malšovic, kteří vypsalí jako problém této městské části špatné spojení MHD. Tuto odpověď uváděli převážně respondenti z části Malšovice - les. Téměř deset procent respondentů pak uvedlo mezi problémy Malšovic nedostatečný úklid. Všichni respondenti, kteří považovali za problém nedostatečný úklid, měli bydliště v části Malšovice - Brněnská.

Tabulka 35: Největší problémy podle seniorů v části města Malšovice - les

Zdroj: vlastní dotazníkové šetření

	Četnost odpovědí	Podíl v % *
Špatná dopravní situace / silný provoz	7	29,2
Špatné spojení MHD	4	16,7
Špatná dostupnost prodejen	4	16,7
Hluk	3	12,5
Ostatní	9	37,5

*Podíl odpovědi na počtu respondentů z Malšovic - les

Také na Slezském Předměstí respondenti nejčastěji vypisovali jako problém nedostatek parkovacích míst. Tuto odpověď vypsal 37,9 % respondentů ze Slezského Předměstí. Na rozdíl od respondentů z Malšovic, kteří pocítují problém s nedostatkem parkovacích míst pouze v jedné ze zkoumaných částí Malšovic, uváděli respondenti ze Slezského Předměstí problém s nedostatkem parkovacích míst po celém území zkoumaného Slezského Předměstí.

Další problémy, které respondenti na Slezském Předměstí zmiňovali, byly oproti nedostatku parkovacích míst uváděny s výrazně nižší frekvencí. Druhým nejčastěji vypisovaným problémem byl hluk, který uvedlo 15,5 % respondentů ze Slezského Předměstí. Problém s hlukem se ovšem nedotýkal celého území zkoumaného Slezského

Předměstí, protože ho vypisovali téměř výhradně respondenti z části Slezské Předměstí - jih.

Tabulka 36: Největší problémy podle seniorů v části města Slezské Předměstí
(celkově za obě zkoumané části)

Zdroj: vlastní dotazníkové šetření

	Četnost odpovědí	Podíl v % *
Nedostatek parkovacích míst	22	37,9
Hluk	9	15,5
Odvoz odpadu	8	13,8
Bezdomovci	6	10,3
Špatná dopravní situace / silný provoz	6	10,3
Prašnost	4	6,9
Nedostatečný úklid	3	5,2
Špatné spojení MHD	3	5,2
Ostatní	12	20,7

*Podíl odpovědi na počtu respondentů ze Slezského Předměstí

Třetím nejčastěji vypisovaným problémem na Slezském Předměstí byl odvoz odpadu. Ten uvedlo 13,8 % respondentů ze Slezského Předměstí, přičemž téměř všichni senioři, kteří vypsalí tuto odpověď, byli ze Slezského Předměstí - jih. Mezi další nejčastěji zmiňované problémy na Slezském Předměstí patřili bezdomovci a špatná dopravní situace. Zatímco špatnou dopravní situaci vypisovali téměř výhradně senioři ze Slezského Předměstí - jih, u respondentů, kteří považovali za problém bezdomovce, byla situace opačná. Téměř všichni tito senioři patřili do části Slezské Předměstí - sever.

Tabulka 37: Největší problémy podle seniorů v části města Slezské Předměstí - jih

Zdroj: vlastní dotazníkové šetření

	Četnost odpovědí	Podíl v % *
Nedostatek parkovacích míst	9	30,0
Hluk	8	26,7
Odvoz odpadu	7	23,3
Špatná dopravní situace / silný provoz	5	16,7
Prašnost	4	13,3
Ostatní	7	23,3

*Podíl odpovědi na počtu respondentů ze Slezského Předměstí - jih

Tabulka 38: Největší problémy podle seniorů v části města Slezské Předměstí - sever

Zdroj: vlastní dotazníkové šetření

	Četnost odpovědí	Podíl v % *
Nedostatek parkovacích míst	13	46,4
Bezdomovci	5	17,9
Nedostatečný úklid	3	10,7
Ostatní	12	42,9

*Podíl odpovědi na počtu respondentů ze Slezského Předměstí - sever

Jelikož jsem se v rámci bakalářské práce ptal matek nejen na největší přednosti zkoumaných částí města, ale také na největší problémy těchto zkoumaných částí, můžeme zjištěné výsledky z bakalářské práce za skupinu matek na Slezském Předměstí komparovat s odpověďmi seniorů na Slezském Předměstí. Nejčastěji uváděným problémem na Slezském Předměstí je podle matek nedostatek parkovacích míst. Stejně jako skupina seniorů vypisovaly matky tuto odpověď nejen nejčastěji, ale také s výrazně vyšší frekvencí než ostatní odpovědi. Při srovnání těchto dvou skupin obyvatel můžeme říci, že nedostatek parkovacích míst vypisovaly častěji matky. Zatímco tuto odpověď vypsal 53,3 % ze všech oslovených matek ze Slezského Předměstí, u skupiny seniorů tuto odpověď vypsal pouze 37,9 % seniorů ze Slezského Předměstí. Druhý nejčastěji zmiňovaný problém na Slezském Předměstí podle skupiny matek byli bezdomovci. Přítomnost bezdomovců byla 24,5 % matek ze Slezského Předměstí natolik nepříjemná, že ji vypisovali mezi největší problémy této části města. Také někteří senioři uvedli přítomnost bezdomovců mezi problémy Slezského Předměstí. Tuto odpověď však uvedlo pouze 10,3 % seniorů ze Slezského Předměstí, což byl nižší podíl než u skupiny matek. Naopak hluk, který byl druhým nejčastěji zmiňovaným problémem skupiny seniorů na Slezském Předměstí, vypsal jako problém na Slezském Předměstí pouze 2 matky. Zdá se tak, že matky, jejichž denní režim se točí zejména okolo dětí, nejsou natolik citlivé na hluk v městské části, jako je tomu u skupiny seniorů [Trpík 2018: 63-64].

5.9. Důležitost vybraných aspektů rezidenční spokojenosti

Na závěr empirické části práce přikládám k hodnocení jednotlivých aspektů spokojenosti také hodnocení důležitosti, kterou respondenti přisuzují každému hodnocenému aspektu v mé práci. V této otázce jsem se zajímal především o to, které z hodnocených aspektů rezidenční spokojenosti jsou pro seniory nejdůležitější a kterým hodnoceným aspektům rezidenční spokojenosti senioři takovou důležitost nepřisuzují. V podstatě jsem tak respondenty nechal určit, které aspekty nejvíce ovlivňují jejich rezidenční spokojenost.

Tabulka 39: Důležitost vybraných aspektů rezidenční spokojenosti podle respondentů (četnost odpovědí)

Zdroj: vlastní dotazníkové šetření

	Důležitost vybraných aspektů rezidenční spokojenosti					Celkem
	velmi důležité	spíše důležité	ani důležité, ani nedůležité	spíše nedůležité	velmi nedůležité	
Celkový vzhled městské části	57	54	5	0	0	116
Blízkost přírody	85	24	6	1	1	117
Zeleň mezi domy k odpočinku	83	29	2	1	0	115
Dostatek laviček k sezení	35	41	30	8	1	115
Míra hluku	83	20	11	2	1	117
Nízká hustota dopravy	74	33	8	0	1	116
Volná místa k parkování	58	23	19	9	8	117
Stav chodníků	83	26	6	1	1	117
Úklid chodníků v zimě	81	32	3	0	1	117
Blízkost zastávky MHD	93	22	2	0	0	117
Frekvence spojů MHD	90	24	2	0	1	117
Blízkost lékárny	71	31	13	2	0	117
Blízkost zákl. zdrav. služeb	69	26	19	2	1	117
Blízkost prodejny potravin	91	23	2	0	1	117
Sousedské vztahy	71	37	8	0	1	117
Pocit bezpečí v městské části	91	18	6	0	1	116

Nejvyšší důležitost senioři přisuzovali blízkosti zastávky městské hromadné dopravy, frekvenci spojů městské hromadné dopravy, zeleni mezi domy k odpočinku, blízkosti prodejny potravin, úklidu chodníků v zimě a celkovému vzhledu městské části. Můžeme si tak všimnout, že respondenti přisuzovali nejvyšší důležitost zejména těm aspektům, které jsem identifikoval na základě teoretických poznatků z literatury jako

nejdůležitější pro tuto práci. Jednalo se o prodejny potravin v blízkosti bydliště, blízkou přírodu a zelené plochy v blízkosti bydliště a městskou hromadnou dopravu.

Naopak nejnižší důležitost přisouvali senioři dostatku laviček k sezení a volným místům k parkování. Nemohu zde ovšem tvrdit, že by tyto aspekty rezidenční spokojenosti nebyly pro seniory důležité. Naopak mohou říci, že i tyto aspekty s nejnižší uvedenou důležitostí jsou pro dvě třetiny seniorů velmi důležité nebo spíše důležité. U důležitosti dostatku laviček k sezení pro skupinu seniorů bych se přiklonil zejména k tvrzení Slezákové, která zjistila, že vyšší počet laviček k sezení oceňují zejména až ti méně pohybliví senioři. [Slezáková 2011: 63] U důležitosti parkovacích míst si pak můžeme všimnout, že pro třetinu seniorů nebyla parkovací místa důležitá, ale zároveň se také jednalo o nejčastěji vypisovaný problém na Slezském Předměstí i v Malšovicích, který vypsal téměř třetina respondentů (30,8 %). Dá se tak říci, že pro třetinu seniorů již nejsou parkovací místa důležitá, ale pro další třetinu seniorů jsou natolik důležitá, že je neváhají vypsát mezi hlavní problémy části města, které je v městské části trápí.

Tabulka 40: Důležitost vybraných aspektů rezidenční spokojenosti podle respondentů (podíl odpovědí v %)

Zdroj: vlastní dotazníkové šetření

	Důležitost vybraných aspektů rezidenční spokojenosti					Celkem
	velmi důležité	spíše důležité	ani důležité, ani nedůležité	spíše nedůležité	velmi nedůležité	
Celkový vzhled městské části	49,1	46,6	4,3	0,0	0,0	100,0
Blízkost přírody	72,6	20,5	5,1	0,9	0,9	100,0
Zeleň mezi domy k odpočinku	72,2	25,2	1,7	0,9	0,0	100,0
Dostatek laviček k sezení	30,4	35,7	26,1	7,0	0,9	100,0
Míra hluku	70,9	17,1	9,4	1,7	0,9	100,0
Nízká hustota dopravy	63,8	28,4	6,9	0,0	0,9	100,0
Volná místa k parkování	49,6	19,7	16,2	7,7	6,8	100,0
Stav chodníků	70,9	22,2	5,1	0,9	0,9	100,0
Úklid chodníků v zimě	69,2	27,4	2,6	0,0	0,9	100,0
Blízkost zastávky MHD	79,5	18,8	1,7	0,0	0,0	100,0
Frekvence spojů MHD	76,9	20,5	1,7	0,0	0,9	100,0
Blízkost lékárny	60,7	26,5	11,1	1,7	0,0	100,0
Blízkost zákl. zdrav. služeb	59,0	22,2	16,2	1,7	0,9	100,0
Blízkost prodejny potravin	77,8	19,7	1,7	0,0	0,9	100,0
Sousedské vztahy	60,7	31,6	6,8	0,0	0,9	100,0
Pocit bezpečí v městské části	78,4	15,5	5,2	0,0	0,9	100,0

6. Kritická diskuse

Je potřeba vzít v úvahu, že předkládaná diplomová práce má také svá omezení. Za jedno z těchto omezení považuji poměrně nízký počet respondentů, který v podstatné části práce nedovoluje využití chí-kvadrátového testování statistické významnosti. Na druhou stranu je potřeba říci, že tento problém sdílí většina podobných studentských závěrečných prací, neboť u těchto prací nemůžeme předpokládat stovky respondentů, s kterými běžně pracují obdobné výzkumy rezidenční spokojenosti.

Dále je potřeba vzít v úvahu, že i přes provedený předvýzkum na malém počtu respondentů z cílové populace, se v dotazníku objevila problematická formulace jedné z otázek. Jednalo se o otázku, která měřila spokojenost s počtem laviček k sezení v městské části na škále jedna až pět, přičemž hodnocení jedna znamenalo nejvyšší míru spokojenosti a hodnocení pět nejnižší míru spokojenosti. Pro některé respondenty nemusela být otázka dobře srozumitelná, což jsem zaznamenal asi až v polovině výzkumu, kdy mi jeden z respondentů sdělil, že netuší, jaký je počet laviček k sezení v městské části, a že bude pravděpodobně vyšší než pět. Zdá se tak, že někteří respondenti nemuseli tuto otázku zcela správně pochopit, na což může poukazovat také 12 respondentů, kteří zaškrtnuli variantu odpovědi nevím. Při interpretaci této otázky bych tak doporučoval minimálně obezřetnost. Ukazuje se zde tak potřeba klást větší důraz na testování dotazníku, tím spíše, pokud je šetření prováděno v populaci, u které lze očekávat častější výskyt handicapů vedoucích k obtížím s porozuměním otázkám a odpovědím.

Chtěl bych zde také upozornit, že diplomová práce nemá čistě sociologické cíle, ale pohybuje se na rozmezí mezi sociologií a sociální geografii, když místo rozdílných skupin obyvatel porovnává zejména spokojenost obyvatel ve vztahu k vybranému území. Jsem si vědom, že čistě sociologicky by mohlo být zajímavější porovnání rezidenční spokojenosti dvou rozdílných skupin obyvatel, což diplomová práce mimochodem okrajově také komparuje. I když v případě skupiny matek a skupiny seniorů se dá diskutovat nad tím, nakolik jsou tyto skupiny obyvatel ve vztahu k rezidenčnímu prostředí rozdílné. Nicméně na druhou stranu jsem toho názoru, že má sociologie praktické využití i pro řešení takových otázek, jako je spokojenost obyvatel

ve vztahu k vybranému území, což dokazuje například sociologické šetření *Spokojenost občanů s místním společenstvím*, které pro město Hradec Králové provedla Katedra sociologie Filozofické fakulty Univerzity Hradce Králové [Univerzita Hradec Králové 2017]. Zároveň zde mohu odkázat také k tomu, o čem se mluví jako o „geografickém obratu“ nebo častěji jako o „prostorovém obratu“ ve společenskovedních a humanitních disciplínách, tedy k tendenci klást důraz na prostor a prostorové vztahy i v disciplínách, které se dříve prostorovými vztahy nezabývaly [Osman a Matoušek 2014: 9-18].

7. Závěr

Předkládaná diplomová práce hodnotila a komparovala rezidenční spokojenost seniorů ve vybraných částech města Hradce Králové a přinesla odpovědi na následující výzkumné otázky:

- 1) Jaká je celková míra rezidenční spokojenosti seniorů ve zkoumaných částech města?
- 2) Jaká je míra spokojenosti seniorů s prostředím ve zkoumaných částech města?
- 3) Jaká je míra spokojenosti seniorů s obchody a službami ve zkoumaných částech města?
- 4) Jak se mezi sebou liší zkoumané části města v naměřené spokojenosti seniorů?

V rámci odpovědi na první výzkumnou otázku můžeme říci, že vyšší míru celkové rezidenční spokojenosti vykazovali respondenti z Malšovic. To můžeme ukázat na průměrném uděleném hodnocení respondentů, kteří hodnotili na škále jedna až pět, přičemž k nejvyšší spokojenosti respondentů odkazovalo hodnocení jedna a k nejnižší spokojenosti respondentů hodnocení pět. Nižší průměrné udělené hodnocení respondentů tak poukazuje k vyšší spokojenosti respondentů. U celkové rezidenční spokojenosti bylo v Malšovicích zaznamenáno průměrné udělené hodnocení 1,74 a na Slezském Předměstí 2,16. Průměrné udělené hodnocení všech respondentů ve výzkumu bylo 1,96. Nemůžeme ale říci, že by zkoumaná území tvořila jeden homogenní celek. Naopak se při hlubší analýze často ukázalo, že je spokojenost respondentů na jedné straně zkoumaného území jiná než na druhé straně tohoto zkoumaného území, což vytvořilo potřebu detailnějšího územního rozdělení zkoumaných částí města. Pro větší porozumění zkoumaným částem města tak byly hodnoceny i menší územní části Malšovic a Slezského Předměstí. Konkrétně se jednalo o následující části města: Malšovice - Brněnská, Malšovice - les, Slezské Předměstí - jih a Slezské Předměstí - sever. Právě v rámci těchto menších zkoumaných částí města byly zaznamenány i větší rozdíly v celkové míře rezidenční spokojenosti. Nejvyšší míru celkové rezidenční spokojenosti vykazovali respondenti v části města Malšovice - les, kde bylo zaznamenáno průměrné udělené hodnocení respondentů 1,65. Naopak nejnižší míru celkové rezidenční spokojenosti vykazovali respondenti v části města Slezské Předměstí

- jih, kde bylo zaznamenáno průměrné udělené hodnocení 2,40. V částech města Malšovice - Brněnská a Slezské Předměstí - sever bylo zaznamenáno průměrné udělené hodnocení 1,81, respektive 1,89.

V rámci odpovědi na druhou a třetí výzkumnou otázku zde vzhledem k rozsahu zkoumaných aspektů prostředí a občanské vybavenosti odkazuji k empirické části diplomové práce, ve které jsem na tyto otázky podrobně odpověděl. Na výzkumnou otázku „*Jaká je míra spokojenosti seniorů s prostředím ve zkoumaných částech města?*“ odpovídá podkapitola empirické části práce s názvem *Spokojenost seniorů s prostředím zkoumaných částí města* a na výzkumnou otázku „*Jaká je míra spokojenosti seniorů s obchody a službami ve zkoumaných částech města?*“ odpovídá podkapitola empirické části práce s názvem *Spokojenost seniorů s obchody a službami*.

Také na poslední výzkumnou otázku „*Jak se mezi sebou liší zkoumané části města v naměřené spokojenosti seniorů?*“ průběžně odpovídám v empirické části práce. Celkové zhodnocení nicméně přikládám také zde. Pokud vezmeme v úvahu průměrná udělená hodnocení za jednotlivé aspekty rezidenční spokojenosti, můžeme si všimnout, že ve většině hodnocených aspektů vykazovali vyšší míru spokojenosti respondenti z Malšovic, což bylo v souladu se zjištěnou vyšší mírou celkové rezidenční spokojenosti u respondentů z Malšovic. Zatímco respondenti ze Slezského Předměstí vykazovali vyšší míru spokojenosti pouze s dostupností lékárny a se základními zdravotnickými službami, respondenti z Malšovic vykazovali vyšší míru spokojenosti s blízkostí přírody k procházkám, s volnými parkovacími místy, se vzhledem městské části a také se sousedskými vztahy. Závěrem přikládám tabulky, které přehledně shrnují průměrná udělená hodnocení respondentů nejen za části města Malšovice a Slezské Předměstí, ale také za menší zkoumané územní celky města, kterými byly Malšovice - Brněnská, Malšovice - les, Slezské Předměstí - jih a Slezské Předměstí - sever.

Nad rámec výzkumných otázek zde ještě prezentuji nejdůležitější závěry z analýzy odpovědí na otevřené otázky, v rámci kterých jsem zjišťoval největší přednosti a největší problémy zkoumaných částí města. Nejčastěji uváděnou předností Malšovic byla blízkost přírody, konkrétněji především blízkost Městských lesů Hradce Králové. Mezi další nejčastěji vypisované přednosti Malšovic patřila dostupnost obchodů, klidné prostředí a dobrá dostupnost MHD. Na Slezském Předměstí

respondenti nejčastěji vyzdvihovali zeleň, následovalo klidné prostředí, dostupnost obchodů a dobrá dostupnost MHD.

Nejčastěji vypisovaným problémem obou zkoumaných částí města byl nedostatek parkovacích míst, což je poměrně závažné zjištění i vzhledem k tomu, že třetina seniorů ve výzkumu již nevnímala parkovací místa jako důležitá. Zdá se tak, že pro seniory, kteří parkovací místa stále potřebují, se jedná o viditelně palčivý problém. Dále jde o závažné zjištění také proto, že nedostatek parkovacích míst byl nejčastěji uváděný problém na Slezském Předměstí i kategorií matek, která byla cílovou skupinou mé bakalářské práce, přičemž s bakalářskou prací můžeme porovnávat pouze spokojenost na území Slezského Předměstí. Mezi další nejčastěji vypisované problémy, které trápily seniory z Malšovic, patřil hluk a špatná dopravní situace. Na Slezském Předměstí můžeme mezi další nejčastěji vypisované problémy zařadit hluk a odvoz odpadu. Tyto dva zmíněné problémy byly oproti nedostatku parkovacích míst vypisovány s výrazně nižší frekvencí.

Výsledky dotazníkového šetření mohou posloužit jako podnět k zamyšlení pro všechny aktéry v prostoru zkoumaných částí města a zejména pro samotné město Hradec Králové. S přihlédnutím k nejhůře hodnoceným aspektům rezidenční spokojenosti seniorů práce navrhuje zabývat se zejména otázkou budování nových parkovacích míst na území stávající obytné zástavby. Dále práce navrhuje řešení otázky vysoké míry hluku a špatné dopravní situace v oblasti, zejména pak zvážením možnosti odklonu tranzitní dopravy, která směřuje na Gočárův okruh. Ke zvýšení spokojenosti seniorů by pak podle výsledků práce mohla přispět také oprava chodníků ve špatném stavu. Využitelné ovšem mohou být také dílčí výsledky práce a to i pro soukromé aktéry v rámci zkoumaných částí města. Jako příklad zde uvádím zjištěnou nižší míru spokojenosti respondentů s dostupností prodejen potravin a lékáren v části města Malšovice - les, kterou by mohlo minimálně částečně vyřešit vybudování zadního vchodu do obchodního centra Futurum.

Tabulka 41: Průměrná udělená hodnocení za jednotlivé aspekty rezidenční spokojenosti (část I)

Zdroj: vlastní dotazníkové šetření

	Malšovice	Slezské Předměstí
Celková spokojenost	1,74	2,16
Spokojenost se vzhledem městské části	1,73	2,28
Spokojenost s blízkostí přírody k procházkám	1,43	2,02
Spokojenost se zelení mezi domy k odpočinku	1,64	1,70
Spokojenost s počtem laviček k sezení	2,67	2,49
Spokojenost s mírou hluku v městské části	2,83	2,91
Spokojenost s hustotou dopravy v městské části	3,11	3,12
Spokojenost s místy k parkování	3,73	4,30
Spokojenost se stavem chodníků v městské části	2,73	2,98
Spokojenost s úklidem chodníků v městské části	2,71	2,67
Spokojenost s blízkostí zastávky MHD	1,43	1,57
Spokojenost s frekvencí spojů MHD	1,89	2,12
Spokojenost s dostupností lékárny	2,03	1,60
Spokojenost se zákl. zdravotnickými službami	2,20	1,71
Spokojenost s dostupností prodejny potravin	1,56	1,66
Spokojenost se sousedskými vztahy	1,72	2,12

Tabulka 42: Průměrná udělená hodnocení za jednotlivé aspekty rezidenční spokojenosti (část II)

Zdroj: vlastní dotazníkové šetření

	Malšovice		Slezské Předměstí	
	Brněnská	les	jih	sever
Celková spokojenost	1,81	1,65	2,40	1,89
Spokojenost se vzhledem městské části	1,77	1,67	2,53	2,00
Spokojenost s blízkostí přírody k procházkám	1,68	1,08	1,97	2,07
Spokojenost se zelení mezi domy k odpočinku	1,84	1,38	1,93	1,44
Spokojenost s počtem laviček k sezení	2,55	2,85	2,59	2,39
Spokojenost s mírou hluku v městské části	2,97	2,61	3,37	2,43
Spokojenost s hustotou dopravy v městské části	3,18	3,00	3,63	2,57
Spokojenost s místy k parkování	4,35	2,81	4,28	4,32
Spokojenost se stavem chodníků v městské části	2,91	2,46	2,97	3,00
Spokojenost s úklidem chodníků v městské části	2,74	2,65	2,68	2,67
Spokojenost s blízkostí zastávky MHD	1,29	1,63	1,80	1,32
Spokojenost s frekvencí spojů MHD	1,70	2,17	2,63	1,57
Spokojenost s dostupností lékárny	1,26	3,13	1,33	1,89
Spokojenost se zákl. zdravotnickými službami	1,60	3,08	1,43	2,00
Spokojenost s dostupností prodejny potravin	1,20	2,08	1,60	1,71
Spokojenost se sousedskými vztahy	1,88	1,50	2,07	2,18

Použitá literatura

Augur Consulting. 2013. „Spokojenost občanů s místním společenstvím 2013.“ [online] Brno: Augur Consulting. [cit. 14. 5. 2019]. Dostupné z: <https://www.hradeckralove.org/indikator-a1-spokojenost-obcanu-s-mistnim-spolecenstvim/d-55020>.

Bursa, Otakar. 2018. *Rezidenční spokojenost domácností bytových domů v pražských lokalitách - role občanské vybavenosti*. Praha: Univerzita Karlova, Přírodovědecká fakulta, Katedra sociální geografie a regionálního rozvoje, Diplomová práce.

Campbell, Angus, Philip Converse, Willard Rodgers. 1976. *The Quality of American Life: Perceptions, Evaluations and Satisfaction*. New York: Russell Sage Foundation.

Český statistický úřad. 2019. *Demografická ročenka měst - 2009 až 2018*. [online]. Praha: Český statistický úřad. [cit. 12. 6. 2020]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/demograficka-rocenka-mest-4tknb9s03b>.

Český statistický úřad. 2020. *Registr sčítacích obvodů a budov*. [online]. Praha: Český statistický úřad. [cit. 7. 6. 2020]. Dostupné z: <http://apl.czso.cz/irso4/cisel.jsp>.

Dopravní podnik města Hradce Králové. 2013. „Projekt dodávky 31 nových trolejbusů pro Dopravní podnik města Hradce Králové je ukončen.“ [online]. Hradec Králové: Dopravní podnik města Hradce Králové. [cit. 21. 4. 2019]. Dostupné z: http://www.dpmhk.cz/articles/year/2013/141/Projekt_dodavky_31_novych_trolejbusu_pro_Dopravni_podnik_mesta_Hradce_Kralo/.

Dopravní podnik města Hradce Králové. 2020. *Zastávkové jízdní řády MHD Hradec Králové*. [online]. Hradec Králové: Dopravní podnik města Hradce Králové. [cit. 30. 5. 2020]. Dostupné z: https://www.dpmhk.cz/82/Zastavkove_jizdni_rady/#1.

Focus Marketing & Social Research. 2015. „Spokojenost občanů s místním společenstvím 2015.“ [online] Brno: Focus Marketing & Social Research. [cit. 14. 5. 2019]. Dostupné z: <https://www.hradeckralove.org/indikator-a1-spokojenost-obcanu-s-mistnim-spolecenstvim/d-55020>.

Freiová, Eliška. 1982. „Jak stárne společnost.“ Pp. 187-227 in Josef Wolf et al. *Umění žít a stárnout*. Praha: Svoboda.

Gregory, Derek, Ron Johnston, Geraldine Pratt, Michael Watts, Sarah Whatmore. 2009. *The Dictionary of Human Geography*. Malden: Blackwell.

Hrušková, Tereza. 2010. „Pohled tří generací na život v městské části Praha - Kunratice.“ *Suburbanizace.cz* [online] Praha: Univerzita Karlova, Přírodovědecká fakulta, Katedra sociální geografie a regionálního rozvoje. [cit. 25. 4. 2019].

Dostupné z:

[http://www.suburbanizace.cz/analyzy/HRUSKOVA,_T._\(2010\)_Pohled_tri_generaci_na_zivot_v_mestske_casti_Praha_-_Kunratice._Suburbanizace.cz,_14.10.2010.pdf](http://www.suburbanizace.cz/analyzy/HRUSKOVA,_T._(2010)_Pohled_tri_generaci_na_zivot_v_mestske_casti_Praha_-_Kunratice._Suburbanizace.cz,_14.10.2010.pdf).

Jakešová, Stanislava, Simona Urbánková. 2018. „Důchodový věk a jeho změny.“ *Národní pojištění* 49 (1): 9-14.

Jandourek, Jan. 2007. *Sociologický slovník*. Praha: Portál.

Lu, Max. 1999. „Determinants of Residential Satisfaction: Ordered Logit vs. Regression Models.“ *Growth and Change* 30: 264-287.

Magistrát města Hradec Králové. 2020. *Komise místní samosprávy*. [online]. Hradec Králové: Magistrát města Hradec Králové. [cit. 7. 6. 2020]. Dostupné z: <https://www.hradeckralove.org/komise-mistni-samospravy/ds-1859>.

Marans, Robert. 2003. „Understanding Environmental Quality Through Quality of Life Studies: The 2001 DAS and its Use of Subjective and Objective Indicators.“ *Landscape and Urban Planning* 65: 73-83.

Mareš, Petr. 1998. „Senioři a Politika.“ *Sociologický časopis* 34 (3): 321-337.

- Musil, Jiří. 1982. „Starý člověk a prostředí.“ Pp. 229-285 in Josef Wolf et al. *Umění žít a stárnout*. Praha: Svoboda.
- Musil, Jiří. 1985. *Lidé a sídliště*. Praha: Svoboda.
- Osman, Robert, Roman Matoušek. 2014. „Úvod obratem.“ Pp. 9-18 in Robert Osman a Roman Matoušek. *Prostor(y) geografie*. Praha: Karolinum.
- Pacione, Michael. 2003. „Urban Environmental Quality and Human Wellbeing - A Social Geographical Perspective.“ *Landscape and Urban Planning* 65 (1): 19-30.
- Permentier, Matthieu, Gideon Bolt, Maarten van Ham. 2011. „Determinants of Neighbourhood Satisfaction and Perception of Neighbourhood Reputation.“ *Urban Studies* 48 (5) 977-996.
- Petrová Kafková, Marcela, Tatiana Sedláková. 2017. „Čtvrtý věk jako specifické pole pro vyjádření aktérství.“ *Sociologický časopis* 53 (5): 719-735.
- Petrusek, Miloslav et al. 1996. *Velký sociologický slovník*. Praha: Karolinum.
- Rabušic, Ladislav. 1998. „Časové aspekty českého důchodového věku.“ *Sociologický časopis* 34 (3): 267-283.
- Rohlíček, Václav. 1975. *Malšovice - sídliště města Hradec Králové*. Praha: Ministerstvo výstavby a techniky ČSR.
- Ředitelství silnic a dálnic ČR. 2016. *Výsledky celostátního sčítání dopravy na silniční a dálniční síti ČR v roce 2016*. [online] Praha: ŘSD ČR. [cit. 25. 4. 2020]. Dostupné z: <http://scitani2016.rsd.cz/pages/map/default.aspx>.
- Sak, Petr, Karolína Kolesárová. 2012. *Sociologie stáří a seniorů*. Praha: Grada.
- Slezáková, Alena. 2011. *Rezidenční spokojenost seniorů na vybraných pražských sídlištích*. Praha: Univerzita Karlova, Přírodovědecká fakulta, Katedra sociální geografie a regionálního rozvoje, Diplomová práce.
- Temelová, Jana, Nina Dvořáková, Alena Slezáková. 2010. „Rezidenční spokojenost seniorů v proměňujících se čtvrtích Prahy.“ *Sociální studia* 7 (3): 95-113.

Trpík, Aleš. 2018. *Rezidenční spokojenost matek s dětmi na vybraných sídlištích v Hradci Králové*. Hradec Králové: Univerzita Hradec Králové, Filozofická fakulta, Katedra sociologie, Bakalářská práce.

Univerzita Hradec Králové. 2017. „Spokojenost občanů s místním společenstvím 2017.“ [online] Hradec Králové: Univerzita Hradec Králové, Filozofická fakulta, Katedra sociologie. [cit. 14. 5. 2019]. Dostupné z: <https://www.hradeckralove.org/indikator-a1-spokojenost-obcanu-s-mistnim-spolecenstvim/d-55020>.

Vidovičová, Lucie, Dana Sýkorová, Marcela Petrová Kafková, Lucie Galčanová. 2013. *Stáří ve městě, město v životě seniorů*. Praha: SLON.

Vidovičová, Lucie, Marcela Petrová Kafková. 2012. „Aktivity seniorů ve velkých městech: zdraví, prostor a subjektivní kvalita života.“ *Sociologický časopis* 48 (5): 939-963.

Vohralíková, Lenka, Ladislav Rabušic. 2004. „Čeští senioři včera, dnes a zítra.“ *Výzkumný ústav práce a sociálních věcí* [online] Praha: Výzkumný ústav práce a sociálních věcí. [cit. 16. 9. 2018]. Dostupné z: http://praha.vupsv.cz/Fulltext/vz_149.pdf.

Zídka, Jan, František Toman. 1973. *Sídliště Slezské Předměstí Hradec Králové*. Praha: Československé středisko výstavby a architektury.

Přílohy

Příloha č. 1: Dotazník

Příloha č. 2: Celková rezidenční spokojenost respondentů (adjustovaná rezidua)

Příloha č. 3: Spokojenost respondentů s celkovým vzhledem městské části (adjustovaná rezidua)

Příloha č. 4: Spokojenost respondentů s blízkostí přírody k procházkám (adjustovaná rezidua)

Příloha č. 5: Spokojenost respondentů se zelení mezi domy k odpočinku (adjustovaná rezidua)

Příloha č. 6: Spokojenost respondentů s počtem laviček k sezení v městské části
(adjustovaná rezidua)

Příloha č. 7: Spokojenost respondentů s mírou hluku v městské části (adjustovaná rezidua)

Příloha č. 8: Spokojenost respondentů s hustotou dopravy v městské části (adjustovaná rezidua)

Příloha č. 9: Spokojenost respondentů s parkovacími místy (adjustovaná rezidua)

Příloha č. 10: Spokojenost respondentů se stavem chodníků v městské části (adjustovaná rezidua)

Příloha č. 11: Spokojenost respondentů s úklidem chodníků v městské části (adjustovaná rezidua)

Příloha č. 12: Spokojenost respondentů s blízkostí zastávky MHD (adjustovaná rezidua)

Příloha č. 13: Spokojenost respondentů s frekvencí spojů MHD (adjustovaná rezidua)

Příloha č. 14: Spokojenost respondentů s dostupností lékárny v blízkosti bydliště
(adjustovaná rezidua)

Příloha č. 15: Spokojenost respondentů s dostupností základních zdravotnických služeb
(adjustovaná rezidua)

Příloha č. 16: Spokojenost respondentů s dostupností prodejny potravin v blízkosti bydliště
(adjustovaná rezidua)

Příloha č. 17: Spokojenost respondentů s hustotou dopravy v městské části + Chí-kvadrát test

Příloha č. 18: Spokojenost respondentů s mírou hluku v městské části + Chí-kvadrát test

Příloha č. 19: Spokojenost respondentů s počtem laviček k sezení v městské části + Chí-kvadrát test

Příloha č. 20: Spokojenost respondentů s úklidem chodníků v městské části + Chí-kvadrát test

Příloha č. 21: Spokojenost respondentů se stavem chodníků v městské části + Chí-kvadrát test

Příloha č. 1: Dotazník

Rezidenční spokojenost seniorů v Hradci Králové

A1 Když vezmete v úvahu, jak se žije v části města, kde bydlíte, jak jste s touto částí města celkově spokojen/a?

1) velmi spokojen/a 2) spokojen/a 3) ani spokojen/a, ani nespokojen/a 4) nespokojen/a 5) velmi nespokojen/a 6) nevím

B1 Co považujete za největší PŘEDNOSTI ČÁSTI MĚSTA, kde bydlíte? Vypište (maximálně 3 položky).

--

B2 Co považujete za největší PROBLÉMY ČÁSTI MĚSTA, kde bydlíte? Vypište (maximálně 3 položky).

--

Jak jste spokojen/a s následujícími aspekty prostředí v části města, kde bydlíte? Zakroužkujte v tabulce a využijte

prosím následujícího hodnocení: 1) velmi spokojen/a 2) spokojen/a 3) ani spokojen/a, ani nespokojen/a

4) nespokojen/a 5) velmi nespokojen/a 6) nevím

	velmi spokojen/a		ani spokojen/a, ani nespokojen/a		velmi nespokojen/a	
C1 celkový vzhled městské části	1	2	3	4	5	nevím
C2 blízkost přírody k procházkám	1	2	3	4	5	nevím
C3 zeleň mezi domy k odpočinku	1	2	3	4	5	nevím
C4 počet laviček k sezení v městské části	1	2	3	4	5	nevím
C5 míra hluku v městské části	1	2	3	4	5	nevím
C6 hustota dopravy v městské části	1	2	3	4	5	nevím
C7 volná místa k parkování	1	2	3	4	5	nevím
C8 stav chodníků v městské části	1	2	3	4	5	nevím
C9 úklid chodníků v zimě	1	2	3	4	5	nevím
	velmi spokojen/a		ani spokojen/a, ani nespokojen/a		velmi nespokojen/a	

Jak jste spokojen/a s následujícími službami v části města, kde bydlíte? Využijte prosím následujícího hodnocení:

1) velmi spokojen/a 2) spokojen/a 3) ani spokojen/a, ani nespokojen/a 4) nespokojen/a 5) velmi nespokojen/a 6) nevím

	velmi spokojen/a		ani spokojen/a, ani nespokojen/a		velmi nespokojen/a	
D1 blízkost zastávky městské hromadné dopravy	1	2	3	4	5	nevím
D2 frekvence spojů městské hromadné dopravy	1	2	3	4	5	nevím
D3 dostupnost prodejny potravin v blízkosti bydliště	1	2	3	4	5	nevím
D4 dostupnost lékárny v blízkosti bydliště	1	2	3	4	5	nevím
D5 dostupnost základních zdravotnických služeb	1	2	3	4	5	nevím
	velmi spokojen/a		ani spokojen/a, ani nespokojen/a		velmi nespokojen/a	

E1 Využíváte k nákupu potravin obchody nebo obchodní centra I V JINÝCH ČÁSTECH MĚSTA, než kde bydlíte?

- 1) využívám každý den
- 2) využívám alespoň jednou týdně
- 3) využívám alespoň jednou za měsíc
- 4) nevyžívám nikdy nebo využívám méně jak jednou za měsíc

E2 Pokud jste uvedl/a, že využíváte obchodů i v jiných částech města, vypište prosím, z jakého důvodu jezdíte jinam.

--

F1 Je podle Vás bezpečné pohybovat se VE DNE v části města, kde bydlíte?

- 1) velmi bezpečné 2) spíše bezpečné 3) průměrně bezpečné 4) spíše nebezpečné 5) velmi nebezpečné

F2 Je podle Vás bezpečné pohybovat se V NOCI v části města, kde bydlíte?

- 1) velmi bezpečné 2) spíše bezpečné 3) průměrně bezpečné 4) spíše nebezpečné 5) velmi nebezpečné

G1 Jak jste spokojen/a se sousedskými vztahy v místě Vašeho bydliště? Uvažujte prosím také širší oblast, než Váš dům.

- 1) velmi spokojen/a 2) spokojen/a 3) ani spokojen/a, ani nespokojen/a 4) nespokojen/a 5) velmi nespokojen/a 6) nevím

Jak důležité jsou následující faktory pro Vaši spokojenost s městskou částí, kde bydlíte? Vypište do každého políčka tabulky jednu číselnou hodnotu, která nejvíce odpovídá tomu, jak je daný faktor důležitý pro Vás. Využijte prosím následujícího hodnocení: 1) velmi důležité 2) spíše důležité 3) ani důležité, ani nedůležité 4) spíše nedůležité 5) velmi nedůležité

H1 pocit bezpečí v městské části		H9 stav chodníků	
H2 celkový vzhled městské části		H10 úklid chodníků v zimě	
H3 blízkost přírody		H11 blízkost zastávky městské hromadné dopravy	
H4 zeleň mezi domy k odpočinku		H12 frekvence spojů městské hromadné dopravy	
H5 počet laviček k sezení		H13 dostupnost prodejny potravin v blízkosti bydliště	
H6 míra hluku		H14 dostupnost lékárny v blízkosti bydliště	
H7 hustota dopravy		H15 dostupnost základních zdravotnických služeb	
H8 volná místa k parkování		H16 sousedské vztahy v místě bydliště	

Na závěr Vás požádám o několik identifikačních údajů, abych mohl zařadit Vaše odpovědi k místu, kde bydlíte.

I1 Věk (vypište prosím)	
I2 Pohlaví (zakroužkujte)	1) muž 2) žena
I3 Název ulice (vypište prosím)	
I4 Typ domu (zakroužkujte)	1) bytový dům 2) rodinný dům

Příloha č. 2: Celková rezidenční spokojenost respondentů (adjustovaná rezidua)

Zdroj: vlastní dotazníkové šetření

	Celková spokojenost				
	velmi spokojen	spokojen	ani spokojen, ani nespokojen	nespokojen	velmi nespokojen
Malšovice - Brněnská	0,3	0,7	-0,7	-0,9	-0,9
Malšovice - les	2,6	-0,9	-2,1	-0,7	1,0
Slezské Př. - jih	-1,9	-1,7	4,4	0,7	0,7
Slezské Př. - sever	-0,7	1,9	-1,8	0,8	-0,8

Příloha č. 3: Spokojenost respondentů s celkovým vzhledem městské části (adjustovaná rezidua)

Zdroj: vlastní dotazníkové šetření

	Spokojenost s celkovým vzhledem městské části				
	velmi spokojen	spokojen	ani spokojen, ani nespokojen	nespokojen	velmi nespokojen
Malšovice - Brněnská	0,2	2,4	-2,7	-1,1	-0,7
Malšovice - les	2,1	-0,5	-1,3	-0,9	-0,5
Slezské Př. - jih	-1,7	-2,3	3,3	3,0	1,7
Slezské Př. - sever	-0,5	0,3	0,7	-1,0	-0,6

Příloha č. 4: Spokojenost respondentů s blízkostí přírody k procházkám (adjustovaná rezidua)

Zdroj: vlastní dotazníkové šetření

	Spokojenost s blízkostí přírody k procházkám				
	velmi spokojen	spokojen	ani spokojen, ani nespokojen	nespokojen	velmi nespokojen
Malšovice - Brněnská	1,1	-1,2	0,0	-0,9	1,6
Malšovice - les	4,8	-3,0	-2,3	-0,7	-0,5
Slezské Př. - jih	-1,9	0,7	1,6	0,8	-0,6
Slezské Př. - sever	-3,7	3,4	0,6	0,9	-0,6

Příloha č. 5: Spokojenost respondentů se zelení mezi domy k odpočinku (adjustovaná rezidua)

Zdroj: vlastní dotazníkové šetření

	Spokojenost se zelení mezi domy k odpočinku				
	velmi spokojen	spokojen	ani spokojen, ani nespokojen	nespokojen	velmi nespokojen
Malšovice - Brněnská	-2,0	2,1	-0,4	0,6	-
Malšovice - les	2,8	-2,4	-0,8	-0,1	-
Slezské Př. - jih	-1,6	0,3	2,1	0,7	-
Slezské Př. - sever	1,2	-0,1	-0,9	-1,3	-

Příloha č. 6: Spokojenost respondentů s počtem laviček k sezení v městské části

(adjustovaná rezidua)

Zdroj: vlastní dotazníkové šetření

	Spokojenost s počtem laviček k sezení v městské části				
	velmi spokojen	spokojen	ani spokojen, ani nespokojen	nespokojen	velmi nespokojen
Malšovice - Brněnská	-0,4	0,6	-0,3	0,3	-0,6
Malšovice - les	-0,2	-1,2	0,5	0,6	0,9
Slezské Pň. - jih	-0,3	0,1	-0,0	0,5	-0,5
Slezské Pň. - sever	0,9	0,4	-0,1	-1,4	0,4

Příloha č. 7: Spokojenost respondentů s mírou hluku v městské části (adjustovaná rezidua)

Zdroj: vlastní dotazníkové šetření

	Spokojenost s mírou hluku v městské části				
	velmi spokojen	spokojen	ani spokojen, ani nespokojen	nespokojen	velmi nespokojen
Malšovice - Brněnská	-2,2	1,1	0,6	-1,1	0,7
Malšovice - les	1,7	-0,1	-0,2	-0,6	-0,4
Slezské Pň. - jih	-0,4	-2,5	-0,1	2,7	1,1
Slezské Pň. - sever	1,2	1,4	-0,4	-1,0	-1,5

Příloha č. 8: Spokojenost respondentů s hustotou dopravy v městské části (adjustovaná rezidua)

Zdroj: vlastní dotazníkové šetření

	Spokojenost s hustotou dopravy v městské části				
	velmi spokojen	spokojen	ani spokojen, ani nespokojen	nespokojen	velmi nespokojen
Malšovice - Brněnská	0,6	0,3	-1,8	-0,0	1,2
Malšovice - les	0,1	0,3	0,8	-1,4	0,1
Slezské Pň. - jih	-1,7	-1,4	-0,0	1,9	1,1
Slezské Pň. - sever	1,1	0,9	1,2	-0,6	-2,5

Příloha č. 9: Spokojenost respondentů s parkovacími místy (adjustovaná rezidua)

Zdroj: vlastní dotazníkové šetření

	Spokojenost s parkovacími místy				
	velmi spokojen	spokojen	ani spokojen, ani nespokojen	nespokojen	velmi nespokojen
Malšovice - Brněnská	-1,7	-0,2	-0,5	-0,0	1,3
Malšovice - les	5,6	2,9	-0,2	-1,7	-2,2
Slezské Pň. - jih	-1,6	-1,2	-0,3	2,1	-0,5
Slezské Pň. - sever	-1,6	-1,2	1,0	-0,6	1,1

Příloha č. 10: Spokojenost respondentů se stavem chodníků v městské části (adjustovaná rezidua)

Zdroj: vlastní dotazníkové šetření

	Spokojenost se stavem chodníků v městské části				
	velmi spokojen	spokojen	ani spokojen, ani nespokojen	nespokojen	velmi nespokojen
Malšovice - Brněnská	0,1	0,2	-0,5	-1,1	1,6
Malšovice - les	1,7	0,4	-0,3	-0,7	-1,1
Slezské Př. - jih	-0,9	-0,5	0,2	2,2	-1,4
Slezské Př. - sever	-0,8	-0,2	0,5	-0,5	0,8

Příloha č. 11: Spokojenost respondentů s úklidem chodníků v městské části

(adjustovaná rezidua)

Zdroj: vlastní dotazníkové šetření

	Spokojenost s úklidem chodníků v městské části				
	velmi spokojen	spokojen	ani spokojen, ani nespokojen	nespokojen	velmi nespokojen
Malšovice - Brněnská	0,4	-0,2	-1,4	1,7	-0,1
Malšovice - les	0,8	-0,6	0,7	-1,8	1,5
Slezské Př. - jih	-0,3	-0,4	0,9	0,8	-1,6
Slezské Př. - sever	-0,9	1,1	0,1	-0,9	0,3

Příloha č. 12: Spokojenost respondentů s blízkostí zastávky MHD (adjustovaná rezidua)

Zdroj: vlastní dotazníkové šetření

	Spokojenost s blízkostí zastávky MHD				
	velmi spokojen	spokojen	ani spokojen, ani nespokojen	nespokojen	velmi nespokojen
Malšovice - Brněnská	1,8	-0,7	-2,1	0,2	-
Malšovice - les	-0,1	-1,1	1,6	0,5	-
Slezské Př. - jih	-3,1	2,7	1,1	0,3	-
Slezské Př. - sever	1,4	-1,0	-0,3	-1,0	-

Příloha č. 13: Spokojenost respondentů s frekvencí spojů MHD (adjustovaná rezidua)

Zdroj: vlastní dotazníkové šetření

	Spokojenost s frekvencí spojů MHD				
	velmi spokojen	spokojen	ani spokojen, ani nespokojen	nespokojen	velmi nespokojen
Malšovice - Brněnská	2,4	-1,0	-1,5	-0,1	-0,9
Malšovice - les	-1,9	2,4	-0,9	-0,2	1,0
Slezské Př. - jih	-3,2	-0,5	3,6	1,5	0,8
Slezské Př. - sever	2,5	-0,7	-1,2	-1,2	-0,8

Příloha č. 14: Spokojenost respondentů s dostupností lékárny v blízkosti bydliště

(adjustovaná rezidua)

Zdroj: vlastní dotazníkové šetření

	Spokojenost s dostupností lékárny				
	velmi spokojen	spokojen	ani spokojen, ani nespokojen	nespokojen	velmi nespokojen
Malšovice - Brněnská	4,3	-2,7	-1,2	-2,0	-0,5
Malšovice - les	-5,1	-0,1	3,5	4,4	2,2
Slezské Př. - jih	1,6	1,1	-1,8	-1,8	-1,4
Slezské Př. - sever	-1,4	1,9	-0,1	-0,1	-0,2

Příloha č. 15: Spokojenost respondentů s dostupností základních zdravotnických služeb

(adjustovaná rezidua)

Zdroj: vlastní dotazníkové šetření

	Spokojenost s dostupností základních zdravotnických služeb				
	velmi spokojen	spokojen	ani spokojen, ani nespokojen	nespokojen	velmi nespokojen
Malšovice - Brněnská	2,1	-0,5	-1,1	-0,5	-1,5
Malšovice - les	-4,3	0,3	1,9	2,7	3,4
Slezské Př. - jih	2,2	0,2	-1,4	-1,8	-1,3
Slezské Př. - sever	-0,4	0,1	0,8	-0,1	-0,2

Příloha č. 16: Spokojenost respondentů s dostupností prodejny potravin v blízkosti bydliště

(adjustovaná rezidua)

Zdroj: vlastní dotazníkové šetření

	Spokojenost s dostupností prodejny potravin				
	velmi spokojen	spokojen	ani spokojen, ani nespokojen	nespokojen	velmi nespokojen
Malšovice - Brněnská	3,7	-2,2	-1,9	-1,3	-
Malšovice - les	-2,7	1,1	1,0	2,7	-
Slezské Př. - jih	-0,5	0,7	0,4	-1,2	-
Slezské Př. - sever	-0,9	0,5	0,6	0,1	-

Příloha č. 17: Spokojenost respondentů s hustotou dopravy v městské části

Zdroj: vlastní dotazníkové šetření

	Spokojenost s hustotou dopravy v městské části (transformovaná proměnná)			Celkem
	spokojen	ani spokojen, ani nespokojen	nespokojen	
Malšovice - Brněnská	13 39,4%	5 15,2%	15 45,5%	33 100,0%
Malšovice - les	9 37,5%	8 33,3%	7 29,2%	24 100,0%
Slezské Předměstí - jih	5 16,7%	8 26,7%	17 56,7%	30 100,0%
Slezské Předměstí - sever	13 46,4%	10 35,7%	5 17,9%	28 100,0%
Celkem	40 34,8%	31 27,0%	44 38,3%	115 100,0%

Příloha č. 17 (pokračování): Chí-kvadrát test

	Value	df	Asymptotic Significance (2-sided)
Pearson Chi-Square	13,709 ^a	6	0,033
Likelihood Ratio	14,935	6	0,021
N of Valid Cases	115		

a. 0 cells (0,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 6,47.

Příloha č. 18: Spokojenost respondentů s mírou hluku v městské části

Zdroj: vlastní dotazníkové šetření

	Spokojenost s mírou hluku v městské části (transformovaná proměnná)			Celkem
	spokojen	ani spokojen, ani nespokojen	nespokojen	
Malšovice - Brněnská	15 42,9%	11 31,4%	9 25,7%	35 100,0%
Malšovice - les	12 52,2%	6 26,1%	5 21,7%	23 100,0%
Slezské Předměstí - jih	7 23,3%	8 26,7%	15 50,0%	30 100,0%
Slezské Předměstí - sever	17 60,7%	7 25,0%	4 14,3%	28 100,0%
Celkem	51 44,0%	32 27,6%	33 28,4%	116 100,0%

Příloha č. 18 (pokračování): Chí-kvadrát test

	Value	df	Asymptotic Significance (2-sided)
Pearson Chi-Square	12,665 ^a	6	0,049
Likelihood Ratio	12,624	6	0,049
N of Valid Cases	116		

a. 0 cells (0,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 6,34.

Příloha č. 19: Spokojenost respondentů s počtem laviček k sezení v městské části

Zdroj: vlastní dotazníkové šetření

	Spokojenost s počtem laviček k sezení v městské části (transformovaná proměnná)			Celkem
	spokojen	ani spokojen, ani nespokojen	nespokojen	
Malšovice - Brněnská	16 55,2%	7 24,1%	6 20,7%	29 100,0%
Malšovice - les	8 40,0%	6 30,0%	6 30,0%	20 100,0%
Slezské Předměstí - jih	14 51,9%	7 25,9%	6 22,2%	27 100,0%
Slezské Předměstí - sever	17 60,7%	7 25,0%	4 14,3%	28 100,0%
Celkem	55 52,9%	27 26,0%	22 21,2%	104 100,0%

Příloha č. 19 (pokračování): Chí-kvadrát test

	Value	df	Asymptotic Significance (2-sided)
Pearson Chi-Square	2,541 ^a	6	0,864
Likelihood Ratio	2,574	6	0,860
N of Valid Cases	104		

a. 1 cells (8,3%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 4,23.

Příloha č. 20: Spokojenost respondentů s úklidem chodníků v městské části

Zdroj: vlastní dotazníkové šetření

	Spokojenost s úklidem chodníků v městské části (transformovaná proměnná)			Celkem
	spokojen	ani spokojen, ani nespokojen	nespokojen	
Malšovice - Brněnská	17 48,6%	7 20,0%	11 31,4%	35 100,0%
Malšovice - les	11 47,8%	8 34,8%	4 17,4%	23 100,0%
Slezské Předměstí - jih	12 42,9%	10 35,7%	6 21,4%	28 100,0%
Slezské Předměstí - sever	14 51,9%	8 29,6%	5 18,5%	27 100,0%
Celkem	54 47,8%	33 29,2%	26 23,0%	113 100,0%

Příloha č. 20 (pokračování): Chí-kvadrát test

	Value	df	Asymptotic Significance (2-sided)
Pearson Chi-Square	3,570 ^a	6	0,735
Likelihood Ratio	3,594	6	0,731
N of Valid Cases	113		

a. 0 cells (0,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 5,29.

Příloha č. 21: Spokojenost respondentů se stavem chodníků v městské části

Zdroj: vlastní dotazníkové šetření

	Spokojenost se stavem chodníků v městské části (transformovaná proměnná)			Celkem
	spokojen	ani spokojen, ani nespokojen	nespokojen	
Malšovice - Brněnská	15 42,9%	10 28,6%	10 28,6%	35 100,0%
Malšovice - les	13 54,2%	7 29,2%	4 16,7%	24 100,0%
Slezské Předměstí - jih	10 33,3%	10 33,3%	10 33,3%	30 100,0%
Slezské Předměstí - sever	10 35,7%	10 35,7%	8 28,6%	28 100,0%
Celkem	48 41,0%	37 31,6%	32 27,4%	117 100,0%

Příloha č. 21 (pokračování): Chí-kvadrát test

	Value	df	Asymptotic Significance (2-sided)
Pearson Chi-Square	3,417 ^a	6	0,755
Likelihood Ratio	3,498	6	0,744
N of Valid Cases	117		

a. 0 cells (0,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 6,56.